

**Śródroczne Skrócone
Skonsolidowane Sprawozdanie
Finansowe Grupy Kapitałowej
Banku Pekao S.A.
za okres od 1 stycznia 2018
do 30 czerwca 2018**

Spis treści

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	3
Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	4
Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	5
Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym	6
Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych	9
Noty objaśniające	11
1. Informacje ogólne	11
2. Skład Grupy	11
3. Połączenia jednostek gospodarczych	13
4. Oświadczenie o zgodności	13
5. Istotne zasady rachunkowości	14
6. Zastosowanie szacunków i założeń	51
7. Zarządzanie ryzykiem	51
8. Informacje dotyczące segmentów działalności	82
9. Przychody i koszty z tytułu odsetek	85
10. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat	86
11. Przychody z tytułu dywidend	86
12. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	87
13. Zysk (strata) wynikający z zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	87
14. Zysk (strata) na sprzedaży aktywów i zobowiązań finansowych	88
15. Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe	88
16. Ogólne koszty administracyjne	89
17. Amortyzacja i odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych	89
18. Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	90
19. Zysk (strata) z jednostek zależnych i stowarzyszonych	90
20. Zysk (strata) na sprzedaży rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych	91
21. Podstawowe składniki obciążenia podatkowego w rachunku zysków i strat i kapitale własnym	91
22. Zysk netto przypadający na jedną akcję	91
23. Dywidendy zaproponowane do wypłaty	92
24. Kasa i operacje z Bankiem Centralnym	92
25. Należności od banków	93
26. Aktywa oraz zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	94
27. Aktywa oraz zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	96
28. Kredyty i pożyczki udzielone klientom	97
29. Należności z tytułu leasingu finansowego	99
30. Rachunkowość zabezpieczeń	100
31. Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	109
32. Aktywa i zobowiązania przeznaczone do sprzedaży	111
33. Wartości niematerialne	112
34. Rzeczowe aktywa trwałe	112
35. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	113
36. Zobowiązania wobec innych banków	114
37. Zobowiązania wobec klientów	114
38. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	115
39. Zobowiązania podporządkowane	115
40. Rezerwy	116
41. Zobowiązania warunkowe	117
42. Informacje dodatkowe do sprawozdania z przepływów pieniężnych	119
43. Transakcje z jednostkami powiązаныmi	120
44. Zdarzenia po dacie bilansu	129
Słowniczek	I

Skonsolidowany rachunek zysków i strat

(w tys. zł)

	NOTA	II KWARTAŁ 2018 OKRES OD 01.04.2018 DO 30.06.2018	I PÓŁROCZE 2018 OKRES OD 01.01.2018 DO 30.06.2018	II KWARTAŁ 2017 OKRES OD 01.04.2017 DO 30.06.2017	I PÓŁROCZE 2017 OKRES OD 01.01.2017 DO 30.06.2017
Przychody z tytułu odsetek	9	1 515 910	2 994 474	1 392 566	2 767 533
Aktywa finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu		1 299 482	2 559 363	X	X
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez kapitał		176 523	365 174	X	X
Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy		39 905	69 937	X	X
Koszty z tytułu odsetek	9	-280 373	-553 247	-256 384	-516 324
Wynik z tytułu odsetek		1 235 537	2 441 227	1 136 182	2 251 209
Przychody z tytułu prowizji i opłat	10	707 067	1 382 495	659 104	1 301 078
Koszty z tytułu prowizji i opłat	10	-89 794	-177 168	-76 818	-145 310
Wynik z tytułu prowizji i opłat		617 273	1 205 327	582 286	1 155 768
Przychody z tytułu dywidend	11	19 623	19 780	19 269	19 418
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	12	16 539	35 664	858	8 873
Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	30	662	1 999	1 334	3 047
Zysk (strata) wynikający z zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	13	27 245	51 077	X	X
Zysk (strata) na sprzedaży aktywów i zobowiązań finansowych	14	X	X	5 118	5 942
Dochody z działalności operacyjnej		1 916 879	3 755 074	1 745 047	3 444 257
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe	15	-123 932	-250 893	-114 848	-229 974
Wynik z działalności finansowej		1 792 947	3 504 181	1 630 199	3 214 283
Ogólne koszty administracyjne	16	-980 579	-2 056 893	-865 632	-1 901 992
Wynagrodzenia i inne świadczenia pracownicze		-554 827	-1 055 173	-482 349	-952 318
Pozostałe koszty administracyjne		-425 752	-1 001 720	-383 283	-949 674
Amortyzacja i odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych	17	-89 893	-177 673	-85 225	-169 567
Wynik z tytułu pozostałych rezerw		-13 768	-14 067	-8 467	-14 002
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	18	12 095	25 720	12 153	47 892
Koszty z działalności operacyjnej		-1 072 145	-2 222 913	-947 171	-2 037 669
Zysk (strata) z jednostek zależnych i stowarzyszonych	19	-	-	10 444	20 554
Zysk (strata) na sprzedaży rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych	20	-6 863	-3 940	-59	66
Zysk brutto		713 939	1 277 328	693 413	1 197 234
Podatek dochodowy	21	-173 962	-345 026	-158 214	-312 243
Zysk netto		539 977	932 302	535 199	884 991
1. Przypadający na akcjonariuszy Banku		539 815	932 140	535 069	884 778
2. Przypadający na udziały niedające kontroli		162	162	130	213
Zysk na akcję (w złotych na akcję)					
podstawowy za okres	22	2,06	3,55	2,04	3,37
rozwodniony za okres	22	2,06	3,55	2,04	3,37

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 11 do 129 stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

(w tys. zł)

NOTA	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
	OKRES OD 01.04.2018 DO 30.06.2018	OKRES OD 01.01.2018 DO 30.06.2018	OKRES OD 01.04.2017 DO 30.06.2017	OKRES OD 01.01.2017 DO 30.06.2017
Zysk netto	539 977	932 302	535 199	884 991
1. Przypadający na akcjonariuszy Banku	539 815	932 140	535 069	884 778
2. Przypadający na udziały niedające kontroli	162	162	130	213
Inne składniki całkowitych dochodów				
Pozycje, które są lub mogą zostać przeniesione do rachunku zysków i strat:				
Skutki wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez kapitał	-51 033	58 259	X	X
Skutki wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	X	X	94 566	266 965
Skutki wyceny instrumentów pochodnych zabezpieczających przepływy pieniężne	30	-3 531	-27 607	-32 098
Podatek dochodowy dotyczący pozycji, które są lub mogą zostać przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat	21	10 367	-12 721	-44 624
Pozycje, które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat:				
Skutki wyceny instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez kapitał	-13 940	-19 371	X	X
Przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych	-	-	-	-
Udział w skutkach przeszacowania zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych jednostek stowarzyszonych	-	-	-	-
Podatek dochodowy dotyczący pozycji, które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat	21	2 649	-	-
Inne składniki całkowitych dochodów (netto)	-55 488	14 608	54 238	190 243
Całkowite dochody razem	484 489	946 910	589 437	1 075 234
1. Przypadające na akcjonariuszy Banku	484 327	946 748	589 307	1 075 021
2. Przypadające na udziały niedające kontroli	162	162	130	213

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 11 do 129 stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

(w tys. zł)

	NOTA	30.06.2018	31.12.2017
AKTYWA			
Kasa, należności od Banku Centralnego	24	8 014 221	5 236 318
Należności od banków	25	3 480 658	2 627 327
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	26	1 327 945	1 730 416
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	27	1 236 083	1 349 047
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	28	117 839 500	127 949 307
1. Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu		116 301 044	X
2. Obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy		335 242	X
3. Wyceniane w wartości godziwej przez kapitał		1 203 214	X
Należności z tytułu leasingu finansowego	29	4 671 461	4 351 352
Instrumenty zabezpieczające	30	144 476	259 396
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	31	41 712 770	36 905 822
1. Obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy		65 386	X
2. Wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy		-	-
3. Wyceniane w wartości godziwej przez kapitał (instrumenty dłużne)		30 755 181	X
4. Wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez kapitał (instrumenty kapitałowe)		244 337	X
5. Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu		10 647 866	X
6. Dostępne do sprzedaży		X	33 424 031
7. Utrzymywane do terminu wymagalności		X	3 481 791
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	32	48 207	65 565
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych		-	-
Wartości niematerialne	33	1 491 109	1 525 645
Rzeczowe aktywa trwałe	34	1 366 616	1 425 469
Nieruchomości inwestycyjne		11 315	22 167
Aktywa z tytułu podatku dochodowego		1 139 269	960 754
1. Aktywa z tytułu bieżącego podatku dochodowego		323	9 959
2. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		1 138 946	950 795
Inne aktywa		1 019 869	1 056 985
AKTYWA RAZEM		183 503 499	185 465 570
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁY			
Zobowiązania			
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	24	6 028	6 079
Zobowiązania wobec innych banków	36	5 458 120	4 981 291
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	26	425 903	469 448
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	27	1 450 668	2 030 103
Zobowiązania wobec klientów	37	142 933 248	146 186 268
Instrumenty zabezpieczające	30	1 012 635	862 331
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	38	3 882 304	2 771 399
Zobowiązania z tytułu obligacji podporządkowanych	39	1 257 013	1 257 188
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego		161 946	237 885
1. Bieżące zobowiązanie z tytułu podatku dochodowego		128 750	200 201
2. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		33 196	37 684
Rezerwy	40	659 685	602 622
Pozostałe zobowiązania		4 804 494	2 793 142
ZOBOWIĄZANIA RAZEM		162 052 044	162 197 756
Kapitały			
Kapitał zakładowy		262 470	262 470
Pozostałe kapitały		20 855 492	20 561 177
Wynik z lat ubiegłych i roku bieżącego		322 483	2 444 167
Kapitał własny przypisany akcjonariuszom Banku		21 440 445	23 267 814
Udziały niedające kontroli		11 010	-
KAPITAŁY RAZEM		21 451 455	23 267 814
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁY RAZEM		183 503 499	185 465 570

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 11 do 129 stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

(w tys. zł)

Za okres od 1 stycznia do 30 czerwca 2018 roku

	KAPITAŁ WŁASNY PRZYPISANY AKCJONARIUSZOM BANKU										
	KAPITAŁ ZAKŁADOWY	POZOSTAŁE KAPITAŁY					WYNIK Z LAT UBIEGŁYCH I ROKU BIEŻĄCEGO	KAPITAŁ WŁASNY PRZYPISANY AKCJONARIUSZOM BANKU RAZEM	UDZIAŁY NIEDAJĄCE KONTROLI	KAPITAŁ WŁASNY RAZEM	
	POZOSTAŁE KAPITAŁY RAZEM	PREMIA EMISYJNA	FUNDUSZ OGÓLNEGO RYZYKA BANKOWEGO	POZOSTAŁE KAPITAŁY REZERWOWE	KAPITAŁ Z AKTUALIZACJI WYCENY	POZOSTAŁE					
Kapitał własny na 1.01.2018	262 470	20 561 177	9 137 221	1 982 459	9 099 775	-56 528	398 250	2 444 167	23 267 814	-	23 267 814
Początkowe zastosowanie MSSF 9	-	236 085	-	-	-	236 085	-	-956 518	-720 433	-	-720 433
Kapitał własny na 1.01.2018 - przekształcony	262 470	20 797 262	9 137 221	1 982 459	9 099 775	179 557	398 250	1 487 649	22 547 381	-	22 547 381
Opcje menadżerskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Realizacja opcji (emisja akcji)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wycena opcji menadżerskich	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Całkowite dochody	-	15 448	-	-	840	14 608	-	932 140	947 588	162	947 750
Przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych (netto)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wycena dłużnych instrumentów finansowych oraz kredytów wycenianych w wartości godziwej przez kapitał (netto)	-	47 189	-	-	-	47 189	-	-	47 189	-	47 189
Wycena lub sprzedaż instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez kapitał	-	-14 850	-	-	840	-15 690	-	-	-14 850	-	-14 850
Wycena instrumentów finansowych zabezpieczających (netto)	-	-16 891	-	-	-	-16 891	-	-	-16 891	-	-16 891
Zysk netto za okres	-	-	-	-	-	-	-	932 140	932 140	162	932 302
Podział wyniku za rok ubiegły	-	23 793	-	-	15 583	-	8 210	-2 097 306	-2 073 513	-	-2 073 513
Wyplata dywidendy	-	-	-	-	-	-	-	-2 073 513	-2 073 513	-	-2 073 513
Podział zysku z przeznaczeniem na pozostałe kapitały z uwzględnieniem korekt konsolidacyjnych	-	23 793	-	-	15 583	-	8 210	-23 793	-	-	-
Pozostałe	-	18 989	-	-	20 664	-1 675	-	-	18 989	10 848	29 837
Zmiany w udziałach niedających kontroli	-	-3 491	-	-	-3 513	22	-	-	-3 491	10 848	7 357
Przeniesienie zarządzania funduszami Pekao OFE i DFE Pekao	-	22 680	-	-	22 680	-	-	-	22 680	-	22 680
Pozostałe	-	-200	-	-	1 497	-1 697	-	-	-200	-	-200
Kapitał własny na 30.06.2018	262 470	20 855 492	9 137 221	1 982 459	9 136 862	192 490	406 460	322 483	21 440 445	11 010	21 451 455

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 11 do 129 stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym (cd.)

(w tys. zł)

Za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 roku

	KAPITAŁ WŁASNY PRZYPIISANY AKCJONARIUSZOM BANKU										
	KAPITAŁ ZAKŁADOWY	POZOSTAŁE KAPITAŁY						WYNIK Z LAT UBIEGŁYCH I ROKU BIEŻĄCEGO	KAPITAŁ WŁASNY PRZYPIISANY AKCJONARIUSZOM BANKU RAZEM	UDZIAŁY NIEDAJĄCE KONTROLI	KAPITAŁ WŁASNY RAZEM
		POZOSTAŁE KAPITAŁY RAZEM	PREMIA EMISYJNA	FUNDUSZ OGÓLNEGO RYZYKA BANKOWEGO	POZOSTAŁE KAPITAŁY REZERWOWE	KAPITAŁ Z AKTUALIZACJI WYCENY	POZOSTAŁE				
Kapitał własny na 1.01.2017	262 470	20 375 527	9 137 221	1 982 324	9 092 735	-223 394	386 641	2 259 022	22 897 019	14 924	22 911 943
Opcje menadżerskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Realizacja opcji (emisja akcji)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wycena opcji menadżerskich	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Całkowite dochody	-	166 866	-	-	-	166 866	-	2 475 129	2 641 995	579	2 642 574
Przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych (netto)	-	6 932	-	-	-	6 932	-	-	6 932	-	6 932
Wycena portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży (netto)	-	186 780	-	-	-	186 780	-	-	186 780	-	186 780
Wycena instrumentów finansowych zabezpieczających (netto)	-	-26 846	-	-	-	-26 846	-	-	-26 846	-	-26 846
Zysk netto za okres	-	-	-	-	-	-	-	2 475 129	2 475 129	579	2 475 708
Podział wyniku za rok ubiegły	-	11 744	-	135	-	-	11 609	-2 289 984	-2 278 240	-	-2 278 240
Wyplata dywidendy	-	-	-	-	-	-	-	-2 278 240	-2 278 240	-	-2 278 240
Podział zysku z przeznaczeniem na pozostałe kapitały z uwzględnieniem korekt konsolidacyjnych	-	11 744	-	135	-	-	11 609	-11 744	-	-	-
Pozostałe	-	7 040	-	-	7 040	-	-	-	7 040	-15 503	-8 463
Nabycie udziałów niedających kontroli	-	7 040	-	-	7 040	-	-	-	7 040	-15 503	-8 463
Kapitał własny na 31.12.2017	262 470	20 561 177	9 137 221	1 982 459	9 099 775	-56 528	398 250	2 444 167	23 267 814	-	23 267 814

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 11 do 129 stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym (cd.)

(w tys. zł)

Za okres od 1 stycznia do 30 czerwca 2017 roku

	KAPITAŁ WŁASNY PRZYPIISANY AKCJONARIUSZOM BANKU										
	KAPITAŁ ZAKŁADOWY	POZOSTAŁE KAPITAŁY						WYNIK Z LAT UBIEGŁYCH I ROKU BIEŻĄCEGO	KAPITAŁ WŁASNY PRZYPIISANY AKCJONARIUS ZOM BANKU RAZEM	UDZIAŁY NIEDAJĄCE KONTROLI	KAPITAŁ WŁASNY RAZEM
		POZOSTAŁE KAPITAŁY RAZEM	PREMIA EMISYJNA	FUNDUSZ OGÓLNEGO RYZYKA BANKOWEGO	POZOSTAŁE KAPITAŁY REZERWOWE	KAPITAŁ Z AKTUALIZACJI WYCENY	POZOSTAŁE				
Kapitał własny na 1.01.2017	262 470	20 375 527	9 137 221	1 982 324	9 092 735	-223 394	386 641	2 259 022	22 897 019	14 924	22 911 943
Opcje menadżerskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Realizacja opcji (emisja akcji)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wycena opcji menadżerskich	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Całkowite dochody	-	190 243	-	-	-	190 243	-	884 778	1 075 021	213	1 075 234
Przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowników (netto)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wycena portfela papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży (netto)	-	216 242	-	-	-	216 242	-	-	216 242	-	216 242
Wycena instrumentów finansowych zabezpieczających (netto)	-	-25 999	-	-	-	-25 999	-	-	-25 999	-	-25 999
Zysk netto za okres	-	-	-	-	-	-	-	884 778	884 778	213	884 991
Podział wyniku za rok ubiegły	-	11 744	-	135	-	-	11 609	-2 289 984	-2 278 240	-	-2 278 240
Wyplata dywidendy	-	-	-	-	-	-	-	-2 278 240	-2 278 240	-	-2 278 240
Podział zysku z przeznaczeniem na pozostałe kapitały z uwzględnieniem korekt konsolidacyjnych	-	11 744	-	135	-	-	11 609	-11 744	-	-	-
Pozostałe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pozostałe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kapitał własny na 30.06.2017	262 470	20 577 514	9 137 221	1 982 459	9 092 735	-33 151	398 250	853 816	21 693 800	15 137	21 708 937

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 11 do 129 stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych

(w tys. zł)

	NOTA	I PÓLROCZE 2018 OKRES OD 01.01.2018 DO 30.06.2018	I PÓLROCZE 2017 OKRES OD 01.01.2017 DO 30.06.2017
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej - metoda pośrednia			
Zysk netto		932 140	884 778
Korekty razem:		-7 252 705	-8 096 876
Amortyzacja	17	177 673	169 567
Udział w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych	19	-	-20 554
(Zysk) strata z tytułu działalności inwestycyjnej		-37 521	-5 779
Wynik z tytułu odsetek	9	-2 441 227	-2 251 209
Przychody z tytułu dywidend	11	-19 780	-19 418
Odsetki otrzymane		3 095 511	2 805 729
Odsetki zapłacone		-526 371	-552 601
Podatek dochodowy		345 026	312 243
Podatek dochodowy zapłacony		-462 674	-150 267
Zmiana stanu należności od banków		968	114 003
Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu		398 355	-1 477 361
Zmiana stanu aktywów z tytułu pochodnych instrumentów finansowych		112 964	553 863
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom		-3 733 461	-2 946 802
Zmiana należności z tytułu leasingu finansowego		-323 606	-121 681
Zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych		-481 576	-85 851
Zmiana stanu pozostałych aktywów		245 666	-22 368
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków		393 619	-258 748
Zmiana stanu zobowiązań przeznaczonych do obrotu		-43 545	-383 357
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu pochodnych instrumentów finansowych		-579 435	-458 211
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów		-3 261 095	-3 180 530
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych		4 026	-19 036
Zmiana stanu zobowiązań podporządkowanych		-175	-
Zmiana stanu rezerw		-3 797	14 234
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań		-112 250	-112 742
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		-6 320 565	-7 212 098
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Wpływy z działalności inwestycyjnej		75 257 886	20 085 862
Zbycie inwestycyjnych papierów wartościowych		74 794 295	19 709 272
Zbycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		14 585	307
Dywidendy otrzymane		940	1 173
Przeniesienie zarządzania funduszami		22 680	-
Inne wpływy inwestycyjne		425 386	375 110
Wydatki z działalności inwestycyjnej		-66 476 229	-11 609 855
Nabycie inwestycyjnych papierów wartościowych		-66 388 104	-11 497 502
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		-88 125	-112 353
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		8 781 657	8 476 007

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 11 do 129 stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych (cd)

(w tys. zł)

	NOTA	I PÓŁROCZE 2018 OKRES OD 01.01.2018 DO 30.06.2018	I PÓŁROCZE 2017 OKRES OD 01.01.2017 DO 30.06.2017
Przeplwy środków pieniężnych z działalności finansowej	42		
Wpływy z działalności finansowej		3 095 259	-
Kredyty i pożyczki otrzymane od banków		1 261 076	-
Emisja dłużnych papierów wartościowych		1 834 183	-
Wydatki z działalności finansowej		-1 920 412	-255 300
Splaty kredytów i pożyczek otrzymanych od banków		-1 179 198	-67 963
Wykup dłużnych papierów wartościowych		-741 214	-187 337
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		1 174 847	-255 300
Przeplwy pieniężne netto razem		3 635 939	1 008 609
w tym: zmiana środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych		99 328	-122 993
Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych		3 635 939	1 008 609
Środki pieniężne na początek okresu	42	7 345 040	8 666 090
Środki pieniężne na koniec okresu	42	10 980 979	9 674 699

Noty objaśniające przedstawione na stronach od 11 do 129 stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Niniejsze noty objaśniające stanowią integralną część śródrocznego skróconego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

1. Informacje ogólne

Bank Polska Kasa Opieki Spółka Akcyjna („Bank Pekao S.A.” lub „Bank”) z siedzibą w Warszawie, ul. Grzybowska 53/57, 00-950 Warszawa, został wpisany do rejestru handlowego w dniu 29 października 1929 roku na mocy postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie i funkcjonuje nieprzerwanie do dnia dzisiejszego.

Bank Pekao S.A. jest wpisany do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS: 0000014843.

Zgodnie z MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”, podmiotem dominującym w stosunku do Banku Pekao S.A. jest spółka Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A. (dalej „PZU S.A.”) z siedzibą w Warszawie przy Al. Jana Pawła II 24.

Śródroczne skrócone skonsolidowane sprawozdanie Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. za okres od 1 stycznia 2018 roku do 30 czerwca 2018 roku obejmuje dane finansowe Banku oraz dane finansowe jednostek zależnych, stanowiących „Grupę”, a także dane jednostek stowarzyszonych wycenionych metodą praw własności.

Strukturę akcjonariatu Banku przedstawiono w punkcie 5.4 Sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. za I półrocze 2018 roku.

2. Skład Grupy

W skład Grupy wchodzi Bank Pekao S.A. jako jednostka dominująca oraz następujące spółki zależne:

NAZWA JEDNOSTKI	SIEDZIBA	ZAKRES DZIAŁALNOŚCI	PROCENTOWY UDZIAŁ GRUPY W KAPITALE / W GŁOSACH	
			30.06.2018	31.12.2017
Pekao Bank Hipoteczny S.A.	Warszawa	Bankowa	100,00	100,00
Centralny Dom Maklerski Pekao S.A.	Warszawa	Maklerska	100,00	100,00
Pekao Leasing Sp. z o.o.	Warszawa	Usługi leasingowe	100,00	100,00
Pekao Investment Banking S.A.	Warszawa	Maklerska	100,00	100,00
Pekao Faktoring Sp. z o.o.	Lublin	Usługi faktoringowe	100,00	100,00
Pekao Powszechnie Towarzystwo Emerytalne S.A. (w likwidacji)	Warszawa	Zarządzanie funduszami emerytalnymi	100,00	100,00
Centrum Kart S.A.	Warszawa	Finansowa pomocnicza	100,00	100,00
Pekao Financial Services Sp. z o.o.	Warszawa	Agent transferowy	66,50	100,00
Centrum Bankowości Bezpośredniej Sp. z o.o.	Kraków	Usługi call- center	100,00	100,00
Pekao Property S.A., w tym: <i>FPB - Media Sp. z o.o.</i>	Warszawa	Działalność deweloperska	100,00	100,00
Pekao Fundusz Kapitałowy Sp. z o.o. (w likwidacji)	Warszawa	Doradztwo gospodarcze	100,00	100,00
Dom Inwestycyjny Xelion Sp. z o.o.	Warszawa	Pośrednictwo finansowe	100,00	100,00
Pekao Investment Management S.A.	Warszawa	Holdingowa	100,00	100,00
<i>Pekao TFI S.A.</i>	Warszawa	Zarządzanie aktywami	100,00	100,00

Na dzień 30 czerwca 2018 roku wszystkie spółki zależne zostały objęte konsolidacją.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Jednostki stowarzyszone

Grupa Banku Pekao S.A. posiada udziały w następujących jednostkach stowarzyszonych:

NAZWA JEDNOSTKI	SIEDZIBA	ZAKRES DZIAŁALNOŚCI	PROCENTOWY UDZIAŁ GRUPY W KAPITALE/W GŁOSACH	
			30.06.2018	31.12.2017
CPF Management	Tortola, British Virgin Islands	Doradcza i biznesowa – spółka nie prowadzi działalności	40,00	40,00

Na dzień 30 czerwca 2018 roku Grupa nie posiadała udziałów w jednostkach współkontrolowanych.

Przeniesienie zarządzania funduszami Pekao OFE i DFE Pekao

W dniu 24 kwietnia 2018 roku Komisja Nadzoru Finansowego wydała zgodę na przejęcie przez PTE PZU S.A. zarządzania Pekao Otwartym Funduszem Emerytalnym („Pekao OFE”) oraz Dobrowolnym Funduszem Emerytalnym Pekao („DFE Pekao”), zarządzanymi wcześniej przez Pekao PTE S.A. W wyniku tej decyzji od dnia 19 maja 2018 roku PTE PZU S.A. przejęło zarządzenie funduszami Pekao OFE i DFE Pekao.

Transakcja przeniesienia zarządzania funduszami Pekao OFE i DFE Pekao została zakwalifikowana jako transakcja wewnątrzgrupowa. Wynik netto na tej transakcji w wysokości 22 680 tys. złotych został ujęty w kapitałach Grupy.

Powyżej przedstawione ujęcie księgowe transakcji przeniesienia zarządzania jest zbieżne z polityką rachunkowości przyjętą przez Grupę i stosowaną dla transakcji nabycia i sprzedaży jednostek znajdujących się pod wspólną kontrolą.

W dniu 1 czerwca 2018 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Pekao PTE S.A. podjęło uchwałę o rozwiązaniu Spółki oraz otwarciu z tym dniem jej likwidacji. Obecnie Spółka działa pod nazwą Pekao PTE S.A. w likwidacji.

Zmiany w udziałach niedających kontroli

W dniu 4 czerwca 2018 roku dokonano wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym dotyczącego przeniesienia zorganizowanej części przedsiębiorstwa, wydzielonej z PZU Centrum Operacji S.A. na Pekao Financial Services Sp. z o.o. Tym samym kapitał zakładowy Pekao Financial Services Sp. z o.o. wzrósł do wysokości 6 767 000 złotych, a Spółka przejęła pełną obsługę PTE PZU S.A. oraz TFI PZU S.A. w zakresie usługi agenta transferowego oraz rozszerzyła zakres obsługi PZU Życie S.A. Udziały w podwyższonym kapitale zakładowym Spółki w liczbie 4 534 o wartości 2 267 000 złotych zostały objęte przez PZU S.A. Bank posiada obecnie 66,5% udziałów w kapitale własnym Spółki, natomiast PZU S.A. - 33,5%.

Wpływ zmian w udziale własności spółki Pekao Financial Services Sp. z o.o. na kapitał własny przypisany akcjonariuszom Banku w ciągu okresu sprawozdawczego został przedstawiony w poniższej tabeli.

	I PÓŁROCZE 2018
Wartość bilansowa udziałów niedających kontroli	-10 848
Otrzymana zapłata	7 357
Spadek w kapitale własnym przypisanym akcjonariuszom Banku	-3 491

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

3. Połączenia jednostek gospodarczych

W I półroczu 2018 nie wystąpiły połączenia jednostek gospodarczych w Grupie Kapitałowej.

W 2017 roku Bank nabył 51% udziałów w Pekao Investment Management S.A. oraz 50% udziałów w Dom Inwestycyjny Xelion Sp. z o.o. Transakcje te zostały opisane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 w Nocie 2.

4. Oświadczenie o zgodności

Śródroczne skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. zostało sporządzone zgodnie z wymogami Międzynarodowego Standardu Rachunkowości 34 „Śródroczna sprawozdawczość finansowa” (MSR 34), który został zatwierdzony przez Unię Europejską i innymi obowiązującymi przepisami.

Niniejsze sprawozdanie nie zawiera wszystkich informacji wymaganych dla rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, w związku z tym winno być czytane w połączeniu ze skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017, z uwzględnieniem zmian spowodowanych wdrożeniem z dniem 1 stycznia 2018 roku Międzynarodowego Standardu Sprawozdawczości Finansowej nr 9 „Instrumenty Finansowe” (opisanych w Nocie 5.9).

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 jest dostępne na stronie internetowej Banku, www.pekao.com.pl

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa nie będącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2018 r. poz. 757), Bank jest zobowiązany do przekazania raportu finansowego za okres sześciu miesięcy zakończony 30 czerwca 2018 roku, rozumiany jako bieżący okres śródroczny.

Śródroczne skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w złotych polskich, a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, zostały podane w tysiącach złotych (tys. zł).

Niniejsze śródroczne skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd Banku w dniu 7 sierpnia 2018 roku.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

5. Istotne zasady rachunkowości

5.1 Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

Informacje ogólne

Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Grupy Kapitałowej za I półrocze 2018 roku zostało sporządzone w oparciu o następujące zasady wyceny:

- według wartości godziwej dla instrumentów pochodnych, aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu, aktywów finansowych wyznaczonych w momencie początkowego ujęcia jako aktywa finansowe wyceniane przez rachunek zysków i strat, instrumentów kapitałowych i aktywów finansowych zaklasyfikowanych do modelu biznesowego, którego celem jest osiąganie korzyści z pozyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych oraz ze sprzedaży aktywów finansowych, aktywów finansowych niespełniających kryterium SPPI,
- według zamortyzowanego kosztu dla aktywów finansowych będących częścią modelu biznesowego, którego celem jest osiąganie korzyści z pozyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych i jednocześnie spełniających kryterium SPPI oraz pozostałych zobowiązań finansowych,
- według kosztu historycznego dla aktywów i zobowiązań niefinansowych,
- aktywa trwałe (lub grupy do zbycia) przeznaczone do sprzedaży wyceniane są w niższej z następujących dwóch kwot: ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

Dane porównawcze zostały sporządzone w oparciu o poniższe zasady:

- według wartości godziwej dla instrumentów pochodnych, aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu, aktywów finansowych wyznaczonych w momencie początkowego ujęcia jako aktywa finansowe wyceniane przez rachunek zysków i strat oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, za wyjątkiem tych, dla których nie można wiarygodnie ustalić wartości godziwej,
- według zamortyzowanego kosztu dla pozostałych aktywów finansowych, w tym dla kredytów i pożyczek oraz pozostałych zobowiązań finansowych,
- według kosztu historycznego dla aktywów i zobowiązań niefinansowych oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, dla których nie można wiarygodnie ustalić wartości godziwej,
- aktywa trwałe (lub grupy do zbycia) przeznaczone do sprzedaży wyceniane są w niższej z następujących dwóch kwot: ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

Od 1 stycznia 2018 roku Grupa przyjęła do stosowania Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej nr 9 „Instrumenty Finansowe” (dalej „MSSF 9”). Zastosowanie MSSF 9 spowodowało zmiany zasad (polityki) rachunkowości Banku w zakresie ujmowania, klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych i zobowiązań finansowych oraz utraty wartości aktywów finansowych. Wpływ wdrożenia MSSF 9 opisano w Nocie 5.9.

Grupa skorzystała z zapisów MSSF 9 umożliwiających zwolnienie z obowiązku przekształcania danych porównawczych dla okresów wcześniejszych w odniesieniu do zmian wynikających z klasyfikacji i wyceny (w tym z tytułu utraty wartości). Różnice wartości bilansowej aktywów i zobowiązań finansowych wynikających z zastosowania MSSF 9 zostały ujęte w pozycji „Wynik z lat ubiegłych” na dzień 1 stycznia 2018 roku.

Grupa podjęła decyzję, aby skorzystać z wyboru jaki daje MSSF 9 i kontynuuje stosowanie zasad rachunkowości zabezpieczeń zgodnych z MSR 39. Decyzja ta ma zastosowanie do wszystkich relacji zabezpieczających, dla których Grupa stosuje i będzie stosowała rachunkowość zabezpieczeń w przyszłości.

Poniżej przedstawiono podsumowanie istotnych zasad rachunkowości obowiązujące zarówno od 1 stycznia 2018 roku, jak również zasady rachunkowości zastosowane do sporządzenia danych porównawczych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

5.2 Konsolidacja

Zasady konsolidacji

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje dane finansowe Banku Pekao S.A. oraz dane finansowe jego jednostek zależnych na dzień 30 czerwca 2018 roku. Sprawozdania finansowe jednostek zależnych sporządzane są na ten sam dzień sprawozdawczy co sprawozdanie jednostki dominującej oraz według tych samych zasad rachunkowości we wszystkich istotnych aspektach.

Wszystkie salda i transakcje pomiędzy jednostkami Grupy, w tym niezrealizowane zyski wynikające z transakcji w ramach Grupy, zostały w całości wyeliminowane. Niezrealizowane straty są również eliminowane, chyba że, dostarczają dowodów na trwałą utratę wartości, która powinna zostać ujęta w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Inwestycje w jednostki zależne

Jednostki zależne to wszystkie jednostki, nad którymi Grupa sprawuje kontrolę. Grupa sprawuje kontrolę nad jednostką wówczas, gdy posiada władzę nad tą jednostką, jest narażona lub ma prawo do zmiennych zwrotów ze swojego zaangażowania w tę jednostkę oraz ma możliwość wywierania wpływu na te zwroty poprzez sprawowanie władzy nad tą jednostką. Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Grupę do dnia ustania kontroli.

Grupa ujmuje połączenia jednostek metodą nabycia. Zapłata przekazana za nabycie jednostki zależnej stanowi wartość godziwą przeniesionych aktywów, zobowiązań zaciągniętych wobec poprzednich właścicieli jednostki przejmowanej oraz udziałów kapitałowych wyemitowanych przez Grupę. Możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa i przejęte zobowiązania wycenia się według ich wartości godziwych na dzień nabycia. Grupa wycenia wszelkie udziały niedające kontroli w jednostce przejmowanej według ich wartości godziwej, bądź wartości proporcjonalnego udziału obecnych instrumentów własnościowych w możliwych do zidentyfikowania aktywach netto jednostki przejmowanej.

Koszty związane z przejęciem jednostki gospodarczej są ujmowane jako koszty okresu (w kategorii „Ogólne koszty administracyjne” rachunku zysków i strat).

W przypadku połączenia jednostek realizowanego etapami, jednostka przejmująca ponownie wycenia uprzednio należące do niej udziały kapitałowe w jednostce przejmowanej do wartości godziwej na dzień przejęcia (objęcia kontroli) i ujmuje powstały zysk lub stratę w rachunku zysków i strat. Nadwyżka przekazanej zapłaty, wartości wszystkich udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej oraz wartości godziwej uprzednio posiadanych udziałów kapitałowych w jednostce przejmowanej na dzień przejęcia nad wartością godziwą możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywów netto jest ujęta jako wartość firmy. Jeżeli całość przekazanej zapłaty, rozpoznanych udziałów niedających kontroli oraz uprzednio posiadanych udziałów jest niższa od wartości godziwej aktywów netto jednostki zależnej przejętej w wyniku okazynego nabycia, różnicę ujmuje się bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

Powyższa zasada nie dotyczy transakcji nabycia jednostek znajdujących się pod wspólną kontrolą.

Zmiany w udziale własnościowym jednostki dominującej w jednostce zależnej, które nie skutkują utratą przez jednostkę dominującą kontroli nad tą jednostką zależną, stanowią transakcje kapitałowe (tj. transakcje z właścicielami jednostki dominującej). Wszelkie różnice pomiędzy kwotą korekty udziałów niedających kontroli, a wartością godziwą kwoty zapłaconej lub otrzymanej, Grupa odnosi bezpośrednio na kapitał własny i przypisuje do właścicieli jednostki dominującej.

W przypadku, gdy Grupa traci kontrolę nad jednostką zależną, ewentualny zachowany udział w tej jednostce wycenia do wartości godziwej na dzień utraty kontroli, przy czym zmiana wartości bilansowej jest ujmowana w rachunku zysku i strat.

Ujmowanie transakcji pod wspólną kontrolą według wartości księgowych

Transakcje połączenia jednostek pod wspólną kontrolą są wyłączone spod zakresu uregulowań standardów MSSF. W tej sytuacji, zgodnie z zaleceniem zawartym w MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów”, wobec braku szczegółowych uregulowań wewnątrz MSSF, Bank Pekao S.A. przyjął politykę rachunkowości stosowaną powszechnie do wszystkich transakcji połączeń pod wspólną kontrolą polegającą na ujmowaniu takich transakcji według wartości księgowych.

Jednostka przejmująca rozpoznaje aktywa i pasywa jednostki nabywanej według ich bieżącej wartości księgowej, skorygowanej jedynie w celu ujednoczenia zasad rachunkowości nabywanej jednostki. Wartość firmy oraz ujemna wartość firmy nie są rozpoznawane.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Ewentualna różnica między wartością księgową przejmowanych aktywów netto, a wartością godziwą kwoty zapłaty, jest rozpoznawana w kapitale własnym Grupy. Przy zastosowaniu metody bazującej na wartościach księgowych, dane porównawcze dotyczące prezentowanych okresów historycznych nie są przekształcane.

Jeśli z transakcją związane jest nabycie udziałów niedających kontroli, to nabycie udziałów niedających kontroli ujmowane jest odrębnie.

W MSSF brakuje wskazówek, w jaki sposób określa się procent udziałów niedających kontroli nabytych z perspektywy spółki zależnej. Stąd Bank Pekao S.A., w celu określenia wartości nabytych udziałów niedających kontroli stosuje parametry określone z poziomu podmiotu dominującego.

Inwestycje w jednostki stowarzyszone

Jednostka stowarzyszona jest to jednostka, na którą Grupa wywiera znaczący wpływ i która nie jest ani jej jednostką zależną, ani wspólnym przedsięwzięciem. Z reguły Grupa posiada w jednostce stowarzyszonej od 20% do 50% głosów. Sprawozdania finansowe jednostki stowarzyszonej są podstawą wyceny posiadanych przez Grupę udziałów według metody praw własności. Dni bilansowe jednostek stowarzyszonych i Grupy są jednakowe.

Przy nabyciu inwestycji wszelkie różnice pomiędzy ceną nabycia inwestycji, a udziałem Grupy w wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań jednostki, w której dokonano inwestycji, ujmuje się w następujący sposób:

- wartość firmy dotyczącą jednostki stowarzyszonej ujmuje się w wartości bilansowej inwestycji,
- wszelkie nadwyżki udziału Grupy w wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań jednostki, w której dokonano inwestycji, ponad cenę nabycia inwestycji, ujmuje się jako przychód podczas ustalania udziału Grupy w zysku lub stracie jednostki stowarzyszonej za okres, w którym nastąpiło nabycie inwestycji.

Grupa ujmuje inwestycje w jednostkach stowarzyszonych według metody praw własności. Po początkowym ujęciu, inwestycja w jednostkę stowarzyszoną jest wykazywana w bilansie według ceny nabycia powiększonej o późniejsze zmiany udziału Grupy w aktywach netto tej jednostki, pomniejszonej o ewentualne odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.

Udział Grupy w wyniku finansowym jednostki stowarzyszonej po przejęciu jest wykazywany w rachunku zysków i strat, zaś jej udział w pozostałych całkowitych dochodach jednostki stowarzyszonej po przejęciu jest wykazywany w pozostałych całkowitych dochodach wraz z odpowiednią korektą wartości bilansowej inwestycji. Otrzymane wypłaty z zysku, wypracowanego przez jednostkę stowarzyszoną obniżają wartość bilansową inwestycji.

Gdy udział Grupy w stratach jednostki stowarzyszonej staje się równy lub większy od udziału Grupy w tej jednostce stowarzyszonej, Grupa zaprzestaje ujmować dalsze straty chyba, że przyjęła na siebie obowiązek lub dokonała płatności w imieniu jednostki stowarzyszonej.

Niezrealizowane zyski i straty na transakcjach pomiędzy Grupą, a jej jednostkami stowarzyszonymi eliminuje się proporcjonalnie do udziału Grupy w jednostkach stowarzyszonych.

5.3 Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej

- Transakcje i salda
Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Zyski i straty kursowe z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmuje się w rachunku zysków i strat.
- Różnice kursowe z tytułu pozycji niepieniężnych, takich jak instrumenty kapitałowe zaklasyfikowane do aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, ujmuje się łącznie ze zmianami wartości godziwej w rachunku zysków i strat.
- Różnice kursowe z tytułu pozycji niepieniężnych, takich jak instrumenty kapitałowe zaklasyfikowane do aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez kapitał uwzględnia się w kapitale z aktualizacji wyceny.

Różnice kursowe z wyceny jednostek zagranicznych ujmuje się jako odrębny składnik kapitału własnego.

Wartość firmy powstająca w wyniku nabycia jednostki działającej za granicą oraz jakiegokolwiek korekty wartości bilansowej aktywów i pasywów do wartości godziwej, powstałe w wyniku nabycia jednostki działającej za granicą traktuje się jako aktywa i pasywa jednostki działającej za granicą tj. wyraża się je w walucie funkcjonalnej jednostki działającej za granicą i przelicza po kursie zamknięcia, jak opisano wyżej.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

5.4 Ustalanie wyniku finansowego

Przychody i koszty z tytułu odsetek – zasady stosowane od 1 stycznia 2018 roku.

Jednostki Grupy w rachunku zysków i strat ujawniają wszystkie przychody i koszty odsetkowe dotyczące instrumentów finansowych, wycenianych według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej, aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite oraz aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy.

Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dyskontuje oszacowane przyszłe pieniężne wpływy oraz płatności dokonywane w oczekiwanym okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego, a w uzasadnionych przypadkach w okresie krótszym, do wartości bilansowej brutto aktywa finansowego lub do zamortyzowanego kosztu zobowiązania finansowego. Wyliczenie efektywnej stopy procentowej obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje, koszty transakcji oraz wszelkie inne premie i dyskonta stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej.

Przychody z tytułu odsetek obejmują odsetki oraz prowizje otrzymane lub należne z tytułu kredytów, lokat międzybankowych i papierów wartościowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej, kredytów i papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite lub przez wynik finansowy oraz instrumentów pochodnych zabezpieczających.

Przychody z tytułu odsetek oblicza się od wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych, za wyjątkiem składników aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe oraz zakupionych lub utworzonych składników aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (tzw. aktywa POCI). W momencie rozpoznania utraty wartości aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu lub wycenianych do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite, przychody odsetkowe ujmowane są dalej w rachunku zysków i strat, lecz liczone są od wartości brutto pomniejszonej o odpis na oczekiwane straty kredytowe. Koszty odsetek dotyczące zobowiązań z tytułu rachunków klientów oraz zobowiązań z tytułu emisji własnych papierów wartościowych ujmowane są w rachunku zysków i strat również z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Przychody i koszty z tytułu odsetek – zasady stosowane do 31 grudnia 2017 roku.

Jednostki Grupy w rachunku zysków i strat ujawniają wszystkie przychody i koszty odsetkowe dotyczące instrumentów finansowych, wycenianych według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej oraz papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży i aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy.

Efektywna stopa jest stopą, która dyskontuje oszacowane przyszłe pieniężne wpływy oraz płatności dokonywane w oczekiwanym okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego, a w uzasadnionych przypadkach w okresie krótszym, do bilansowej wartości netto składnika aktywów lub zobowiązania finansowego.

Wyliczenie efektywnej stopy obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje, koszty transakcji oraz wszelkie inne premie i dyskonta stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej.

Przychody z tytułu odsetek obejmują odsetki oraz prowizje otrzymane lub należne z tytułu kredytów, lokat międzybankowych i papierów wartościowych utrzymywanych do terminu wymagalności ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej, papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży i wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy oraz instrumentów pochodnych zabezpieczających.

W momencie rozpoznania utraty wartości instrumentu finansowego wycenianego według zamortyzowanego kosztu oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, przychody odsetkowe ujmowane są dalej w rachunku zysków i strat, lecz liczone są od nowo ustalonej wartości bilansowej instrumentu finansowego (od nowej niższej wartości instrumentu, to jest wartości pomniejszonej o odpis aktualizujący wartość). Do wyliczenia przychodów odsetkowych od nowo ustalonej wartości instrumentu stosowana jest stopa procentowa, według której zdyskontowane zostały przyszłe przepływy pieniężne dla celów wyceny utraty wartości.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Koszty okresu sprawozdawczego dotyczące zobowiązań z tytułu odsetek od rachunków klientów oraz zobowiązań z tytułu emisji własnych papierów wartościowych ujmowane są w rachunku zysków i strat również z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Przychody i koszty z tytułu prowizji

Przychody z tytułu opłat i prowizji powstają w wyniku świadczenia usług finansowych oferowanych przez Grupę. Przychody i koszty z tytułu prowizji są rozliczane według następujących metod:

- opłaty i prowizje bezpośrednio związane z powstaniem aktywów finansowych lub zobowiązań (zarówno przychody jak i koszty) są rozliczane z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej oraz ujmowane w rachunku zysków i strat w pozycji przychodów lub kosztów odsetkowych i zostały opisane powyżej,
- opłaty i prowizje dotyczące kredytów i pożyczek o niestalonych terminach płatności rat i niestalonych zmianach oprocentowania, np. kredytów w rachunku bieżącym i kredytów z tytułu kart kredytowych są rozliczane w czasie metodą liniową przez okres życia produktu, którego dotyczą,
- pozostałe opłaty i prowizje związane z usługami finansowymi oferowanymi przez Grupę (wykonanie operacji bankowych na rachunkach, operacje z tytułu obsługi kart płatniczych, bonusy od organizacji kartowych na pokrycie kosztów marketingowych związanych z kartami, działalność maklerska, factoringowa i akwizycja) oraz marże uzyskane na transakcjach walutowych z klientami Banku są rozpoznawane w rachunku zysków i strat w momencie wykonania usługi.

Przychody i koszty z tytułu bancassurance

Grupa dokonuje podziału należnego wynagrodzenia z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych powiązanych z produktami kredytowymi na odrębne elementy, tj. dzieląc należne wynagrodzenie w proporcji, odpowiednio, wartości godziwej instrumentu finansowego oraz wartości godziwej usługi pośrednictwa, w stosunku do sumy tych wartości. Ustalając wartość godziwą poszczególnych elementów wynagrodzenia Grupa opiera się w jak największym stopniu na danych rynkowych.

Poszczególne elementy wynagrodzenia Grupy za sprzedaż produktów ubezpieczeniowych powiązanych z produktami kredytowymi są ujmowane w rachunku zysków i strat według następujących zasad:

- wynagrodzenie z tytułu instrumentu finansowego – jako element efektywnej stopy procentowej, stanowiąc część przychodów z tytułu odsetek,
- wynagrodzenie z tytułu wykonania usługi pośrednictwa – jednorazowo w momencie sprzedaży produktu ubezpieczeniowego, stanowiąc część przychodów z tytułu prowizji.

Dodatkowo Grupa dokonuje szacunku części wynagrodzenia, która będzie zwracana w okresach po sprzedaży produktu ubezpieczeniowego (np. z tytułu rezygnacji przez Klienta z ubezpieczenia, wcześniejszej spłaty kredytu). Szacunek rezerwy na zwroty oparty jest na analizie historycznych informacji o rzeczywistych zwrotach w przeszłości oraz przewidywaniach, co do trendu zwrotów w przyszłości.

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy – zasady stosowane od 1 stycznia 2018 roku.

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy obejmuje:

- Wynik z pozycji wymiany - ustalany jest biorąc pod uwagę dodatnie i ujemne różnice kursowe, zarówno zrealizowane jak i niezrealizowane, wynikające z codziennej wyceny aktywów i pasywów walutowych po obowiązującym na dzień bilansowy średnim kursie ustalonym dla danej waluty przez NBP i wpływające na przychody lub koszty z pozycji wymiany.
Ponadto, wynik z pozycji wymiany obejmuje punkty swapowe z transakcji pochodnych, które Grupa zawiera w celu zapewnienia płynności w obcych walutach.
Do wyniku z pozycji wymiany zalicza się różnice kursowe z wyceny inwestycji netto w podmiotach zagranicznych w momencie zbycia tej inwestycji. Do momentu zbycia różnice kursowe z wyceny aktywów netto w podmiocie zagranicznym ujmowane są w pozycji „Pozostałe kapitały”.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

- Wynik na instrumentach pochodnych, kredytach i pożyczkach udzielonych klientom oraz papierach wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy.
Wynik ten zawiera zyski i straty powstałe ze zbycia oraz zmian wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy.
Wynik z tytułu odsetek oraz rozliczenia dyskonta bądź premii od wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy kredytów i pożyczek udzielonych klientom oraz dłużnych papierów wartościowych rozpoznawany jest jako wynik odsetkowy.

Wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu – zasady stosowane do 31 grudnia 2017 roku.

Wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu obejmuje:

- Wynik z pozycji wymiany - ustalany jest biorąc pod uwagę dodatnie i ujemne różnice kursowe, zarówno zrealizowane jak i niezrealizowane, wynikające z codziennej wyceny aktywów i pasywów walutowych po obowiązującym na dzień bilansowy średnim kursie ustalonym dla danej waluty przez NBP i wpływające na przychody lub koszty z pozycji wymiany.
Ponadto, wynik z pozycji wymiany obejmuje punkty swapowe z transakcji pochodnych, które Grupa zawiera w celu zapewnienia płynności w obcych walutach.
Do wyniku z pozycji wymiany zalicza się różnice kursowe z wyceny inwestycji netto w podmiotach zagranicznych w momencie zbycia tej inwestycji. Do momentu zbycia różnice kursowe z wyceny aktywów netto w podmiocie zagranicznym ujmowane są w pozycji „Pozostałe kapitały”.
- Wynik na instrumentach pochodnych oraz papierach wartościowych przeznaczonych do obrotu
Wynik ten zawiera zyski i straty powstałe ze zbycia oraz zmian wartości godziwej aktywów i zobowiązań przeznaczonych do obrotu.
Wynik z tytułu naliczenia odsetek oraz rozliczenia dyskonta bądź premii od dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu rozpoznawany jest jako wynik odsetkowy.

Wynik na pozostałych instrumentach finansowych wyznaczonych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Wynik ten zawiera zyski i straty powstałe ze zbycia oraz zmian wartości godziwej aktywów i zobowiązań wyznaczonych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Wynik z tytułu naliczenia odsetek oraz rozliczenia dyskonta bądź premii od dłużnych papierów wartościowych wyznaczonych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy rozpoznawany jest jako wynik odsetkowy.

Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne obejmują głównie przychody z tytułu otrzymanych odszkodowań, przychody z leasingu operacyjnego, odzyskane koszty windykacji, zwroty, nadpłaty, przychody uboczne oraz rozwiązane odpisy z tytułu utraty wartości należności spornych. Natomiast na pozostałe koszty operacyjne składają się głównie koszty reklamacji klientów, zapłacone odszkodowania, koszty uboczne oraz koszty odpisów z tytułu utraty wartości należności spornych.

5.5 Wycena aktywów i zobowiązań finansowych, pochodne instrumenty finansowe

Aktywa finansowe – zasady stosowane od 1 stycznia 2018 roku.

Na moment początkowego ujęcia aktywa finansowe są klasyfikowane do jednej z następujących kategorii:

- wyceniane według zamortyzowanego kosztu,
- wyceniane do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite,
- wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Powyższa klasyfikacja zależy od modelu biznesowego w zakresie zarządzania aktywami finansowymi oraz charakterystyki umownych przepływów pieniężnych (tj. od tego, czy umowne przepływy pieniężne stanowią wyłącznie spłatę kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty (ang. solely payments of principal and interest, „SPPI”).

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

W zależności od modelu biznesowego aktywa finansowe mogą zostać zaklasyfikowane jako:

- utrzymywane w celu uzyskiwania umownych przepływów pieniężnych,
- utrzymywane w celu uzyskiwania umownych przepływów pieniężnych i w celu sprzedaży,
- przeznaczone do obrotu oraz inne.

Ocena modelu biznesowego

Ocena modelu biznesowego ma miejsce przy początkowym ujęciu aktywa (wyjątek stanowi moment pierwszego zastosowania MSSF 9 – wprowadzając Standard, Bank klasyfikuje poszczególne grupy aktywów według modeli biznesowych stosowanych w Banku w dniu wprowadzenia Standardu, tj. 1 stycznia 2018, a nie modeli stosowanych na dzień rozpoznania aktywów).

Kryterium modelu biznesowego odnosi się do sposobu, w jaki Bank zarządza swoimi aktywami finansowymi w celu generowania przepływów pieniężnych.

Bank dokonuje oceny celu modelu biznesowego, do którego przynależą określone aktywa finansowe z poziomu wyodrębnionych portfeli tych aktywów – przeprowadzenie tej analizy na poziomie portfeli aktywów stanowi wiarygodne odzwierciedlenie sposobu zarządzania działalnością biznesową w zakresie tych aktywów oraz analizy informacji z tej działalności przekazywanych kierownictwu Banku.

Ocena modelu biznesowego oparta jest o analizę następujących informacji dotyczących portfeli aktywów finansowych:

- przyjętych polityk oraz celów biznesowych w ramach danego portfela oraz ich wykonania w praktyce. W szczególności, ocenie podlega strategia kadry kierowniczej w zakresie pozyskiwania przychodów z tytułu kontraktowych płatności odsetkowych, utrzymywania określonego profilu stóp procentowych portfela, zarządzania luką płynności oraz pozyskiwania przepływów pieniężnych w wyniku sprzedaży aktywów finansowych,
- sposobu, w jaki oceniana jest dochodowość portfela oraz raportowana do Zarządu Banku,
- typów ryzyka, które wpływają na dochodowość i efektywność danego modelu biznesowego (oraz aktywów finansowych utrzymywanych w ramach tego modelu biznesowego) oraz sposobu zarządzania zidentyfikowanymi typami ryzyka,
- sposobu, w jaki wynagradzani są zarządzający działalnością biznesową w ramach danego modelu biznesowego – np. czy wynagrodzenie uzależnione jest od zmian wartości godziwej aktywów finansowych lub wartości pozyskanych kontraktowych przepływów pieniężnych,
- częstotliwości, wartości oraz momentu sprzedaży aktywów finansowych dokonanych we wcześniejszych okresach sprawozdawczych, przyczyn dokonania tych sprzedaży oraz oczekiwań co do przyszłej aktywności sprzedażowej. Jednakże, informacje dotyczące aktywności sprzedażowej analizowane są z uwzględnieniem całościowej oceny realizacji przez Bank przyjętego sposobu zarządzania aktywami finansowymi oraz generowania przepływów pieniężnych.

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu lub zarządzane w oparciu o ich wartość godziwą wyceniane są w wartości godziwej przez wynik finansowy, ponieważ nie należą one do modelu biznesowego, którego celem jest osiąganie korzyści z pozyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych z utrzymywanych aktywów finansowych lub którego celem jest osiąganie korzyści z pozyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych oraz ze sprzedaży aktywów finansowych.

Przed podjęciem decyzji o zakwalifikowaniu portfela aktywów finansowych do modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych, Bank dokonuje przeglądu oraz oceny istotnych i obiektywnych danych ilościowych mających wpływ na przyporządkowanie portfeli aktywów do odpowiedniego modelu biznesowego, w szczególności:

- wartości sprzedaży aktywów finansowych dokonanych w ramach danych portfeli,
- częstotliwości dokonanych sprzedaży aktywów finansowych w ramach danych portfeli,
- analizy oczekiwań, co do planowanych przyszłych wartości sprzedaży aktywów finansowych oraz ich częstotliwości w ramach danych portfeli, analiza ta przeprowadzana jest na podstawie prawdopodobnych scenariuszy działalności biznesowej Banku w przyszłości.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Portfele aktywów finansowych, z których dokonywane są sprzedaże niewynikające ze wzrostu ryzyka kredytowego, spełniają założenia modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych pod warunkiem, że sprzedaże te:

- charakteryzują się niskim wolumenem (nawet przy relatywnie wysokiej częstotliwości dokonywania sprzedaży) lub
- są dokonywane sporadycznie – w wyniku wystąpienia zdarzeń jednorazowych, których ponowne zdarzenie się w przyszłości Bank, wg profesjonalnego osądu, uznaje za mało prawdopodobne (nawet przy relatywnie wysokim wolumenie) lub
- mają one miejsce blisko terminu wymagalności sprzedawanych aktywów finansowych oraz uzyskany z takiej sprzedaży przychód jest zbliżony do wartości pozostałych do uzyskania kontraktowych przepływów pieniężnych, gdyby aktywo finansowe było utrzymywane w portfelu Banku do pierwotnego terminu wymagalności.

Z analizy wartości sprzedaży wyłączone są sprzedaże:

- wynikające ze wzrostu ryzyka kredytowego aktywów finansowych, niezależnie od ich częstotliwości oraz wolumenu,
- spowodowane zdarzeniami jednorazowymi, których ponowne zdarzenie się w przyszłości Bank, wg profesjonalnego osądu, uznaje za mało prawdopodobne,
- dokonane blisko terminu zapadalności.

Model biznesowy utrzymywane w celu uzyskiwania umownych przepływów pieniężnych i w celu sprzedaży obejmuje portfel aktywów finansowych, którego celem jest w szczególności zarządzanie bieżącymi potrzebami płynnościowymi, utrzymanie założonego profilu rentowości i / lub dopasowanie czasu trwania (duration) aktywów i zobowiązań finansowych, a poziomy sprzedaży są wyższe niż dopuszczalne w modelu, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych.

Model biznesowy obejmujący aktywa finansowe przeznaczone do sprzedaży oraz inne obejmuje aktywa nie spełniające kryteriów pozwalających zaklasyfikować do modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych lub modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych lub sprzedaż, a uzyskiwanie przepływów pieniężnych z odsetek i kapitału nie jest głównym celem biznesowym.

Ocena, czy kontraktowe przepływy pieniężne stanowią wyłącznie spłaty kapitału i odsetek od niespłaconej części kapitału (kryterium SPPI)

Na potrzeby dokonania oceny charakterystyki przepływów pieniężnych, „kapitał” definiowany jest jako wartość godziwa aktywa finansowego w momencie początkowego ujęcia. „Odsetki” definiowane są jako odzwierciedlenie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyka kredytowego związanego z niespłaconą częścią kapitału oraz innych ryzyk i kosztów związanych ze standardową umową kredytową (np. ryzykiem płynności czy kosztami administracyjnymi) oraz marży.

Podczas dokonywania oceny, czy kontraktowe przepływy pieniężne stanowią jedynie spłaty kapitału oraz odsetek, Bank poddaje analizie przepływy pieniężne instrumentu wynikające z umowy. Analiza ta uwzględnia ocenę, czy umowa zawiera jakiegokolwiek zapisy, które mogłyby zmienić termin dokonywania płatności kontraktowych lub ich kwotę w taki sposób, że z ekonomicznego punktu widzenia, nie będą one stanowiły jedynie spłat kapitału oraz odsetek od niespłaconej części kapitału. Podczas dokonywania tej oceny, Bank bierze pod uwagę występowanie m.in.:

- zdarzeń warunkowych, które mogą zmienić kwotę lub moment dokonania płatności,
- elementu dźwigni finansowej (np. w konstrukcji oprocentowania występuje mnożnik większy od jedności),
- zapisów w zakresie przedłużenia umowy lub dokonania przedpłaty,
- zapisów ograniczających roszczenie Banku do przepływów pieniężnych generowanych przez określone aktywa (np. aktywa typu non-recourse),
- cech, które modyfikują odzwierciedlenie wartości pieniądza w czasie – np. niedopasowanie częstotliwości przeszacowania referencyjnej stopy procentowej do jej tenoru.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Test SPPI przeprowadzany jest dla każdego aktywa finansowego zaklasyfikowanego do modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych lub modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych lub sprzedaż na dzień początkowego ujęcia oraz na ostatniego istotnego aneksu zmieniającego charakterystykę umownych przepływów pieniężnych.

Bank przeprowadza test SPPI zbiorczo dla homogenicznych grup produktów standardowych lub na poziomie pojedynczego kontraktu dla produktów niestandardowych lub na poziomie kodu ISIN dla dłużnych papierów wartościowych.

W przypadku zidentyfikowania modyfikacji wartości pieniądza w czasie w danym składniku aktywów finansowych, Bank zobowiązany jest do dokonania dodatkowej oceny (tzw. Benchmark Testu) mającej na celu ustalenie, czy przepływy pieniężne wynikające z umowy stanowią jedynie spłatę kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty, poprzez ustalenie, jak różniłyby się (niezdyskontowane) przepływy pieniężne wynikające z umowy od (niezdyskontowanych) przepływów pieniężnych, które powstałyby, gdyby wartość pieniądza w czasie nie została zmodyfikowana (poziom referencyjny przepływów pieniężnych). Przeprowadzanie Benchmark Testu nie jest dopuszczalne w przypadku niektórych cech modyfikujących kontraktowe przepływy pieniężne, jak np. wbudowany element dźwigni.

Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Aktywa finansowe wyceniane są według zamortyzowanego kosztu jeżeli jednocześnie spełniają poniższe dwa kryteria:

- aktywa finansowe są częścią modelu biznesowego, którego celem jest osiąganie korzyści z pozyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych z utrzymywanych aktywów,
- zgodnie z warunkami umowy aktywa finansowe w określonych terminach generują przepływy pieniężne, które stanowią jedynie spłaty kapitału i odsetek od niespłaconej części kapitału (spełnione jest kryterium SPPI).

Do aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu zalicza się należności od Banku Centralnego, należności od innych banków, kredyty i pożyczki udzielone klientom, inwestycyjne (lokacyjne) dłużne papiery wartościowe, należności z tytułu zakupu papierów wartościowych z przyrzeczeniem odsprzedaży (reverse-repo oraz buy-sell-back), spełniające kryteria opisane w poprzednim paragrafie.

W momencie początkowego ujęcia aktywa te są wyceniane w wartości godziwej powiększonej o koszty transakcji, które można bezpośrednio przypisać do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych.

Po początkowym ujęciu aktywa te są wyceniane według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. Wyliczenie efektywnej stopy procentowej obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje, koszty transakcji oraz inne premie i dyskonta stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej.

Odsetki naliczone z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej rozpoznawane są w wyniku odsetkowym.

W momencie rozpoznania utraty wartości odsetki ujmowane w rachunku wyników są liczone od wartości pomniejszonej o odpis na oczekiwane straty kredytowe (netto), natomiast w bilansie odsetki naliczone liczone są od wartości brutto ekspozycji. Różnica jest ujęta w odpisie z tytułu utraty wartości.

Odpisy na oczekiwane straty kredytowe pomniejszają wartość bilansową brutto aktywów, a drugostronnie ujmowane są w rachunku wyników w pozycji „Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowych”.

Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite

Aktywa finansowe (z wyłączeniem instrumentów kapitałowych) wyceniane są do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite, gdy jednocześnie spełniają dwa poniższe warunki oraz nie zostały wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy:

- aktywa finansowe są częścią modelu biznesowego, którego celem jest osiąganie korzyści z pozyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych oraz ze sprzedaży składników aktywów finansowych,
- zgodnie z warunkami umowy aktywa finansowe w określonych terminach generują przepływy pieniężne, które stanowią jedynie spłaty kapitału i odsetek od niespłaconej części kapitału (spełnione jest kryterium SPPI).

Do aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite zalicza się inwestycyjne (lokacyjne) dłużne papiery wartościowe oraz kredyty i pożyczki udzielone klientom, spełniające kryteria opisane w poprzednim paragrafie.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Odsetki naliczone z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej rozpoznawane są w wyniku odsetkowym.

Skutki zmian wartości godziwej ujmowane są w pozostałych dochodach całkowitych do momentu wyłączenia składnika aktywów ze sprawozdania z sytuacji finansowej, kiedy skumulowany zysk/ strata ujmowane są w rachunku zysków i strat w pozycji „Zysk (strata) wynikający z zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy”.

Odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu aktywów finansowych, które są wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite ujmuje się w innych całkowitych dochodach i nie obniża wartości bilansowej składnika aktywów finansowych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Drugostronnie odpis ujmuje się w rachunku wyników w pozycji „Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowych”.

Aktywa nabyte lub udzielone z rozpoznaną utratą wartości (POCI)

Dodatkowo Grupa wyodrębnia kategorię aktywów nabytych lub udzielonych z utratą wartości (aktywa POCI – ang. purchased or originated credit-impaired asset). Aktywa POCI to aktywa finansowe, które w momencie początkowego ujęcia mają stwierdzoną utratę wartości. Aktywa finansowe, które zostały zaklasyfikowane jako POCI w momencie początkowego ujęcia, powinny być traktowane jako POCI we wszystkich następujących okresach do momentu ich wyksięgowania (derecognition).

Aktywa POCI mogą powstać poprzez:

- a) nabycie kontraktu spełniającego definicję POCI (np. w wyniku połączenia z inną jednostką lub kupna portfela),
- b) zawarcie kontraktu, który jest POCI w momencie pierwotnego udzielenia (np. udzielenie kredytu klientowi w złej kondycji finansowej),
- c) modyfikację kontraktu (np. w toku restrukturyzacji) kwalifikującą ten kontrakt do wyłączenia z bilansu, w wyniku której powstaje nowy kontrakt spełniający definicję POCI. Warunki kwalifikujące kontrakt do wyłączenia z bilansu opisano poniżej.

Przy początkowym ujęciu aktywa POCI ujmowane są w bilansie w ich wartości godziwej, w szczególności nie posiadają one rozpoznanego odpisu z tytułu ryzyka kredytowego.

Aktywa POCI nie stanowią odrębnej kategorii księgowej aktywów finansowych. Są one klasyfikowane do kategorii księgowych zgodnie z ogólnymi zasadami klasyfikacji aktywów finansowych. Kategorie, w których mogą występować aktywa POCI to kategoria aktywów finansowych wycenianych metodą zamortyzowanego kosztu oraz aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody.

Inwestycje w instrumenty kapitałowe

W zakresie inwestycji w instrumenty kapitałowe nieprzeznaczone do obrotu, Bank może dokonać nieodwołalnego wyboru prezentowania zmian w ich wartości godziwej w pozostałych dochodach całkowitych. Bank podejmuje decyzję w tym zakresie na podstawie indywidualnej analizy każdej z inwestycji. W przypadku skorzystania z opcji wyceny wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite zyski i straty z wyceny nie podlegają reklasyfikacji do rachunku zysków i strat. W przypadku sprzedaży inwestycji kapitałowej wyznaczonej do wyceny przez pozostałe całkowite dochody wynik ze sprzedaży jest przenoszony do pozycji „Pozostałe kapitały rezerwowe”.

Inwestycje kapitałowe niewyznaczone do wyceny przez pozostałe całkowite dochody przy początkowym ujęciu wycenia się w wartości godziwej przez wynik finansowy. Zmiany wyceny do wartości godziwej takich inwestycji, jak również wynik ze sprzedaży, ujmuje się w rachunku wyników w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy”.

Dywidendy z tytułu instrumentów kapitałowych, zarówno wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy jak i wyznaczonych do wyceny przez pozostałe całkowite dochody, są wykazywane w rachunku zysków i strat w momencie ustanowienia prawa jednostki do otrzymania płatności.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Do kategorii tej Grupa kwalifikuje instrumenty pochodne (nie będące instrumentami zabezpieczającymi), dłużne i kapitałowe papiery wartościowe, pożyczki i należności, które nabyto lub zaliczono do tej kategorii z zamiarem sprzedaży w krótkim terminie. Ponadto kategoria ta obejmuje aktywa finansowe nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, które nie spełniają kryterium SPPI.

Ponadto, w momencie początkowego ujęcia, Grupa może nieodwołalnie wyznaczyć wybrane aktywa finansowe spełniające kryteria wyceny wg zamortyzowanego kosztu oraz w wartości godziwej przez kapitał do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, jeżeli pozwoli to wyeliminowanie lub istotne ograniczenie niedopasowania księgowego, które miałyby miejsce w przypadku przyjęcia dla tych aktywów innej kategorii wyceny.

Standaryzowane transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych Grupa ujmuje i wyłącza z ksiąg na dzień rozliczenia transakcji, tj. dzień otrzymania lub dostarczenia składnika aktywów.

Zmiany wartości godziwej składnika aktywów w okresie pomiędzy datą zawarcia i datą rozliczenia transakcji ujmowane są analogicznie jak dla posiadanego składnika aktywów.

Kredyty i pożyczki wykazywane są w momencie wypłaty gotówki na rzecz kredytobiorcy.

Pochodne instrumenty finansowe są zawsze ujmowane lub wyłączone z ksiąg rachunkowych na dzień zawarcia transakcji.

Reklasyfikacja aktywów finansowych – zasady stosowane od 1 stycznia 2018 roku.

Aktywa finansowe nie ulegają reklasyfikacji w okresach sprawozdawczych następujących po początkowym ujęciu, z wyjątkiem okresu sprawozdawczego następującego po dokonaniu przez Grupę zmiany modelu biznesowego w zakresie zarządzania określonymi aktywami finansowymi.

Przeklasyfikowanie aktywów finansowych ma zastosowanie prospektywnie od dnia przeklasyfikowania – bez przekształcenia rozpoznanych w poprzednich okresach zysków, strat (w tym zysków lub strat z tytułu utraty wartości) lub przychodów odsetkowych.

Za zmianę modelu biznesowego nie uważa się:

- zmiany zamiarów związanych z konkretnymi aktywami finansowymi (nawet w przypadku znacznych zmian warunków rynkowych),
- tymczasowego zaniku określonego rynku aktywów finansowych,
- przeniesienia aktywów finansowych między segmentami jednostki stosującymi różne modele biznesowe.

Modyfikacja aktywów finansowych – zasady stosowane od 1 stycznia 2018 roku.

Jeżeli warunki umowy aktywa finansowego ulegają zmianie, Bank dokonuje oceny, czy przepływy pieniężne generowane przez zmodyfikowane aktywo różnią się istotnie od tych generowanych przez to aktywo przed modyfikacją warunków jego umowy. Jeżeli zidentyfikowana zostaje istotna różnica, pierwotne aktywo finansowe zostaje usunięte z bilansu, a zmodyfikowane aktywo finansowe zostaje ujęte w księgach w jego wartości godziwej.

Jeżeli przepływy pieniężne generowane przez zmodyfikowane aktywo wyceniane wg zamortyzowanego kosztu nie są istotnie różne od pierwotnych przepływów pieniężnych, modyfikacja nie powoduje usunięcia aktywa finansowego z bilansu. W tym przypadku, Bank oblicza na nowo wartość bilansową brutto aktywa finansowego

Ocena czy dana modyfikacja aktywów finansowych jest modyfikacją istotną czy nieistotną zależy od spełnienia kryteriów jakościowych i ilościowych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Grupa przyjęła następujące kryteria jakościowe dla określenia istotnych modyfikacji:

- przewalutowanie, o ile nie wynika z istniejących postanowień umownych lub wymogów obowiązujących regulacji prawnych,
- zmiana (zastąpienie) dłużnika, z wyłączeniem dodania/ odejścia solidarnego dłużnika lub przejęcia kredytu w spadku,
- konsolidacja kilku ekspozycji w jedną w ramach aneksu lub umowy ugody/ restrukturyzacji,
- zmiana warunków kontraktu powodująca zmianę wyniku testu SPPI.

Wystąpienie przynajmniej jednego w tych kryteriów skutkuje wystąpieniem istotnej modyfikacji.

Grupa przyjęła następujące kryteria ilościowe dla określenia istotnych modyfikacji:

- przedłużenie okresu kredytowania o co najmniej 1 rok i co najmniej podwojenie rezydualnego okresu do zapadalności pierwotnej (spełnienia obu warunków łącznie) dla Koszyka 1 i Koszyka 2, lub
- podwyższenie aktualnej kwoty kredytu/ limitu o co najmniej 10% dla Koszyka 1 i Koszyka 2 lub podwyższenie aktualnej kwoty kredytu/ limitu dla umowy w Koszyku 3.

Utrata wartości aktywów finansowych – zasady stosowane od 1 stycznia 2018 roku.

Składnik aktywów finansowych jest dotknięty utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe jeżeli wystąpiło zdarzenie, jedno lub więcej, mające ujemny wpływ na szacowane przyszłe przepływy pieniężne w ramach tego składnika aktywów finansowych. Do dowodów utraty wartości składnika aktywów finansowych ze względu na ryzyko kredytowe zalicza się dające się zaobserwować dane na temat następujących zdarzeń:

- 1) znacznych trudności finansowych emitenta lub pożyczkobiorcy,
- 2) naruszenia umowy, takiego jak zdarzenie niewykonania zobowiązania lub niedokonanie płatności w wymaganym terminie,
- 3) przyznania pożyczkobiorcy przez pożyczkodawcę(-ów), ze względów ekonomicznych lub umownych wynikających z trudności finansowych pożyczkobiorcy, udogodnienia (udogodnień), którego(-ych) w innym przypadku pożyczkodawca(-cy) by nie udzielił (-li),
- 4) staje się prawdopodobne, że nastąpi upadłość lub inna reorganizacja finansowa pożyczkobiorcy,
- 5) zaniku aktywnego rynku na dany składnik aktywów finansowych ze względu na trudności finansowe,
- 6) kupna lub powstania składnika aktywów finansowych z dużym dyskontem odzwierciedlającym poniesione straty kredytowe.

Grupa ujmuje odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu składnika aktywów finansowych, który jest wyceniany według zamortyzowanego kosztu lub w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, należności leasingowych, składnika aktywów z tytułu umów lub zobowiązania do udzielenia pożyczki oraz umowy gwarancji finansowych.

Odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu aktywów finansowych, które są wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody ujmuje się w innych całkowitych dochodach i nie obniża wartości bilansowej składnika aktywów finansowych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

Jeżeli na dzień sprawozdawczy ryzyko kredytowe związane z instrumentem finansowym nie wzrosło znacząco od momentu początkowego ujęcia, Bank wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu tego instrumentu finansowego w kwocie równej 12-miesięcznym oczekiwanym stratom kredytowym.

Na każdy dzień sprawozdawczy Bank wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu instrumentu finansowego w kwocie równej oczekiwanym stratom kredytowym w całym okresie życia, jeżeli ryzyko kredytowe związane z danym instrumentem finansowym znacznie wzrosło od momentu początkowego ujęcia.

Grupa ujmuje w wyniku finansowym, jako zysk lub stratę z tytułu utraty wartości, kwotę oczekiwanych strat kredytowych (lub kwotę rozwiązanej rezerwy), jaka jest wymagana, aby dostosować odpis na oczekiwane straty kredytowe na dzień sprawozdawczy do kwoty, którą należy ująć zgodnie z niniejszym rozdziałem.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

W odniesieniu do zobowiązań do udzielenia pożyczki oraz umów gwarancji finansowych, dzień w którym Bank staje się stroną nieodwołalnego zobowiązania, uznaje się za datę początkowego ujęcia do celów stosowania wymogów w zakresie utraty wartości.

Na dzień sprawozdawczy Grupa ujmuje wyłącznie skumulowane zmiany oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia od momentu początkowego ujęcia jako odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu zakupionych lub utworzonych składników aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (aktywo POCI). Na każdy dzień sprawozdawczy Grupa ujmuje w wyniku finansowym kwotę zmiany oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia jako zysk lub stratę z tytułu utraty wartości. Grupa ujmuje korzystne zmiany oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia jako zysk z tytułu utraty wartości, nawet jeśli oczekiwane straty kredytowe w całym okresie życia są niższe niż kwota oczekiwanych strat kredytowych, które zostały uwzględnione w kalkulacji oczekiwanych przepływów pieniężnych w momencie początkowego ujęcia.

Grupa wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe w kwocie równej oczekiwany stratom kredytowym w całym okresie życia z tytułu:

- 1) należności z tytułu dostaw i usług lub aktywa z tytułu umów wynikających z transakcji, które są objęte zakresem MSSF 15,
- 2) należności leasingowych wynikających z transakcji, które są objęte zakresem MSR 17.

Dla instrumentów kapitałowych nie są rozpoznawane oczekiwane straty kredytowe.

Metodykę kalkulacji oczekiwanych strat kredytowych opisano szczegółowo w punkcie „Charakterystyka modelu tworzenia odpisów aktualizacyjnych” w nocie 7.1.

Aktywa finansowe – zasady stosowane do 31 grudnia 2017 roku.

Aktywa finansowe kwalifikowane są do następujących kategorii:

- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy
Kategoria ta obejmuje dwie podkategorie: aktywa finansowe przeznaczone do obrotu oraz aktywa finansowe wyznaczone w momencie początkowego ujęcia jako aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.
Do aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu zalicza się: dłużne i kapitałowe papiery wartościowe, pożyczki i należności, które nabyto lub zaliczono do tej kategorii z zamiarem sprzedaży w krótkim terminie. Do tej kategorii Grupa kwalifikuje także instrumenty pochodne (nie będące instrumentami zabezpieczającymi).
Do aktywów finansowych wyznaczonych w momencie początkowego ujęcia jako aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat kwalifikuje się dłużne papiery wartościowe, które zostały wyznaczone przez Grupę w celu eliminacji bądź znaczącego zmniejszenia niespójności w zakresie wyceny i ujmowania pomiędzy dłużnymi papierami wartościowymi a instrumentami pochodnymi ekonomicznie zabezpieczającymi ryzyko stopy procentowej tych papierów. W przeciwnym przypadku papiery te zostałyby zakwalifikowane do portfela aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, a efekt wyceny ujęty w kapitale z aktualizacji wyceny, a wycena instrumentów pochodnych ekonomicznie zabezpieczających te papiery zostałaby odniesiona do rachunku zysków i strat.
- Utrzymywane do terminu wymagalności
Są to aktywa finansowe nie będące instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami oraz o ustalonym terminie wymagalności, względem których jednostka ma stanowczy zamiar i jest w stanie utrzymać w posiadaniu do upływu terminu wymagalności, inne niż:
  - a) wyznaczone przez jednostkę przy początkowym ujęciu jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
  - b) wyznaczone przez jednostkę jako dostępne do sprzedaży, oraz
  - c) spełniające definicję pożyczek i należności.Aktywa finansowe zaliczone do tej kategorii wycenia się według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej. Rozliczenie zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej jest ujmowane w przychodach odsetkowych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

- Pożyczki i należności

Pożyczki i należności są aktywami finansowymi niebędącymi instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są kwotowane na aktywnym rynku, inne niż:

- a) aktywa finansowe, które jednostka zamierza sprzedać natychmiast lub w bliskim terminie, które kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu i te, które przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone przez jednostkę jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- b) aktywa finansowe wyznaczone przez jednostkę przy początkowym ujęciu jako dostępne do sprzedaży, lub
- c) aktywa finansowe, których posiadacz może nie odzyskać zasadniczo pełnej kwoty inwestycji początkowej z innego powodu niż pogorszenie obsługi kredytu, które kwalifikuje się jako dostępne do sprzedaży.

Do tej kategorii zaliczane są dłużne papiery wartościowe zakupione od emitenta, dla których nie istnieje aktywny rynek, kredyty, pożyczki, należności z tytułu transakcji reverse repo i inne należności nabyte i udzielone. Pożyczki i należności wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej z uwzględnieniem utraty wartości.

- Dostępne do sprzedaży

Są to aktywa finansowe, dla których okres utrzymywania nie jest określony. W skład portfela wchodzi: dłużne i kapitałowe papiery wartościowe oraz pożyczki i należności nieuwzględnione w pozostałych kategoriach. Odsetki od aktywów dostępnych do sprzedaży nalicza się przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej i ujemne się w rachunku zysków i strat.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wycenia się w wartości godziwej, a zyski i straty z tytułu zmiany wartości godziwej w stosunku do zamortyzowanego kosztu odnosi się na kapitał z aktualizacji wyceny. Pozycja dotycząca kapitału z aktualizacji wyceny podlega rozliczeniu do rachunku zysków i strat w momencie sprzedaży aktywa bądź wystąpienia utraty jego wartości. W przypadku wystąpienia utraty wartości wskazanego aktywa, wcześniej ujęte zwwyżki z przeszacowania do wartości godziwej pomniejszają „Kapitał z aktualizacji wyceny”. Jeżeli kwota uprzednio ujętych zwwyżek jest niewystarczająca na pokrycie utraty wartości, różnicę odnosi się do rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe”.

Dywidendy z tytułu instrumentów kapitałowych są wykazywane w rachunku zysków i strat w momencie ustanowienia prawa jednostki do otrzymania płatności.

Standaryzowane transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych wyznaczonych jako aktywa wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, przeznaczonych do obrotu (z wyłączeniem instrumentów pochodnych), utrzymywanych do terminu wymagalności i dostępnych do sprzedaży Grupa ujemne i wyłącza z ksiąg na dzień rozliczenia transakcji, tj. dzień otrzymania lub dostarczenia składnika aktywów.

Zmiany wartości godziwej składnika aktywów w okresie pomiędzy datą zawarcia i datą rozliczenia transakcji ujemne są analogicznie jak dla posiadanego składnika aktywów.

Kredyty i pożyczki wykazywane są w momencie wypłaty gotówki na rzecz kredytobiorcy.

Pochodne instrumenty finansowe są zawsze ujemne lub wyłączone z ksiąg rachunkowych na dzień zawarcia transakcji.

Reklasyfikacja aktywów finansowych – zasady stosowane do 31 grudnia 2017 roku.

Składnik aktywów finansowych sklasyfikowany jako dostępny do sprzedaży, który odpowiada definicji pożyczek i należności, Grupa może przekwalifikować z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii pożyczek i należności, w przypadku gdy Grupa ma zamiar i możliwość utrzymać dany składnik aktywów finansowych w dającej się przewidzieć przyszłości lub do terminu jego wymagalności.

W przypadku przekwalifikowania składnika aktywów finansowych z określonym terminem wymagalności, uprzednie zyski i straty związane z takim składnikiem, które zostały ujęte w innych całkowitych dochodach amortyzuje się i ujemne w rachunku zysków i strat przez okres pozostały do terminu wymagalności, przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej. Wszelkie różnice pomiędzy nowym zamortyzowanym kosztem i kwotą umorzeniową amortyzuje się przez pozostały okres do terminu wymagalności składnika aktywów przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej, podobnie do amortyzacji premii lub dyskonta.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Ponadto Grupa dopuszcza reklasyfikację składnika aktywów finansowych zakwalifikowanego do grupy aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy, w przypadku wystąpienia wyjątkowych okoliczności, tj. zdarzeń, których prawdopodobieństwo wystąpienia w najbliższej przyszłości jest znikome.

Składnik aktywów finansowych jest reklasyfikowany według jego wartości godziwej w dniu reklasyfikacji. Zyski lub straty, które zostały ujęte w rachunku zysków i strat do momentu reklasyfikacji, nie podlegają odwróceniu. Wartość godziwą składnika aktywów finansowych w dniu reklasyfikacji uznaje się odpowiednio za jego nowy koszt lub nowy zamortyzowany koszt.

Utrata wartości aktywów finansowych – zasady stosowane do 31 grudnia 2017 roku.

Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu – kredyty i należności

Na każdy dzień bilansowy Grupa przeprowadza ocenę utraty wartości kredytów, aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności i wycenianych w zamortyzowanym koszcie (zwanymi „ekspozycjami kredytowymi”), poprzez analizę obiektywnych przesłanek utraty wartości. W procesie oceny utraty wartości Grupa uwzględnia wszystkie ekspozycje kredytowe, niezależnie od poziomu ryzyka poszczególnych ekspozycji kredytowych lub grup ekspozycji kredytowych.

Grupa dokonuje podziału ekspozycji kredytowych na ekspozycje indywidualnie znaczące i ekspozycje nieznaczące indywidualnie.

Grupa w odniesieniu do ekspozycji ocenianych indywidualnie stosuje następujący katalog przesłanek utraty wartości:

- opóźnienie w spłacie równe lub większe niż 90 dni w odniesieniu do kapitału, odsetek lub prowizji kredytowych i większe niż 2 dni robocze w odniesieniu do ekspozycji kredytowych wobec banków lub w przypadku należności od banków z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu,
- znaczące trudności finansowe dłużnika (w tym utrata pracy lub inne zdarzenie mogące wpłynąć na zdolność spłaty zadłużenia w przypadku osób fizycznych). Znaczące trudności finansowe podmiotu gospodarczego oznaczają sytuację ekonomiczno-finansową, która stanowi zagrożenie terminowej spłaty zobowiązań wobec Grupy, a zwłaszcza gdy ponoszone straty na działalności naruszają kapitały własne w 50%, z wyłączeniem projektów, które zakładają występowanie straty lub gdzie występuje zewnętrzne wsparcie finansowe (w formie np. dopłat do kapitału, udzielenia pożyczki, poręczenia/gwarancji przez podmiot powiązany lub inną osobę trzecią, konwersji pożyczki, emisji akcji lub obligacji),
- restrukturyzacja, jeżeli polega na przyznaniu ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności finansowych klienta udogodnienia, którego w innym przypadku Grupa by nie udzieliła. Udogodnienia, o których mowa w definicji, w konsekwencji prowadzą do uszczuplenia należności Grupy i w szczególności mogą polegać na: obniżeniu oprocentowania wierzycelności, zaniechaniu naliczania oprocentowania w określonym czasie od całości lub części wierzycelności, na umorzeniu części lub całości wierzycelności, w tym odsetek lub kapitału,
- obniżenie przez uznaną i powszechnie akceptowaną zewnętrzną instytucję oceny wiarygodności kredytowej (agencję ratingową) ratingu klienta, ratingu kraju – siedziby klienta, ratingu jakichkolwiek papierów dłużnych emitowanych przez klienta o co najmniej 4 klasy w skali włączając modyfikatory, w ciągu roku. Spadek ratingu kredytowego jednostki nie jest sam w sobie dowodem utraty wartości, jednakże może być potwierdzeniem utraty wartości, jeśli jest analizowany wraz z innymi dostępnymi informacjami,
- znaczące pogorszenie wyników analizy ratingowej lub scoringowej. Znaczące pogorszenie wyników analizy ratingowej oznacza spadek ratingu o 4 stopnie w skali i równoczesne przejście do grupy zagrożone w oparciu tylko o kryterium ratingu, z wyłączeniem sytuacji pogorszenia ratingu wynikających z sezonowości działalności i z wyłączeniem wpływu klasyfikacji do wewnętrznych klas ryzyka w systemie wspierającym proces monitorowania (Risk Management Tool – RMT) na rating. Spadek ratingu kredytowego klienta nie jest sam w sobie dowodem utraty wartości, jednakże może być potwierdzeniem utraty wartości, jeśli jest analizowany wraz z innymi dostępnymi informacjami,
- Grupa złożyła wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego lub powzięła wiadomość o prowadzeniu egzekucji wobec dłużnika,
- ekspozycja kredytowa jest kwestionowana przez dłużnika np. poprzez wszczęcie postępowania sądowego,
- wierzycelność stała się wymagalna w całości w wyniku wypowiedzenia umowy kredytowej,

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

- został złożony wniosek o ogłoszenie upadłości dłużnika lub wniosek o wszczęcie postępowania naprawczego,
- zanik aktywnego rynku na daną bilansową ekspozycję kredytową ze względu na trudności finansowe. Przesłanka ta może dotyczyć np. ekspozycji w instrumenty finansowe notowane na giełdach, gdy z uwagi na znaczne pogorszenie sytuacji finansowej emitenta (ewentualne bankructwo), płynność obrotu tymi aktywami jest na tyle niska, że wiarygodne ustalenie ceny aktywów nie jest możliwe,
- został ustanowiony zarząd komisaryczny lub dłużnik zawiesił działalność,
- nieznanie miejsce pobytu i nieujawniony majątek dłużnika.

Grupa w odniesieniu do ekspozycji ocenianych grupowo stosuje następujący katalog przesłanek utraty wartości:

- przeterminowanie ekspozycji kredytowej klienta na datę bilansową w odniesieniu do kapitału, odsetek lub prowizji kredytowych równe lub większe niż 90 dni,
- znaczące trudności finansowe dłużnika, w tym utrata pracy lub inne zdarzenie mogące wpłynąć na zdolność spłaty zadłużenia,
- nieznanie miejsce pobytu i nieujawniony majątek dłużnika detalicznego oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

Grupa kwalifikuje ekspozycję jako przeterminowaną (past due) w przypadku, gdy kredytobiorca nie dokonał płatności dotyczącej kapitału i/lub odsetek w umownym terminie wymagalności. Grupa prezentuje całą ekspozycję jako przeterminowaną, bez względu na fakt, czy opóźnienie płatności dotyczy całej ekspozycji, czy tylko jej części (raty).

Długość okresu przeterminowania dla należności spłacanych w ratach należy przyjąć, jako okres od daty zapadalności najwcześniejszej raty, w przypadku której nastąpiło opóźnienie spłaty.

Grupa, w przypadku identyfikacji przesłanki lub przesłanek utraty wartości dla co najmniej jednej ekspozycji wobec danego kredytobiorcy, poddaje ocenie utraty wartości wszystkie ekspozycje kredytowe wobec tego kredytobiorcy.

Dla wszystkich ekspozycji kredytowych, które utraciły wartość Grupa wyznacza wartość odpisu aktualizującego jako różnicę pomiędzy wartością bilansową ekspozycji kredytowej a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych, zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej z momentu rozpoznania utraty wartości. Wartość bilansowa ekspozycji kredytowej obniżana jest poprzez zastosowanie konta odpisu aktualizującego. Kwota straty z tytułu utraty wartości ujmowana jest w rachunku zysków i strat. Jeśli w następnym okresie strata z tytułu utraty wartości zmniejszy się, to uprzednio ujęta strata z tytułu utraty wartości jest odwracana poprzez odpowiednie skorygowanie konta odpisu aktualizującego. Kwota dokonanego odwrócenia wykazywana jest w rachunku zysków i strat.

Dla wszystkich ekspozycji indywidualnie znaczących, które na datę bilansową utraciły wartość Grupa wyznacza wartość odpisu aktualizującego (straty z tytułu utraty wartości) w ramach oceny indywidualnej. Ocena indywidualna przeprowadzana jest przez pracowników Grupy i polega na indywidualnej weryfikacji wystąpienia utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz prognozie przyszłych przepływów pieniężnych wynikających z przejęcia zabezpieczeń, pomniejszonych o koszty przejęcia i sprzedaży lub z innych źródeł spłat. Grupa przeprowadza regularne przeglądy mające na celu porównanie oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych i wykorzystanych do wyznaczenia indywidualnych odpisów aktualizujących z rzeczywistymi zrealizowanymi przepływami pieniężnymi.

Dla wszystkich ekspozycji nieznaczących indywidualnie, które na datę bilansową utraciły wartość Grupa wyznacza wartość odpisu aktualizującego (straty z tytułu utraty wartości) w ramach oceny grupowej. Każda ekspozycja oceniana grupowo przypisywana jest do jednej z grup o podobnej charakterystyce ryzyka na podstawie rodzaju kredytobiorcy, rodzaju produktu kredytowego, okresu opóźnienia w spłacie lub innych istotnych czynników wpływających na zdolność dłużnika do spłaty całości zobowiązania zgodnie z warunkami umowy (na przykład wartość nieruchomości będącej zabezpieczeniem kredytu hipotecznego). Przyszłe przepływy pieniężne szacowane są na podstawie danych historycznych o przepływach pieniężnych i ponoszonych stratach dla ekspozycji o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego do charakterystyki ekspozycji, które znajdują się w poszczególnych grupach. Wykorzystywane dane historyczne w przypadkach, dla których jest to konieczne, są odpowiednio korygowane na podstawie najaktualniejszych danych w celu wyeliminowania czynników wpływających w przeszłości na dane historyczne i niewystępujących obecnie. Grupa przeprowadza regularne przeglądy stosowanych wartości stóp odzysku (RR) oraz metodologii i założeń przyjętych do szacowania przyszłych przepływów pieniężnych dla poszczególnych grup ekspozycji kredytowych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Dla wszystkich ekspozycji kredytowych, dla których Grupa nie zidentyfikowała utraty wartości tworzony jest odpis na straty poniesione w wyniku zaistniałych ale jeszcze niezareportowanych zdarzeń (zwany „odpisem IBNR”). W ramach oceny IBNR Grupa szacuje stratę wynikającą ze zdarzeń, które na datę bilansową nie zostały jeszcze zareportowane i nie zidentyfikowano przesłanek utraty wartości, ale zdarzenia miały miejsce przed datą bilansową i strata została poniesiona. Podczas szacunku odpisu IBNR zakłada się, że istnieje kilkumiesięczny okres od daty zaistnienia obiektywnej przesłanki utraty wartości do daty jej zareportowania, zwany okresem identyfikacji straty (LIP). Wartości parametru LIP Grupa szacuje na podstawie analiz statystycznych wykorzystujących dane historyczne. Grupa stosuje różne okresy identyfikacji straty dla różnych grup ekspozycji kredytowych biorąc pod uwagę w szczególności segment klienta, rodzaj produktu i sposób zabezpieczenia ekspozycji. Aktualizacja wartości parametrów LIP dokonywana jest przynajmniej raz na rok.

Wartość odpisu IBNR wyznaczana jest jako iloczyn prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania w okresie identyfikacji straty (PD_LIP) i straty z tytułu utraty wartości, szacowanej analogicznie jak odpis grupowy dla wartości ekspozycji na moment niewykonania zobowiązania (EAD). Grupa szacuje wartości parametru EAD na podstawie danych historycznych.

Grupa szacuje wartości parametru PD_LIP wykorzystując wartości PD wyznaczone przez modele bazylejskie i wykonując odpowiednią transformację uwzględniającą skrócenie okresu identyfikacji straty do przyjętych długości LIP i korektę Point-in-Time. W ramach transformacji Grupa przeprowadza raz na miesiąc kalibrację wartości parametru PD do najbardziej aktualnych zrealizowanych wartości PD_LIP. Tak oszacowane wartości PD_LIP jak najlepiej odzwierciedlają aktualne warunki ekonomiczne a model stosowany do ich wyznaczania jest typu „Point-In-Time”.

Grupa przeprowadza regularne przeglądy wartości parametrów LIP, PD_LIP, EAD i RR stosowanych do wyznaczania odpisów IBNR oraz metodologii i założeń przyjętych do szacowania tych parametrów dla poszczególnych grup ekspozycji kredytowych.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Dla aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, dla których występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości skumulowane straty ujęte dotychczas bezpośrednio w kapitale własnym wyksięgowuje się z kapitału własnego i ujmuje w rachunku zysków i strat. Kwota skumulowanych strat, która zostaje wyksięgowana z innych całkowitych dochodów i ujęta w rachunku zysków i strat stanowi różnicę pomiędzy kosztem nabycia (pomniejszonym o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i bieżącą wartością godziwą. Jeśli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu straty z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Jeśli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości nienotowanego instrumentu kapitałowego, który nie jest wyceniany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, to kwotę straty z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych.

Zobowiązania pozabilansowe

Rezerwa z tytułu zobowiązań pozabilansowych wyznaczana jest jako różnica pomiędzy oczekiwaną wartością ekspozycji bilansowej, która powstanie z udzielonego zobowiązania pozabilansowego a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych uzyskanych z ekspozycji bilansowej powstałej z udzielonego zobowiązania na datę identyfikacji utraty wartości. Grupa do wyznaczania oczekiwanej wartości ekspozycji bilansowej, która powstanie z udzielonego zobowiązania pozabilansowego, wykorzystuje współczynnik konwersji kredytowej (CCF), którego wartości szacowane są na podstawie danych historycznych.

Grupa przeprowadza regularne przeglądy wartości parametrów CCF stosowanych do wyznaczania odpisów na zobowiązania pozabilansowe oraz metodologii i założeń przyjętych do szacowania tych parametrów dla poszczególnych grup ekspozycji kredytowych.

Grupa szacuje przyszłe przepływy pieniężne w ramach oceny indywidualnej albo oceny grupowej w zależności od klasyfikacji poszczególnych zobowiązań pozabilansowych do ekspozycji indywidualnie znaczących albo ekspozycji nieznaczących indywidualnie.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Pochodne instrumenty finansowe i rachunkowość zabezpieczeń

Grupa zawiera operacje na pochodnych instrumentach finansowych: transakcje dotyczące walut (typu spot, forward, swap walutowy, opcje walutowe, CIRS), transakcje na stopę procentową (FRA, IRS, CAP), transakcje pochodne bazujące na kursach papierów wartościowych, wartości indeksów akcji i towarów. Pochodne instrumenty finansowe są początkowo ujmowane w wartości godziwej w dniu zawarcia transakcji, a następnie wyceniane do wartości godziwej na każdy dzień bilansowy. Wartość godziwą ustala się w oparciu o notowania instrumentów na aktywnych rynkach oraz w oparciu o techniki wyceny, w tym modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych oraz modele wyceny opcji, w zależności od tego, który ze sposobów wyceny jest właściwy.

Dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych prezentowana jest w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu) lub „Instrumenty zabezpieczające” po stronie aktywów, a ujemna – w pozycji „Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu) lub „Instrumenty zabezpieczające” po stronie pasywów. W przypadku nabycia instrumentu finansowego, którego składnikiem jest wbudowany instrument pochodny, a całość lub część przepływów pieniężnych związanych z takim instrumentem finansowym zmienia się w sposób podobny do tego, jaki wbudowany instrument pochodny powodowałby samodzielnie, wbudowany instrument pochodny wykazuje się odrębnie od umowy zasadniczej.

Następuje to wtedy, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- instrument finansowy nie jest zaliczany do aktywów wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy, których skutki przeszacowania są odnoszone do przychodów lub kosztów finansowych okresu sprawozdawczego,
- charakter wbudowanego instrumentu oraz ryzyka z nim związane nie są ściśle powiązane z charakterem umowy zasadniczej i ryzykami z niej wynikającymi,
- odrębny instrument, którego charakterystyka odpowiada cechom wbudowanego instrumentu pochodnego, spełniałby definicję instrumentu pochodnego,
- możliwe jest wiarygodne ustalenie wartości godziwej wbudowanego instrumentu pochodnego.

W przypadku umów nie będących instrumentami finansowymi, których składnikiem jest instrument spełniający powyższe warunki, wycenę wbudowanego instrumentu pochodnego zalicza się odpowiednio do aktywów lub zobowiązań z tytułu pochodnych instrumentów finansowych w korespondencji z rachunkiem zysków i strat zgodnie z zasadami wyceny instrumentów pochodnych.

Sposób ujmowania zmian wartości godziwej zależy od tego czy dany instrument pochodny jest zaliczony do portfela przeznaczonego do obrotu lub czy dany instrument jest wyznaczony jako instrument zabezpieczający.

Zmiany w wycenie do wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do portfela przeznaczonego do obrotu odnoszone są do rachunku zysków i strat.

Grupa wyznacza niektóre instrumenty pochodne jako pozycje zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń. Grupa podjęła decyzję, aby skorzystać z wyboru jaki daje MSSF 9 i kontynuuje stosowanie zasad rachunkowości zabezpieczeń zgodnych z MSR 39. Decyzja ta ma zastosowanie do wszystkich relacji zabezpieczających, dla których Bank stosuje i będzie stosował rachunkowość zabezpieczeń w przyszłości. Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej (fair value hedge) oraz przepływów pieniężnych (cash flow hedge).

Zasady rachunkowości dla zabezpieczenia wartości godziwej (fair value hedge)

Zmiany w wycenie do wartości godziwej instrumentów finansowych wyznaczonych jako pozycje zabezpieczane odnoszone są – w części wynikającej z zabezpieczanego ryzyka – do rachunku zysków i strat. W pozostałej części zmiany wyceny bilansowej księgowane są zgodnie z ogólnymi zasadami dla danej klasy instrumentów finansowych.

Zmiany w wycenie do wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych wyznaczonych jako pozycja zabezpieczająca w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej są w całości księgowane w rachunku zysków i strat w tej samej pozycji, w której są prezentowane wyniki zmiany wartości pozycji zabezpieczanej.

Wynik odsetkowy na instrumentach pochodnych zabezpieczających odsetkowe pozycje zabezpieczane prezentowany jest w marży odsetkowej.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Grupa zaprzestaje stosowania rachunkowości zabezpieczeń, jeśli instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, rozwiązany lub wykonany (zastąpienia jednego instrumentu zabezpieczającego drugim lub przedłużenia terminu ważności danego instrumentu zabezpieczającego nie uważa się za wygaśnięcie lub rozwiązanie, jeśli takie zastąpienie lub przedłużenie terminu stanowi część udokumentowanej strategii zabezpieczania przyjętej przez jednostkę), zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń albo Grupa unieważnia powiązanie zabezpieczające.

Korekta z tytułu zabezpieczanego ryzyka na odsetkowej pozycji zabezpieczanej jest amortyzowana do rachunku zysków i strat nie później niż w momencie zaprzestania stosowania rachunkowości zabezpieczeń.

Zasady rachunkowości dla zabezpieczenia przepływów pieniężnych (cash flow hedge)

Zmiany w wycenie do wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych wyznaczonych jako instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne odnoszone są:

- bezpośrednio do pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” w części stanowiącej efektywne zabezpieczenie,
- do pozycji rachunku zysków i strat „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy” w części stanowiącej nieefektywną część zabezpieczenia.

Kwoty ujęte w „Kapitale z aktualizacji wyceny” przenoszone są do rachunku zysków i strat w tym okresie, w którym zabezpieczana pozycja ma wpływ na rachunek zysków i strat i są prezentowane w tych samych liniach, co poszczególne komponenty wyceny pozycji zabezpieczanej, tj. wynik odsetkowy na instrumentach pochodnych zabezpieczających w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych jest prezentowany w marży odsetkowej, a wynik z tytułu rewaluacji walutowej jest prezentowany w wyniku z pozycji wymiany.

Grupa zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń, gdy instrument zabezpieczający wygasa lub zostaje sprzedany bądź gdy unieważnia powiązania zabezpieczające. W takim przypadku łączne zyski lub straty na instrumencie zabezpieczającym, początkowo ujęte w „Kapitale z aktualizacji wyceny”, jeżeli zabezpieczenie było skuteczne, nadal są wykazywane w kapitale, aż do zajścia prognozowanej transakcji i ujęcia jej w rachunku zysków i strat.

Jeżeli zawarcie prognozowanej transakcji nie jest uznawane za prawdopodobne, łączne zyski lub straty ujęte w „Kapitale z aktualizacji wyceny” przenoszone są do rachunku zysków i strat danego okresu.

Zobowiązania finansowe

Grupa klasyfikuje zobowiązania finansowe, inne niż umowy gwarancji finansowych oraz zobowiązania do udzielenia pożyczki, jako wycenianie według zamortyzowanego kosztu lub w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Do zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu zaliczane są zobowiązania wobec banków i klientów, zaciągnięte przez Grupę pożyczki oraz wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe.

Zobowiązania podporządkowane

Zobowiązania podporządkowane wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Wyłączenie składników aktywów i zobowiązań finansowych z bilansu

Składnik aktywów finansowych jest wyłączany ze sprawozdania z sytuacji finansowej w momencie, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub w momencie, gdy Grupa przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych w transakcji, w której Grupa przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane ze składnikiem aktywów finansowych.

Grupa wyłącza należności z tytułu kredytu/pożyczki lub jej części z bilansu, gdy dokona sprzedaży. Dodatkowo Grupa spisuje należności w ciężar rezerw (całkowicie lub częściowo), gdy nie oczekuje dalszych przepływów dla danej należności z tytułu kredytu/pożyczki a także, gdy dokona bezwarunkowego umorzenia wierzytelności. W takim przypadku wiąże się to również z udokumentowaniem nieściągalności zgodnie z obowiązującymi przepisami podatkowymi w tym obszarze.

Skumulowane zyski lub straty, które zostały wykazane w pozostałych dochodach całkowitych z tytułu instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite nie są ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie usunięcia tych instrumentów finansowych z bilansu.

Grupa wyłącza z ksiąg rachunkowych składnik zobowiązań finansowych lub jego część w przypadku, gdy zobowiązanie wygasło. Zobowiązanie wygasa, gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł termin jego dochodzenia.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Umowy sprzedaży i odkupu

Transakcje repo i reverse-repo oraz transakcje sell-buy back i buy-sell back są operacjami sprzedaży lub kupna papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu lub odsprzedaży w umownym terminie i po określonej cenie.

Transakcje sprzedaży papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu (repo oraz sell-buy back) na moment zawarcia ujmuje się w zobowiązaniach wobec innych banków lub zobowiązaniach wobec klientów z tytułu depozytów, w zależności od kontrahenta transakcji. Zakupione papiery wartościowe z przyrzeczeniem odsprzedaży (reverse-repo oraz buy-sell back) ujmuje się jako należności od banków lub kredyty i pożyczki udzielone klientom, w zależności od kontrahenta transakcji.

Różnica między ceną sprzedaży i odkupu jest traktowana odpowiednio jako koszty/przychody odsetkowe i rozliczana jest w czasie trwania umowy z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

5.6 Wycena pozostałych pozycji skonsolidowanego bilansu

Wartości niematerialne

Wartość firmy

Wartość firmy stanowi nadwyżkę kosztu nabycia nad wartością godziwą nabytych aktywów, pasywów i zobowiązań warunkowych jednostki zależnej, stowarzyszonej lub współkontrolowanej. Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Utrata wartości ustalana jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, którego dotyczy dana wartość firmy.

W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, tworzony jest odpis z tytułu utraty wartości. Stwierdzona w wyniku przeprowadzonych testów utrata wartości nie podlega późniejszej korekcie.

Wartość firmy powstała w wyniku nabycia spółek zależnych ujmuje się w ramach wartości niematerialnych, a wartość firmy powstała w wyniku nabycia spółek stowarzyszonych lub współkontrolowanych ujmuje się w ramach pozycji „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych”.

Inne wartości niematerialne

Wartości niematerialne są kontrolowanymi przez Grupę zasobami majątkowymi nie mającymi formy fizycznej, identyfikowalnymi i powodującymi w przyszłości wpływ korzyści ekonomicznych dla Grupy, powiązanych bezpośrednio z tymi aktywami.

Głównie są to:

- licencje na oprogramowanie komputerowe,
- autorskie prawa majątkowe,
- koszty zakończonych prac rozwojowych.

Wartości niematerialne początkowo ujmowane są według ceny nabycia. Późniejsza wycena wartości niematerialnych jest według ceny nabycia/kosztu wytworzenia pomniejszonego o umorzenie oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Wartości niematerialne i prawne o określonym okresie użytkowania podlegają amortyzacji przez szacowany okres użyteczności tego składnika. Nie dokonuje się odpisów amortyzacyjnych składnika wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania.

Wszystkie wartości niematerialne podlegają okresowym przeglądom w celu weryfikacji czy nie wystąpiły istotne przesłanki utraty wartości, które wymagałyby przeprowadzenia testu na utratę wartości oraz dokonania odpisu z tytułu utraty wartości.

W przypadku wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania oraz jeszcze nie przyjętych do użytkowania, test utraty wartości przeprowadzany jest raz w roku oraz dodatkowo, gdy występują przesłanki wskazujące na możliwość wystąpienia utraty wartości.

Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe stanowią kontrolowane środki trwałe oraz nakłady na ich budowę. Do środków trwałych zaliczane są składniki rzeczowych aktywów trwałych o przewidywanym okresie wykorzystywania dłuższym niż rok, które są utrzymywane z uwagi na ich wykorzystanie na własne potrzeby lub w celu oddania ich do użytkowania innym podmiotom na podstawie umowy najmu lub w celach administracyjnych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Składniki rzeczowych aktywów trwałych wykazywane są według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszone o wartość skumulowanej amortyzacji oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Każda część składowa pozycji rzeczowych aktywów trwałych, której cena nabycia lub koszt wytworzenia jest istotny w porównaniu z ceną nabycia lub kosztem wytworzenia całej pozycji jest amortyzowana osobno. Grupa alokuje początkową wartość pozycji rzeczowych aktywów trwałych na jej istotne części.

Koszty modernizacji rzeczowych aktywów trwałych odpowiednio zwiększają ich wartość bilansową lub są ujmowane jako oddzielny składnik rzeczowych aktywów trwałych tylko wtedy, gdy prawdopodobne jest, że z tytułu tych nakładów nastąpi wpływ korzyści ekonomicznych do Grupy a koszt tych nakładów można wiarygodnie zmierzyć.

Koszty napraw i utrzymania rzeczowych aktywów trwałych obciążają rachunek zysków i strat w okresie sprawozdawczym, w którym zostały poniesione.

Koszty finansowania zewnętrznego, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu dostosowywanego składnika aktywów, są częścią ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika aktywów. Pozostałe koszty finansowania zewnętrznego są ujmowane jako koszt.

Odpisy amortyzacyjne

Odpisy amortyzacyjne rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych dokonywane są metodą liniową przez przewidywany okres ich użyteczności ekonomicznej. Wartość podlegająca amortyzacji jest to cena nabycia lub koszt wytworzenia danego aktywa pomniejszona o wartość końcową składnika. Stawki amortyzacji i wartość końcowa składników ustalone dla celów bilansowych są okresowo weryfikowane, przy czym rezultaty weryfikacji skutkują w okresie, w którym weryfikację przeprowadzono.

Bilansowe stawki amortyzacyjne stosowane dla podstawowych grup rzeczowych aktywów trwałych, nieruchomości inwestycyjnych oraz wartości niematerialnych są następujące:

a) stawki amortyzacji stosowane dla środków trwałych

Budynki i budowle oraz spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego	1,5% – 10,0%
Urządzenia techniczne i maszyny	4,5% – 30,0%
Środki transportu	7% – 20,0%

b) stawki amortyzacji dla wartości niematerialnych

Licencje na programy komputerowe, prawa autorskie	12,5% – 50,0%
Poniesione koszty zakończonych prac rozwojowych	33,3%
Pozostałe wartości niematerialne	20% - 33,3%

c) stawki amortyzacji dla nieruchomości inwestycyjnych

Budynki i budowle	1,5% – 10,0%
-------------------	--------------

Nie amortyzuje się gruntów, środków trwałych w budowie oraz nakładów na wartości niematerialne.

Wartość amortyzacji oraz odpis z tytułu utraty wartości obciąża rachunek zysków i strat w pozycji „Amortyzacja i odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych”.

Nieruchomości inwestycyjne

Nieruchomości inwestycyjne są ujmowane początkowo według ceny nabycia z uwzględnieniem kosztów transakcji. Po początkowym ujęciu nieruchomości inwestycyjne są wyceniane zgodnie z wymogami modelu ceny nabycia.

Nieruchomości inwestycyjne są wyłączone z bilansu w przypadku ich zbycia lub w przypadku stałego wycofania danej nieruchomości inwestycyjnej z użytkowania, gdy nie są spodziewane żadne przyszłe korzyści z jej sprzedaży. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia nieruchomości inwestycyjnej z bilansu są ujmowane w rachunku zysków i strat w tym okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży i działalność zaniechana

Do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży klasyfikuje się aktywa, których wartość bilansowa ma zostać odzyskana w drodze ich odsprzedaży, a nie dalszego wykorzystania. Jako przeznaczone do sprzedaży klasyfikowane są jedynie aktywa dostępne do natychmiastowej sprzedaży w bieżącym stanie, których sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży danego składnika aktywów, rozpoczęto aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu zbycia. Ponadto, taki składnik aktywów jest oferowany do sprzedaży po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów do tej kategorii.

Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży ujmuje się w kwocie niższej z wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Dla aktywów zaklasyfikowanych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

Działalność zaniechana jest częścią działalności Grupy, która stanowi odrębną ważną dziedzinę działalności lub geograficzny obszar działalności, którą zbyto lub przeznaczono do sprzedaży lub wydania, albo jest to jednostka zależna nabyta wyłącznie w celu odsprzedaży. Klasyfikacji do działalności zaniechanej dokonuje się na skutek zbycia lub wtedy, gdy działalność spełnia kryteria zaklasyfikowania jako przeznaczonej do sprzedaży. W przypadku, gdy działalność jest zaklasyfikowana jako zaniechana, dane porównawcze do rachunku zysków i strat są przekształcane tak, jakby działalność została zaniechana na początku okresu porównawczego.

Leasing

Grupa jest stroną umów leasingowych na podstawie, których przyjmuje do odpłatnego używania obce środki trwale lub wartości niematerialne przez uzgodniony okres.

Grupa jest również stroną umów leasingowych na podstawie, których przekazuje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków środki trwale lub wartości niematerialne przez uzgodniony okres.

Leasing operacyjny

W przypadku umów leasingu zawartych przez Grupę jako leasingodawcę, przedmiot leasingu jest ujmowany w bilansie jednostki, ponieważ nie nastąpiło przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów na leasingobiorcę.

W przypadku umów leasingu zawartych przez Grupę jako leasingobiorcę, przedmiot leasingu nie jest ujmowany w bilansie jednostki.

Całość opłat z tytułu leasingu operacyjnego jest ujmowana jako przychody lub koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Leasing finansowy

Grupa jako leasingodawca

W przypadku umów leasingu, na mocy, których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy, przedmiot leasingu przestaje być ujmowany w bilansie. Ujmowana jest natomiast należność w kwocie równej bieżącej wartości minimalnych opłat leasingowych. Opłaty leasingowe są dzielone między przychody finansowe i zmniejszenie salda należności w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy zwrotu z pozostałej do spłaty należności.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako przychody w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Grupa jako leasingobiorca

W przypadku umów leasingu, na mocy, których następuje przeniesienie zasadniczo na Grupę całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy, przedmiot leasingu jest ujmowany w aktywach jako środek trwały i jednocześnie ujmowane jest zobowiązanie w kwocie równej wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu. Opłaty leasingowe są dzielone między koszty opłat leasingowych i zmniejszenie salda zobowiązania w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty z tytułu leasingu finansowego ujmowane są bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

Aktywa trwale będące przedmiotem umowy leasingu finansowego są amortyzowane w sposób określony dla własnych środków trwałych. Jednakże, gdy brak jest pewności co do przejścia prawa własności przedmiotu umowy, wówczas aktywa trwale używane na podstawie umów leasingu finansowego są amortyzowane przez krótszy z dwóch okresów: przewidywany okres użytkowania lub okres trwania leasingu.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Grupie ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków uosabiających korzyści ekonomiczne, oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem.

W pozycji tej ujmuje się rezerwy związane z długoterminowymi świadczeniami pracowniczymi, włączając te wyceniane metodą aktuarialną oraz rezerwy na koszty restrukturyzacji. Rezerwę na koszty restrukturyzacji tworzy się, gdy spełnione zostaną ogólne kryteria ujmowania rezerw oraz szczegółowe kryteria dotyczące powstania obowiązku tworzenia rezerwy na koszty restrukturyzacji określone w MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”. Wysokość rezerwy z tytułu restrukturyzacji zatrudnienia ustalana jest przez Grupę w oparciu o najlepsze dostępne oszacowania bezpośrednich nakładów, które w sposób nieodrzeczny wynikają z restrukturyzacji oraz nie są związane z bieżącą działalnością Grupy.

Wszystkie rezerwy tworzone są w ciężar rachunku zysków i strat, oprócz zysków i strat aktuarialnych związanych z wyceną zobowiązań z tytułu programów określonych świadczeń, odnoszonych na inne całkowite dochody.

Przychody przyszłych okresów oraz koszty rozliczane w czasie (pasywa)

Pozycja obejmuje głównie prowizje rozliczane liniowo oraz inne dochody pobrane z góry, których rozliczenie do rachunku zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych.

Składnikami kosztów rozliczanych w czasie są rezerwy na koszty rzeczowe wynikające ze świadczeń wykonanych na rzecz Grupy przez kontrahentów, które zostaną rozliczone w następnych okresach oraz rozliczenia z tytułu świadczeń na rzecz pracowników (m.in. bonus roczny i świąteczny, premie, nagrody oraz niewykorzystane urlopy).

Koszty i przychody rozliczane w czasie prezentuje się w bilansie w pozycji „Pozostałe zobowiązania”.

Dotacje

Grupa ujmuje dotacje rządowe w momencie, w którym istnieje wystarczająca pewność, że zostaną spełnione związane z nimi warunki oraz pewność, że Grupa otrzyma dotację. Dotacje rządowe są ujmowane w zysku lub stracie w okresach, w których ujmowane są odnośne koszty, które dotacje mają w zamierzeniu kompensować. Do rozliczania dotacji Grupa stosuje metodę dochodową. Dotacje rządowe do aktywów są prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy jako pomniejszenie wartości bilansowej składnika aktywów.

Kapitały własne Grupy Kapitałowej

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone przez spółki Grupy Kapitałowej zgodnie z obowiązującym prawem, tj. właściwymi ustawami, statutami i umowami spółek. Do kapitałów własnych zaliczane są także zysk / strata z lat ubiegłych. Pozycje kapitałów własnych jednostek zależnych, inne niż kapitał zakładowy, w części, w jakiej jednostka dominująca jest właścicielem jednostki zależnej, dodaje się do odpowiednich pozycji kapitałów własnych jednostki dominującej.

Do kapitałów własnych Grupy Kapitałowej włącza się tylko te części kapitałów własnych jednostek zależnych, które powstały po dniu nabycia udziałów lub akcji przez jednostkę dominującą.

Kapitał własny Grupy stanowią:

- a) kapitał zakładowy – dotyczy jedynie kapitału Banku jako podmiotu dominującego i wykazany jest w wysokości zgodnej ze statutem oraz wpisem do rejestru przedsiębiorców według wartości nominalnej,
- b) „premia emisyjna” – nadwyżki osiągnięte przy emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej pozostałe po pokryciu kosztów emisji. Ponadto w pozycji tej ujęto zmianę wartości udziałów niedających kontroli wynikającą ze zwiększenia udziału podmiotu dominującego w kapitale akcyjnym Banku,
- c) fundusz ogólnego ryzyka bankowego w Banku Pekao S.A. tworzony jest zgodnie z Prawem Bankowym z dnia 29 sierpnia 1997 roku z zysku po opodatkowaniu,
- d) kapitały rezerwowe służące celom określonym w statucie tworzone są z odpisów z zysku,

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

- e) kapitał z aktualizacji wyceny obejmuje skutki wyceny dłużnych instrumentów finansowych oraz kredytów wycenianych w wartości godziwej przez kapitał, skutki wyceny lub sprzedaży instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez kapitał, skutki wyceny pochodnych instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne, przeszacowanie zobowiązań z tytułu określonych świadczeń pracowniczych oraz wartość podatku odroczonego dla pozycji stanowiących różnice przejściowe odniesione na kapitał z aktualizacji. W bilansie kapitał z aktualizacji wyceny prezentowany jest w ujęciu netto,
- f) pozostałe kapitały:
- kapitał zapasowy tworzony jest zgodnie ze statutami Spółek z odpisów z zysku,
  - składniki kapitałowe:
    - obligacje zamienne na akcje – obejmuje ujętą w kapitałach wartość godziwą instrumentów finansowych wyemitowanych w ramach transakcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych, oraz
    - rezerwa na zobowiązanie z tytułu wykupu akcji podmiotu dominującego,
  - fundusz na prowadzenie działalności maklerskiej przez Bank Pekao S.A.,
  - niepodzielony wynik z lat ubiegłych obejmuje niepodzielone zyski i nie pokryte straty z lat ubiegłych jednostek objętych konsolidacją metodą pełną,
  - zysk/strata netto stanowi zysk/strata wynikająca z rachunku zysków i strat za okres, za który sporządzane jest sprawozdanie. Zysk netto uwzględnia podatek dochodowy.

Udziały niedające kontroli

Udziały niedające kontroli jest to część aktywów netto jednostki zależnej (w tym: część zysku lub straty), która przypada na udziały kapitałowe nie należące, bezpośrednio lub za pośrednictwem jednostek zależnych, do Banku.

Transakcje rozliczane w akcjach fantomowych Banku Pekao S.A.

Koszt transakcji rozliczanych z pracownikami w akcjach fantomowych jest wyceniany przez odniesienie do wartości godziwej zobowiązania z tego tytułu na dzień bilansowy.

Wartość godziwa zobowiązania jest szacowana na podstawie ceny akcji Banku na GPW na dzień bilansowy oraz oczekiwanej liczby akcji fantomowych do których zostaną nabyte uprawnienia.

Koszt transakcji rozliczanych w akcjach fantomowych jest ujmowany jako koszty wynagrodzeń wraz z odpowiadającym mu wzrostem zobowiązania wobec pracowników prezentowanych w pozycji „Rezerwy”.

Skumulowany koszt ujęty z tytułu transakcji rozliczanych w akcjach fantomowych na każdy dzień bilansowy do dnia nabycia praw odzwierciedla stopień upływu okresu nabywania praw oraz liczbę praw do akcji, do których prawa – w opinii Zarządu Banku na ten dzień, opartej na możliwie najlepszych szacunkach liczby akcji – zostaną ostatecznie nabyte.

5.7 Podatek dochodowy

Podatek dochodowy obejmuje podatek bieżący oraz podatek odroczone. Podatek dochodowy ujmuje się w rachunku zysków i strat za wyjątkiem sytuacji, gdy podatek ujmowany jest w kapitale. Bieżący podatek stanowi zobowiązanie podatkowe jednostek Grupy odnoszące się do dochodu do opodatkowania wyliczone według obowiązującej stawki podatkowej, wraz ze wszystkimi korektami zobowiązania podatkowego dotyczącego poprzednich lat. Należności z tytułu podatków są wykazywane, jeśli jednostki Grupy mają wystarczającą pewność, iż istnieją i że zostaną one odzyskane.

Aktywa i rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmowane są metodą bilansową, z tytułu różnic przejściowych pomiędzy wartością podatkową aktywów i zobowiązań, a ich wartością bilansową dla celów raportowania finansowego. Odroczonego podatku dochodowego ustala się przy zastosowaniu stawek podatkowych obowiązujących prawnie lub faktycznie na koniec okresu sprawozdawczego, które zgodnie z oczekiwaniami będą obowiązywać w momencie realizacji określonych aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego lub realizacji zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmowane są w odniesieniu do ujemnych różnic przejściowych w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać te różnice.

Rezerwa na odroczonego podatku dochodowego obliczona jest zgodnie z metodą zobowiązania bilansowego opartą na identyfikacji dodatnich różnic przejściowych pomiędzy wartością podatkową, a wartością bilansową aktywów i zobowiązań.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

5.8 Pozostałe pozycje

Zobowiązania warunkowe i promesy zobowiązań

Grupa zawiera transakcje, które w momencie zawarcia nie są ujmowane w bilansie jako aktywa lub zobowiązania, natomiast powodują powstanie zobowiązań warunkowych i promes zobowiązań. Zobowiązania warunkowe charakteryzują się tym, że są:

- potencjalnym zobowiązaniem, którego istnienie zostanie potwierdzone w momencie wystąpienia lub niewystąpienia niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie podlegają pełnej kontroli Grupy (np. prowadzone sprawy sporne),
- obecnym zobowiązaniem, które powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, ale nie jest ujmowane w bilansie ponieważ nie jest prawdopodobne, aby konieczne było wydatkowanie środków w celu wypełnienia obowiązku lub kwoty zobowiązania nie można wycenić wystarczająco wiarygodnie (przede wszystkim: niewykorzystane linie kredytowe oraz udzielone gwarancje, akredytywy i poręczenia).

Gwarancje finansowe

Gwarancje finansowe wycenia się według wyższej z następujących wartości:

- kwoty odpisu na oczekiwane straty kredytowe, lub
- początkowo ujętej kwoty, pomniejszonej o skumulowaną kwotę dochodów ujmowanych zgodnie z zasadami MSSF 15.

5.9 Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały zatwierdzone i opublikowane przez Unię Europejską i weszły w życie od lub po 1 stycznia 2018 roku

MSSF 9 „Instrumenty finansowe” oraz inne zmiany

Od 1 stycznia 2018 roku Bank przyjął do stosowania Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej nr 9 „Instrumenty Finansowe” (dalej „MSSF 9”).

Poniżej przedstawiono ujawnienia dotyczące wpływu zastosowania przez Bank MSSF 9 po raz pierwszy oraz innych zmian na dzień 1 stycznia 2018 roku.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Poniższa tabela przedstawia ujawnienia na moment pierwszego zastosowania MSSF 9 kategorii wyceny aktywów i ich wartości bilansowych wg MSR 39 oraz nowych kategorii wyceny aktywów i ich wartości bilansowych wg MSSF 9.

	KLASYFIKACJA WG MSR 39	KLASYFIKACJA WG MSSF 9	WARTOŚĆ BILANSOWA WG MSR 39	WARTOŚĆ BILANSOWA WG MSSF 9
Kasa, należności do Banku Centralnego	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Zamortyzowany koszt	5 236 318	5 236 107
Należności od banków	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Zamortyzowany koszt	2 627 327	2 627 117
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	Przeznaczone do obrotu (Wartość godziwa przez wynik finansowy)	Wartość godziwa przez wynik finansowy (obowiązkowo)	1 730 416	1 730 416
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	Przeznaczone do obrotu (Wartość godziwej przez wynik finansowy)	Wartość godziwa przez wynik finansowy (obowiązkowo)	1 349 047	1 349 047
Instrumenty zabezpieczające	Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wartość godziwa przez wynik finansowy (obowiązkowo)	259 396	259 396
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Zamortyzowany koszt	113 330 806	112 284 080
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Wartość godziwa przez wynik finansowy (obowiązkowo)	363 079	365 137
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Wartość godziwa przez kapitał	1 597 449	1 555 964
Należności z tytułu leasingu finansowego	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Zamortyzowany koszt	4 351 352	4 347 855
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty dłużne	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Zamortyzowany koszt	7 550 390	7 543 879
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty dłużne	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Wartość godziwa przez kapitał	5 107 583	5 096 743
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty dłużne	Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności (Zamortyzowany koszt)	Zamortyzowany koszt	1 620 367	1 620 237
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty dłużne	Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności (Zamortyzowany koszt)	Wartość godziwa przez kapitał	1 861 424	1 887 731
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty dłużne	Dostępne do sprzedaży (Wartość godziwa przez kapitał)	Zamortyzowany koszt	2 229 193	2 336 021
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty dłużne	Dostępne do sprzedaży (Wartość godziwa przez kapitał)	Wartość godziwa przez kapitał	31 047 397	31 047 397
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty kapitałowe	Dostępne do sprzedaży (Wartość godziwa przez kapitał)	Wartość godziwa przez wynik finansowy (obowiązkowo)	52 376	52 376
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty kapitałowe	Dostępne do sprzedaży (Wartość godziwa przez kapitał)	Wartość godziwej przez kapitał	95 065	264 444
Inne aktywa	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Zamortyzowany koszt	948 231	941 722
AKTYWA FINANSOWE			181 357 216	180 545 669

Zastosowanie przez Bank MSSF 9 po raz pierwszy nie miało wpływu na klasyfikację i wycenę zobowiązań finansowych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Poniższa tabela przedstawia uzgodnienie wartości bilansowych aktywów finansowych wg kategorii wyceny w ramach MSR 39 z wartościami bilansowymi tych pozycji wg kategorii ich wyceny w ramach MSSF 9, na datę pierwszego zastosowania MSSF 9, z uwzględnieniem innych zmian wprowadzonych od 1 stycznia 2018 roku.

	WARTOŚĆ BILANSOWA 31.12.2017 WG MSR 39	REKLASYFIKACJA	AKTUALIZACJA WYCENY	WARTOŚĆ BILANSOWA 01.01.2018 WG MSSF 9
AKTYWA FINANSOWE				
WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU				
Kasa, należności do Banku Centralnego				
	Bilans otwarcia	5 236 318		
	Aktualizacja wyceny		-211	
	Bilans zamknięcia			5 236 107
Należności od banków				
	Bilans otwarcia	2 627 327		
	Aktualizacja wyceny		-210	
	Bilans zamknięcia			2 627 117
Kredyty i pożyczki udzielone klientom				
	Bilans otwarcia	127 949 307		
	Aktualizacja wyceny		-1 046 726	
A	Reklasyfikacja do wycenianych w wartości godziwej przez kapitał	-1 597 449		
B	Reklasyfikacja do wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	-363 079		
C	Reklasyfikacja do inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez kapitał	-5 107 583		
D	Reklasyfikacja do inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu	-7 550 390		
	Bilans zamknięcia			112 284 080
Należności z tytułu leasingu finansowego				
	Bilans otwarcia	4 351 352		
	Aktualizacja wyceny		-3 497	
	Bilans zamknięcia			4 347 855
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe				
	Bilans otwarcia	3 481 791		
	Aktualizacja wyceny		100 187	
D	Reklasyfikacja z kredytów i pożyczek udzielonych klientom	7 550 390		
E	Reklasyfikacja z dostępnych do sprzedaży	2 229 193		
F	Reklasyfikacja do wycenianych w wartości godziwej przez kapitał	-1 861 424		
	Bilans zamknięcia			11 500 137
Inne aktywa				
	Bilans otwarcia	948 231		
	Aktualizacja wyceny		-6 509	
	Bilans zamknięcia			941 722
	RAZEM WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU			136 937 018

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	WARTOŚĆ BILANSOWA 31.12.2017 WG MSR 39	REKLASYFIKACJA	AKTUALIZACJA WYCENY	WARTOŚĆ BILANSOWA 01.01.2018 WG MSSF 9
DOSTĘPNE DO SPRZEDAŻY				
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe				
	33 424 031			
	Bilans otwarcia			
E	Reklasyfikacja do wycenianych wg zamortyzowanego kosztu	-2 229 193		
G	Reklasyfikacja do wycenianych w wartości godziwej przez kapitał - instrumenty dłużne	-31 047 397		
H	Reklasyfikacja do wycenianych w wartości godziwej przez kapitał - instrumenty kapitałowe	-95 065		
I	Reklasyfikacja do wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	-52 376		
	Bilans zamknięcia			-
WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ				
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe (instrumenty dłużne)				
	Bilans otwarcia	-		
	Aktualizacja wyceny		15 467	
G	Reklasyfikacja z dostępnych do sprzedaży	31 047 397		
C,F	Reklasyfikacja z wycenianych wg zamortyzowanego kosztu	6 969 007		
	Bilans zamknięcia			38 031 871
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe (instrumenty kapitałowe)				
	Bilans otwarcia	-		
	Aktualizacja wyceny		169 379	
H	Reklasyfikacja z dostępnych do sprzedaży	95 065		
	Bilans zamknięcia			264 444
Kredyty i pożyczki udzielone klientom				
	Bilans otwarcia	-		
	Aktualizacja wyceny		-41 485	
A	Reklasyfikacja z wycenianych wg zamortyzowanego kosztu	1 597 449		
	Bilans zamknięcia			1 555 964
RAZEM WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ				
				39 852 279
WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY				
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu				
	1 730 416			1 730 416
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)				
	1 349 047			1 349 047
Instrumenty zabezpieczające				
	259 396			259 396
Kredyty i pożyczki udzielone klientom				
	Bilans otwarcia	-		
	Aktualizacja wyceny		2 058	
B	Reklasyfikacja z wycenianych wg zamortyzowanego kosztu	363 079		
	Bilans zamknięcia			365 137
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe (instrumenty kapitałowe)				
	Bilans otwarcia	-		
I	Reklasyfikacja z dostępnych do sprzedaży	52 376		
	Bilans zamknięcia			52 376
RAZEM WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY				
				3 756 372

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Poniżej wyjaśniono, w jaki sposób zastosowanie nowych wymogów klasyfikacji MSSF 9 doprowadziło do zaprezentowanych w powyższej tabeli zmian w klasyfikacji niektórych aktywów finansowych posiadanych przez Bank.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom

- A) W związku z zaklasyfikowaniem niektórych kredytów i pożyczek udzielonych klientom (kredytów syndykowanych) do modelu biznesowego, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych, kredyty te są wyceniane w wartości godziwej przez kapitał. Przed zastosowaniem wymogów MSSF 9, pozycje te wyceniane były wg zamortyzowanego kosztu, zgodnie z MSR 39.
- B) Kredyty i pożyczki udzielone klientom, których kontraktowe przepływy pieniężne nie stanowią jedynie spłat kapitału i odsetek od niespłaconego kapitału, ze względu na dźwignię finansową zwiększającą zmienność wynikających z umowy przepływów pieniężnych, klasyfikowane są obowiązkowo jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy. Dotyczy to przede wszystkim kredytów studenckich, kredytów z dopłatami Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz kilku ekspozycji korporacyjnych. Przed zastosowaniem wymogów MSSF 9, pozycje te wyceniane były wg zamortyzowanego kosztu, zgodnie z MSR 39. Pozostałe kredyty i pożyczki udzielone klientom, utrzymywane w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy i spełniające kryteria SPPI są nadal wyceniane według zamortyzowanego kosztu.

Korporacyjne i municypalne papiery wartościowe

- C) Bank dokonał oceny modelu biznesowego dla korporacyjnych i municypalnych papierów wartościowych i stwierdził, iż część portfela tych papierów spełnia kryteria modelu biznesowego, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych. W związku z tym część papierów wartościowych z tego portfela została sklasyfikowana jako wyceniane w wartości godziwej przez kapitał. Przed zastosowaniem wymogów MSSF 9, pozycje te wyceniane były wg zamortyzowanego kosztu, zgodnie z MSR 39 i prezentowane jako kredyty i pożyczki udzielone klientom.
- D) Pozostała część portfela, która jest utrzymywana w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy, została przeklasyfikowana do pozycji papiery wartościowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu. Przed zastosowaniem wymogów MSSF 9, pozycje te prezentowane były jako kredyty i pożyczki udzielone klientom, gdyż były klasyfikowane do kategorii Pożyczki i należności zgodnie z MSR 39.

Inwestycyjne papiery wartościowe

- E) Bank dokonał oceny modelu biznesowego dla inwestycyjnych papierów wartościowych, które są w większości utrzymywane w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych jak i sprzedaży, i stwierdził, że w odniesieniu do niektórych z tych papierów dotychczasową praktyką było utrzymywanie ich w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych i intencja Banku w stosunku do nich pozostaje niezmienną. W związku z tym Bank ocenił, iż właściwym modelem biznesowym dla tych papierów jest model, którego celem jest utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania umownych przepływów pieniężnych i przeklasyfikował je do wyceny według zamortyzowanego kosztu. Poprzednio papiery te były klasyfikowane jako dostępne do sprzedaży i wyceniane w wartości godziwej przez kapitał. Na dzień 30 czerwca 2018 roku wartość godziwa papierów wartościowych przeklasyfikowanych z wycenianych w wartości godziwej przez kapitał do wycenianych wg zamortyzowanego kosztu wyniosła 2 242 291 tys. PLN. W przypadku, gdyby te papiery wartościowe nie zostały przeklasyfikowane, Grupa w I półroczu 2018 roku ujęłaby w innych całkowitych dochodach zysk netto w kwocie 22 481 tys. złotych.
- F) W związku z intencją sprzedaży niektórych papierów z portfela papierów wartościowych dotychczas utrzymywanych do terminu zapadalności Bank dokonał przeklasyfikowania niektórych papierów do wyceny według wartości godziwej przez kapitał, gdyż ocenił, iż właściwym modelem biznesowym dla tych papierów jest model, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych. Przed zastosowaniem wymogów MSSF 9, pozycje te wyceniane były wg zamortyzowanego kosztu, zgodnie z MSR 39. Pozostałe papiery wartościowe poprzednio klasyfikowane jako utrzymywane do terminu zapadalności zostały zaklasyfikowane do wyceny według zamortyzowanego kosztu.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

- G) Pozostałe papiery wartościowe, które zgodnie z MSR 39 były zaklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży zostały przeklasyfikowane do wycenianych w wartości godziwej przez kapitał, bez zmiany metody wyceny.

Instrumenty kapitałowe

- H) Niektóre instrumenty kapitałowe utrzymywane długoterminowo w portfelu Banku zostały nieodwołalnie wyznaczone zgodnie z MSSF 9 do wyceny w wartości godziwej przez kapitał. Przed zastosowaniem MSSF 9, instrumenty te wyceniane były według wartości godziwej przez kapitał lub według kosztu, ponieważ Bank stwierdził, że nie jest możliwy wiarygodny pomiar ich wartości godziwej. MSSF 9 zniósł możliwość ich wyceny według kosztu. Zmiany wartości godziwej takich papierów wartościowych nie będą przeklasyfikowane do wyniku finansowego w momencie ich zbycia.
- I) Pozostałe instrumenty kapitałowe, które zgodnie z MSR 39 były klasyfikowane jako dostępne do sprzedaży i były wyceniane według wartości godziwej przez kapitał, a nie zostały nieodwołalnie wyznaczone do wyceny według wartości godziwej przez kapitał zostały przeklasyfikowane do wyceny według wartości godziwej przez wynik finansowy.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Poniższa tabela przedstawia uzgodnienie bilansu zamknięcia salda odpisów z tytułu utraty wartości kalkulowanych zgodnie z MSR 39 oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe kalkulowane zgodnie z MSR 37 na dzień 31 grudnia 2017 roku do bilansu otwarcia salda oczekiwanych strat kredytowych określonych zgodnie z zapisami MSSF 9 na 1 stycznia 2018 roku

	KLASYFIKACJA WG MSR 39	KLASYFIKACJA WG MSSF 9	WARTOŚĆ ODPISÓW WG MSR 39 / 37 31.12.2017	REKLASYFIKACJE(*)	AKTUALIZACJA WYCENY	WARTOŚĆ ODPISÓW WG MSSF 9 01.01.2018
Kasa, należności do Banku Centralnego	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Zamortyzowany koszt	-	-	211	211
Należności od banków	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Zamortyzowany koszt	16 637	4 494	210	21 341
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Zamortyzowany koszt	5 247 726	3 222 963	794 084	9 264 773
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Wartość godziwa przez wynik finansowy (obowiązkowo)	4 057	3 869	-7 926	-
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Wartość godziwa przez kapitał	8 901	-	9 258	18 159
Należności z tytułu leasingu finansowego	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Zamortyzowany koszt	173 715	-	3 497	177 212
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty dłużne	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Zamortyzowany koszt	84 535	-31 680	4 517	57 372
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty dłużne	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Wartość godziwa przez kapitał	12 979	-	9 209	22 188
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty dłużne	Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności (Zamortyzowany koszt)	Zamortyzowany koszt	-	-	130	130
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty dłużne	Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności (Zamortyzowany koszt)	Wartość godziwa przez kapitał	-	-	179	179
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty dłużne	Dostępne do sprzedaży (Wartość godziwa przez kapitał)	Zamortyzowany koszt	-	-	196	196
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty dłużne	Dostępne do sprzedaży (Wartość godziwa przez kapitał)	Wartość godziwa przez kapitał	-	-	1 944	1 944
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty kapitałowe	Dostępne do sprzedaży (Wartość godziwa przez kapitał)	Wartość godziwa przez wynik finansowy (obowiązkowo)	-	-	-	-
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - instrumenty kapitałowe	Dostępne do sprzedaży (Wartość godziwa przez kapitał)	Wartość godziwej przez kapitał	1 119	-1 119	-	-
Inne aktywa	Pożyczki i należności (Zamortyzowany koszt)	Zamortyzowany koszt	95 992	5 926	6 509	108 427
Rezerwy (na ekspozycje pozabilansowe)	Rezerwy na udzielone zobowiązania i gwarancje	Rezerwy na udzielone zobowiązania i gwarancje	236 909	-	35 837	272 746
		Razem wartość odpisów	5 882 570	3 204 453	857 855	9 944 878

(*) Pozycja "Reklasyfikacje" obejmuje zmiany poziomu odpisów, który nastąpił w korespondencji z analogiczną zmianą wartości bilansowej brutto, w tym: (1) wzrost odpisów w wyniku dostosowania wartości bilansowej brutto do wymogów MSSF 9 (zmiana prezentacyjna polegająca na zwiększeniu wartości bilansowej brutto poprzez rozpoznanie kontraktowych odsetek naliczonych w pełnej wysokości od należności w Koszyku 3 i w konsekwencji analogiczny wzrost poziomu odpisów) oraz (2) spadek odpisów dla należności zaklasyfikowanych do kategorii POCI, które na dzień początkowego ujęcia ujmowane są w wartości godziwej i nie wykazują salda odpisów. W efekcie zmiany opisane powyżej nie miały wpływu na poziom kapitałów Banku.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Poniższa tabela przedstawia wpływ netto (wpływ brutto pomniejszony o efekt podatkowy) pierwszego zastosowania MSSF 9 oraz innych zmian na pozycje kapitałów

	WPŁYW PIERWSZEGO ZASTOSOWANIA MSSF9 NA 01.01.2018		
	BRUTTO	PODATEK ODROCZONY	NETTO
KAPITAŁ Z AKTUALIZACJI WYCENY			
Kapitał z aktualizacji wyceny na 31.12.2017 według MSR 39	-69 788	13 260	-56 528
Aktualizacja wyceny dłużnych papierów wartościowych / kredytów udzielonych klientom przeklasyfikowanych z wycenianych wg zamortyzowanego kosztu do wycenianych w wartości godziwej przez kapitał	-47 899	9 101	-38 798
Aktualizacja wyceny dłużnych papierów wartościowych przeklasyfikowanych z dostępnych do sprzedaży do wycenianych wg zamortyzowanego kosztu	105 030	-19 956	85 074
Reklasyfikacja wyceny kapitałowych papierów wartościowych przeklasyfikowanych z dostępnych do sprzedaży do wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	-3 232	614	-2 618
Aktualizacja wyceny kapitałowych papierów wartościowych przeklasyfikowanych z dostępnych do sprzedaży do wycenianych w wartości godziwej przez kapitał	192 999	-34 973	158 026
Ujęcie odpisów z tytułu utraty wartości ("ECL") dla dłużnych papierów wartościowych / kredytów udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez kapitał	42 470	-8 069	34 401
Kapitał z aktualizacji wyceny na 01.01.2018 według MSSF 9	219 580	-40 023	179 557
WYNIK Z LAT UBIEGŁYCH			
Wynik z lat ubiegłych na 31.12.2017 według MSR 39	-38 225	7 263	-30 962
Reklasyfikacja wyceny kapitałowych papierów wartościowych przeklasyfikowanych z dostępnych do sprzedaży do wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	3 232	-614	2 618
Reklasyfikacja wyceny kapitałowych papierów wartościowych przeklasyfikowanych z dostępnych do sprzedaży do wycenianych w wartości godziwej przez kapitał	-23 619	2 791	-20 828
Aktualizacja wyceny kredytów udzielonych klientom obowiązkowo wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	-5 868	1 115	-4 753
Ujęcie odpisów z tytułu utraty wartości ("ECL") dla aktywów finansowych oraz zobowiązań pozabilansowych	-857 855	152 352	-705 503
Inne zmiany	-277 665	49 613	-228 052
Wynik z lat ubiegłych na 01.01.2018 według MSSF 9 i innych zmian	-1 200 000	212 520	-987 480
ŁĄCZNY WPŁYW PIERWSZEGO ZASTOSOWANIA MSSF 9 I INNYCH ZMIAN NA KAPITAŁY	-872 407	151 974	-720 433

Inne zmiany zaprezentowane w powyższej tabeli wynikają z dokonanych przez Grupę w pierwszym półroczu 2018 roku zmian w sposobie ujmowania wybranych prowizji oraz rezerw na niewykorzystane urlopy i ujęcia wpływu tych zmian w zakresie dotyczącym lat ubiegłych w wyniku z lat ubiegłych na dzień 1 stycznia 2018 roku. Dane porównawcze nie zostały przekształcone ze względu na nieistotny wpływ wprowadzonych zmian na wyniki finansowe Grupy.

Wpływ MSSF 9 na ocenę adekwatności kapitałowej

Bank podjął decyzję o stosowaniu rozwiązań przejściowych, określonych w art. 473a Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012, w brzmieniu nadanym Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2395 z dnia 12 grudnia 2017 roku zmieniającym rozporządzenie (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do rozwiązań przejściowych dotyczących złagodzenia wpływu wprowadzenia MSSF 9 na fundusze własne oraz dotyczących traktowania jako duże ekspozycje niektórych ekspozycji wobec podmiotów sektora publicznego denominowanych w walucie krajowej dowolnego państwa członkowskiego.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Poniższa tabela przedstawia wpływ zastosowania MSSF 9 po raz pierwszy na adekwatność kapitałową z uwzględnieniem i bez uwzględnienia okresu przejściowego

	WPLYW MSSF 9 Z UWZGLĘDNIENIEM OKRESU PRZEJŚCIOWEGO	WPLYW MSSF 9 BEZ UWZGLĘDNIENIA OKRESU PRZEJŚCIOWEGO
Całkowity wymóg kapitałowy	9 552 335	9 540 398
Łączny kapitał (Tier I i Tier II)	20 637 781	19 795 360
Łączny współczynnik kapitałowy (%)	17,3%	16,6%

MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”

MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” został zatwierdzony do stosowania w państwach członkowskich Unii Europejskiej Rozporządzeniem Komisji Europejskiej Nr 2016/1905 z dnia 22.09.2016 roku i ma zastosowanie do sprawozdań finansowych sporządzonych za okresy obrotowe rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2018 roku lub później.

Przepisy MSSF 15 mają zastosowanie do umów z klientami z wyjątkiem umów leasingowych objętych MSR 17 „Leasing”, instrumentów finansowych i innych praw lub zobowiązań umownych objętych MSSF 9 „Instrumenty finansowe”, MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”, MSSF 11 „Wspólne ustalenia umowne”, MSR 27 „Jednostkowe sprawozdania finansowe”, MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”, umów ubezpieczeniowych objętych MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe”.

MSSF 15 zakłada, że ujmowanie przychodu powinno odzwierciedlać przeniesienie przyrzeczonych towarów lub usług na klienta w kwocie, która odpowiada wynagrodzeniu, jakiego Bank/Grupa spodziewa się w zamian za dane towary i usługi.

Zgodnie z MSSF 15 przeniesienie towarów i usług oparte jest na koncepcji przeniesienia kontroli na klienta, które może nastąpić w określonym momencie (dostawa towaru, wykonanie usługi) lub na przestrzeni czasu (przykładowo w czasie świadczenia usługi lub w trakcie powstawania zamówionego towaru).

MSSF 15 określa pięcioetapowy model ujmowania przychodów:

Etap 1: Identyfikacja umowy z klientem.

Etap ten polega na upewnieniu się, że umowy zawarte z klientami (w formie pisemnej, ustnej lub zgodnie z innymi zwyczajowymi praktykami) są ważne oraz stanowią faktyczne transakcje. Według MSSF 15 umowa z klientem jest umową, jeżeli wynikają z niej egzekwowalne prawa i obowiązki oraz spełnione są następujące kryteria:

- strony zatwierdziły umowę oraz są zobligowane do wykonania przypisanych im zobowiązań,
- prawa każdej ze stron względem towarów lub usług, które mają być przeniesione, są możliwe do zidentyfikowania,
- można zidentyfikować warunki płatności za przeniesiony towar lub usługi,
- umowa ma treść ekonomiczną,
- jest prawdopodobne, że Grupa otrzyma wynagrodzenie przysługujące jej w zamian za towary lub usługi. Przy ocenie tego kryterium będzie brany pod uwagę zamiar oraz zdolność nabywcy do zapłaty wynagrodzenia w określonym w umowie terminie.

W niektórych przypadkach, dwie lub więcej umów, które zostały zawarte z tym samym nabywcą (lub jednostką powiązaną z nabywcą) w tym samym lub niedalekim czasie będzie mogło być traktowane jako jedna całość oraz ujmowane jako jedna umowa jeżeli spełniony jest jeden z poniższych warunków:

- umowy były negocjowane w pakiecie oraz z jednym celem handlowym,
- wysokość wynagrodzenia do zapłaty z tytułu jednej umowy zależy od ceny bądź wykonania innej umowy, bądź
- towary lub usługi przyrządzone w umowach (lub pewne towary lub usługi przyrządzone w każdej z umów) stanowią jedno zobowiązanie do wykonania świadczenia.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Etap 2: Identyfikacja odrębnych zobowiązań do wykonania świadczenia.

Zobowiązanie do wykonania świadczenia odpowiada przyrzeczonej nabywcy określonym towarom lub usługom (bądź ich pakietowi), które mogą być postrzegane jako „odrębne” od innych towarów lub usług przyrzeczonych w umowie.

Zobowiązanie do przekazania towaru lub usługi będzie postrzegane jako odrębne w przypadku spełnienia dwóch następujących kryteriów:

- nabywca może czerpać korzyści z towaru lub usługi oddzielnie bądź w połączeniu z innymi udostępnionymi zasobami (wyznacznikiem tego kryterium jest regularne sprzedawanie przez Grupę towaru lub usługi oddzielnie),
- możliwe jest oddzielenie przyrzeczenia Banku/Grupy do przekazania nabywcy towaru lub usługi od innych przyrzeczeń w umowie.

Etap 3: Określenie ceny transakcyjnej.

Cena transakcyjna jest wynagrodzeniem, do jakiego Grupa spodziewa otrzymać w zamian za przekazanie towarów lub usług. Określenie ceny transakcyjnej może być skomplikowane, jeżeli umowa przewiduje wynagrodzenie zmienne (np. bonusy, kary, zwroty, klauzule zakładające możliwość zmiany ceny, etc.), istotny udział kosztów finansowania, wynagrodzenie niepieniężne lub kwoty należne nabywcy.

Wynagrodzenie zmienne uwzględnia się w cenie transakcji wyłącznie wówczas, gdy zachodzi wysokie prawdopodobieństwo, że jego uwzględnienie nie spowoduje „znaczącego odwrócenia przychodu” w przyszłości wskutek przeszacowania. Znaczące odwrócenie ujęcia przychodu następuje wówczas, gdy późniejsza zmiana szacunkowej kwoty wynagrodzenia zmiennego powoduje znaczący spadek skumulowanej wartości rozpoznanych przychodów od danego klienta. Wynagrodzenie zmienne obejmuje każdą zmienną kwotę umowną, w tym np. premie za wyniki, kary, upusty, rabaty.

Etap 4: Alokacja ceny transakcyjnej do odrębnych zobowiązań do wykonania świadczenia.

Jeżeli umowa zawiera więcej niż jedno możliwe do wydzielenia zobowiązanie do realizacji świadczeń, Grupa alokuje cenę transakcji do poszczególnych zobowiązań na podstawie ich indywidualnych cen sprzedaży.

Jeżeli cena transakcyjna uwzględnia kwotę zmienną, należy przeanalizować, czy kwota ta dotyczy wszystkich, czy tylko niektórych zobowiązań do realizacji świadczeń zawartych w umowie. Jeżeli nie zostaną spełnione zawarte w standardzie kryteria uznania kwoty zmiennej za odnoszącą się jedynie do niektórych zobowiązań, należy ją alokować na wszystkie zobowiązania do realizacji świadczeń zawarte w umowie.

Etap 5: Ujęcie przychodu w chwili realizacji zobowiązania wynikającego z umowy.

Przychód jest ujmowany wtedy, gdy Grupa wypełni swoje zobowiązanie do wykonania świadczenia poprzez przekazanie klientowi kontroli nad towarem lub usługą. W związku z tym przychód jest ujmowany albo w momencie w czasie, albo w miarę upływu czasu.

Kontrolę definiuje się jako „możliwość bezpośredniego wykorzystania i czerpania zasadniczo wszystkich pozostałych korzyści z danego składnika aktywów”, czyli towaru lub usługi.

Zobowiązanie uznaje się za wykonywane przez określony przedział czasu (więc również przychód rozpoznawany jest w czasie), gdy co najmniej jeden z następujących warunków jest spełniony:

- klient otrzymuje i konsumuje korzyści z prac w czasie ich wykonywania przez Grupę,
- prace Grupy przyczyniają się do wytworzenia lub powiększenia aktywów (np. w trakcie prac w toku) w taki sposób, że klient kontroluje te aktywa w momencie ich wytworzenia lub powiększenia,
- prace Grupy nie przyczyniają się do utworzenia aktywów o alternatywnym zastosowaniu i ma prawo do zapłaty za prace dotychczas wykonane.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Jeśli zobowiązanie nie jest wykonywane przez określony przedział czasowy, należy wziąć pod uwagę następujące przesłanki w celu określenia momentu, w którym kontrola aktywów została przeniesione na klienta:

- Grupa przekazała na rzecz klienta w fizyczne posiadanie aktywów,
- Grupa ma bieżące prawo żądać zapłaty za aktywa,
- klient zaakceptował aktywa,
- klient posiada znaczące ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów,
- klient ma tytuł prawny do aktywów.

Grupa stosuje MSSF 15 od 1 stycznia 2018 roku. Grupa dokonała analizy wpływu wdrożenia MSSF 15.

Analizą objęto następujące rodzaje umów z klientami:

1. Umowy z organizacjami kartowymi dotyczące działań marketingowych i promocyjnych oraz związanych z rozwojem działalności kartowej,
2. Umowy najmu w których Bank jest wynajmującym i oprócz czynszu z tytułu najmu uzgadnia z klientem (najemcą) sposób rozliczania opłat eksploatacyjnych z tytułu utrzymania nieruchomości. W umowach takich Bank kupuje i odsprzedaje np. usługi komunalne i energii elektrycznej,
3. Umowy dotyczące usług transportu wartości dokonywane na rzecz klientów,
4. Umowy o prowadzenie rachunków bankowych, w odniesieniu do opłat i prowizji nie będących częścią efektywnej stopy procentowej,
5. Umowy kredytów i pożyczek, w odniesieniu do opłat i prowizji nie będących częścią efektywnej stopy procentowej,
6. Umowy dotyczące pośrednictwa w sprzedaży produktów ubezpieczeniowych,
7. Umowy dotyczące usług zarządzania funduszami.

Grupa nie zidentyfikowała istotnych umów o zmiennym niepewnym składniku wynagrodzenia oraz umów w przypadku których wdrożenie MSSF 15 mogłoby mieć istotny wpływ na sprawozdanie finansowe.

Pozostałe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały zatwierdzone i opublikowane przez Unię Europejską i weszły w życie od lub po 1 stycznia 2018 roku.

STANDARD / INTERPRETACJA	OPIS	OCENA WPŁYwu
MSSF 2 (zmiana) „Płatności na bazie akcji”	Zmiany wprowadzają wymogi w zakresie ujmowania: (a) skutków warunków nabycia uprawnień i warunków innych niż warunki nabycia uprawnień na wycenę płatności na bazie akcji rozliczanymi w środkach pieniężnych, (b) płatności na bazie akcji mającej funkcję rozliczenia netto z zobowiązaniami podatkowymi, oraz (c) modyfikacji warunków płatności na bazie akcji, które powodują zmianę klasyfikację transakcji z rozliczanych w środkach pieniężnych do rozliczanych w instrumentach kapitałowych.	Zmiana standardu nie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jej pierwszego zastosowania.
MSSF 4 (zmiana) „Umowy ubezpieczeniowe”	Zmiany zostały wprowadzone w celu rozwiązania problemów wynikających z wdrożenia nowego standardu MSSF 9 „Instrumenty finansowe” przed wprowadzeniem nowego standardu zastępującego MSSF 4.	Zmiana standardu nie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jej pierwszego zastosowania.
MSR 40 (zmiana) „Nieruchomości inwestycyjne”	Zmiany do MSR 40 „Nieruchomości inwestycyjne” – Przeniesienia nieruchomości inwestycyjnych określają, że jednostka dokonuje przeniesienia poszczególnych nieruchomości do lub z nieruchomości inwestycyjnych tylko wówczas, gdy istnieją dowody na zmianę sposobu ich użytkowania. Zmiana sposobu użytkowania występuje wtedy, gdy poszczególna nieruchomość spełnia lub przestała spełniać definicję nieruchomości inwestycyjnych. Zmiana intencji kierownictwa co do sposobu użytkowania nieruchomości sama w sobie nie stanowi przesłanki na zmianę sposobu użytkowania. Zmiany określają również, iż przykłady zawarte w paragrafie 57 nie stanowią zamkniętego katalogu przykładów (przed zmianą wykaz ten stanowi zamknięty katalog przykładów).	Zmiana standardu nie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jej pierwszego zastosowania.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

STANDARD / INTERPRETACJA	OPIS	OCENA WPLYWU
KIMSF 22 „Transakcje w walutach obcych i płatności zaliczkowe”	Interpretacja określa, iż w celu ustalenia kursu wymiany datą transakcji jest data początkowego ujęcia przedpłaty jako składnika aktywów niepieniężnych lub zobowiązania z tytułu odroczonego dochodu. Jeśli istnieje wiele płatności lub wpływów zaliczkowych, ustala się datę transakcji w odniesieniu do każdej płatności lub wpływów.	Nowa interpretacja nie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jej pierwszego zastosowania.
Zmiany do MSSF 2014-2016	Zmian dokonano w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF. Zmiany dotyczą MSSF 1, MSSF 12 oraz MSR 28 i są ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa.	Zmiany nie miały znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jej pierwszego zastosowania.

5.10 Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, ale jeszcze nie weszły w życie

STANDARD / INTERPRETACJA	OPIS	OCENA WPLYWU
MSSF 9 (zmiana) „Instrumenty finansowe”	Zmiany do MSSF 9 - Charakterystyka opcji przedpłaty z ujemną kompensatą - modyfikują obowiązujące wymogi dotyczące praw z tytułu przedterminowego rozwiązania umowy na potrzeby umożliwienia wyceny według zamortyzowanego kosztu (lub, w zależności od modelu biznesowego, w wartości godziwej przez inne całkowite dochody) nawet w przypadku ujemnych płatności kompensacyjnych. Zmiany przewidują, iż znak (plus bądź minus) kwoty przedpłaty nie jest istotny – tj. w zależności od stopy procentowej obowiązującej w momencie rozwiązania umowy, może zostać dokonana płatność na rzecz strony skutkująca wcześniejszą spłatą. Kalkulacja tej kompensaty musi być taka sama zarówno w przypadku kary za przedterminową spłatę jak również w przypadku zysku z tytułu wcześniejszej spłaty. Data obowiązywania - okres roczny rozpoczynający się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie.	Grupa uważa, że zmiana standardu nie będzie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie ich pierwszego zastosowania.
MSSF 16 „Leasing”	Zgodnie z MSSF 16 leasingobiorca ujmuje prawo do użytkowania składnika aktywów oraz zobowiązanie z tytułu leasingu. Prawo do użytkowania składnika aktywów jest traktowane podobnie jak inne aktywa niefinansowe i odpowiednio amortyzowane. Zobowiązania z tytułu leasingu wycenia się początkowo w wartości bieżącej opłat leasingowych płatnych w okresie leasingu, zdyskontowanej o stopę zawartą w leasingu, jeżeli jej ustalenie nie jest trudne, lub o krańcową stopę procentową. MSSF 16 definiuje okres leasingu jako całkowity, niepodlegający odwołaniu okres, podczas którego leasingobiorca ma prawo do użytkowania danego aktywa. Okres leasingu obejmuje również okresy opcjonalne w przypadku, gdy jednostka jest pewna wykonania opcji przedłużenia (lub nie wykonania opcji zakończenia) leasingu. W odniesieniu do klasyfikacji leasingu u leasingodawców, przeprowadza się ją tak samo jak zgodnie z MSR 17 – tj. jako leasing operacyjny lub finansowy. U leasingodawcy leasing jest klasyfikowany jako leasing finansowy, jeżeli następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków z tytułu posiadania odnośnych aktywów. W przeciwnym przypadku leasing jest klasyfikowany jako leasing operacyjny. W leasingu finansowym leasingodawca rozpoznaje przychody finansowe przez okres leasingu, w oparciu o stałą okresową stopę zwrotu na inwestycji netto. Leasingodawca ujmuje płatności leasingu operacyjnego w przychody liniowo lub w inny systematyczny sposób, jeśli lepiej odzwierciedla wzór otrzymywania korzyści z wykorzystania odnośnych aktywów. Data obowiązywania - okres roczny rozpoczynający się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie. Wcześniejsze zastosowanie jest dozwolone w przypadku jednostek, które stosują MSSF 15. Przychody z umów z klientami od daty lub przed datą pierwszego zastosowania niniejszego standardu.	Grupa nie skorzystała z możliwości wcześniejszego zastosowania MSSF 16 i będzie stosowała standard począwszy od 1 stycznia 2019 roku. W ramach wdrożenia nowego standardu Grupa rozpoczęła ocenę umów, w celu zidentyfikowania czy umowa spełnia definicję leasingu oraz oszacowania okresu leasingu. Nowe wymagania eliminują pojęcie leasingu operacyjnego, a co za tym idzie pozabilansowe ujęcie użytkowanych na tej podstawie aktywów. Wszystkie użytkowane aktywa i odnośne zobowiązania do zapłaty czynszów będą musiały zostać ujęte w bilansie. Wpływie to na zmianę podstawy kalkulacji powszechnie używanych wskaźników finansowych. Grupa planuje skorzystać ze zwolnienia ze stosowania wymogów standardu w odniesieniu do leasingów krótkoterminowych oraz leasingów aktywów nisko cennych. W odniesieniu do Grupy jako leasingodawcy - zasady ujmowania umów leasingowych i ich rozliczania pozostaną w większości bez zmian. Niemniej zmiana standardu może mieć wpływ na ich modele biznesowe i produkty leasingowe w związku ze zmianą potrzeb i zachowań leasingobiorców.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

5.11 Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) i oczekują na zatwierdzenie przez Unię Europejską

STANDARD / INTERPRETACJA	OPIS	OCENA WPŁYWU
MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe”	Nowy standard wymaga wyceny zobowiązań ubezpieczeniowych w wysokości aktualnej wartości wypłaty i zapewnia bardziej jednolite podejście do wyceny i prezentacji wszystkich umów ubezpieczeniowych. Wymogi te mają na celu osiągnięcie spójnego ujmowania umów ubezpieczeniowych opartego na określonych zasadach rachunkowości. MSSF 17 zastępuje MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe” i związane z nimi interpretacje w dniu zastosowania nowego standardu. Data obowiązywania - okres roczny rozpoczynający się 1 stycznia 2021 roku lub po tej dacie.	Grupa uważa, że nowy standard nie będzie miał znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jego pierwszego zastosowania.
MSR 19 (zmiana) „Świadczenia pracownicze”	Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze” – Zmiana, ograniczenie lub rozliczenie planu - wymagają aby po zmianie planu zastosować zaktualizowanych założeń do wyceny w celu ustalenia bieżących kosztów usług i odsetek netto za pozostałą część okresu sprawozdawczego. Data obowiązywania - okres roczny rozpoczynający się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie.	Grupa jest w trakcie analizy wpływu tych zmian na sprawozdanie finansowe.
MSR 28 (zmiana) „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”	Zmiany do MSR 28 - Długoterminowe udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach wprowadzono w celu wyjaśnienia, że jednostka stosuje MSSF 9 (w tym regulacje dotyczące utraty wartości) do długoterminowych udziałów w jednostkach stowarzyszonych lub wspólnych przedsięwzięciach, które wchodzi w skład inwestycji netto w jednostkę stowarzyszoną lub wspólne przedsięwzięcie, w stosunku do których nie zastosowano metody praw własności. Zmiany usuwają również paragraf 41, ponieważ uznano, że paragraf ten jedynie powtórzył wymogi zawarte w MSSF 9 i wywoływał zamieszanie w kwestii rozliczania długoterminowych udziałów. Data obowiązywania - okres roczny rozpoczynający się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie.	Grupa jest w trakcie analizy wpływu tych zmian na sprawozdanie finansowe.
KIMSF 23 „Niepewność w zakresie rozliczania podatku dochodowego”	Może być niejasne, w jaki sposób prawo podatkowe odnosi się do określonej transakcji lub okoliczności lub czy organ podatkowy zaakceptuje opodatkowanie jednostki. MSR 12 „Podatki dochodowe” określa sposób rozliczania podatku bieżącego i odroczonego, ale nie odzwierciedla skutków niepewności. KIMSF 23 zawiera wytyczne, które uzupełniają wymogi zawarte w MSR 12, określając sposób odzwierciedlenia skutków niepewności przy ujmowaniu podatku dochodowego. Data obowiązywania - okres roczny rozpoczynający się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie.	Grupa jest w trakcie analizy wpływu tych zmian na sprawozdanie finansowe.
Zmiany do MSSF 2015-2017	Dokonano zmian do różnych standardów w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do Standardów (MSSF 3, MSSF 11, MSR 12 oraz MSR 23) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa. Zmiany precyzują, że: gdy jednostka przejmuje kontrolę nad przedsięwzięciem, wcześniej posiadane udziały we wspólnej działalności podlegają ponownej wycenie (MSSF 3), gdy jednostka uzyska współkontrolę nad przedsięwzięciem, jednostka nie dokonuje ponownej wyceny posiadanego wcześniej udziału we wspólnej działalności (MSSF 11), jednostka w taki sam sposób rozlicza wszystkie konsekwencje podatku dochodowego z tytułu dywidend (MSR 12), wszelkie pożyczki zaciągnięte pierwotnie w celu modernizacji składnika aktywów traktowane są jako pożyczki ogólnego przeznaczenia w przypadku gdy składnik aktywów jest gotowy do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży (MSR 23). Data obowiązywania - okres roczny rozpoczynający się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie.	Grupa jest w trakcie analizy wpływu tych zmian na sprawozdanie finansowe.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

6. Zastosowanie szacunków i założeń

Sporządzenie śródrocznego skróconego skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga dokonania przez Zarząd Banku pewnych szacunków oraz przyjęcia pewnych założeń, które mają wpływ na wartość aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów prezentowanych w sprawozdaniu finansowym.

Szacunki dokonane na datę bilansową odzwierciedlają warunki, które istniały w tych datach (np. ceny rynkowe, stopy procentowe, kursy wymiany walut).

Mimo, że szacunki opierają się na najlepszej wiedzy dotyczącej warunków bieżących i działań, które Grupa podejmuje, rzeczywiste rezultaty mogą się od tych szacunków różnić.

Najistotniejsze szacunki dokonane za okres sześciu miesięcy, zakończony 30 czerwca 2018 roku dotyczą:

- utraty wartości aktywów finansowych oraz zobowiązań pozabilansowych,
- wyceny do wartości godziwej instrumentów pochodnych oraz nie kwotowanych papierów dłużnych.

W związku z wdrożeniem MSSF 9 zasady oszacowania utraty wartości aktywów finansowych oraz zobowiązań pozabilansowych uległy zmianie w stosunku do zasad zastosowanych w sprawozdaniu finansowym za rok zakończony 31 grudnia 2017, nowe zasady zostały opisane w Nocie 7.1 „Ryzyko kredytowe”.

Zasady wyceny do wartości godziwej instrumentów pochodnych oraz nie kwotowanych papierów dłużnych wycenianych do wartości godziwej nie uległy zmianie.

7. Zarządzanie ryzykiem

7.1 Ryzyko kredytowe

Proces zarządzania, metody ograniczania i modele ratingowe ryzyka kredytowego nie uległy istotnym zmianom w stosunku do stanu opisanego w sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku. Poniżej przedstawiono wybrane dane ilościowe w tych obszarach. Dodatkowo przedstawiono bardziej rozbudowane informacje na temat modelu tworzenia odpisów aktualizujących, ze względu na zmianę standardu od początku 2018 roku.

Modele ratingowe – dane na dzień 30 czerwca 2018 roku

Rozkład portfela objętego modelem ratingowym dla segmentu klienta indywidualnego – kredyty mieszkaniowe (zabezpieczone hipotecznie)

KLASA RATINGOWA	ZAKRES PD	30.06.2018						RAZEM	%PORTFELA
		WARTOŚĆ BILANSOWA				NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)			
		KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)					
				ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA				
1	0,00% <= PD < 0,06%	8 599 405	1 951 612	-	3 241	-	10 554 258	20,4%	
2	0,06% <= PD < 0,19%	3 984 848	1 462 949	-	2 263	-	5 450 060	10,5%	
3	0,19% <= PD < 0,35%	17 882 592	5 445 492	-	5 010	-	23 333 094	45,2%	
4	0,35% <= PD < 0,73%	6 366 793	3 039 057	-	4 355	-	9 410 205	18,2%	
5	0,73% <= PD < 3,50%	552 467	1 051 763	-	12 709	-	1 616 939	3,1%	
6	3,50% <= PD < 14,00%	121 893	468 982	-	25 885	-	616 760	1,2%	
7	14,00% <= PD < 100,00%	12 366	639 517	-	88 674	-	740 557	1,4%	
Razem		37 520 364	14 059 372	-	142 137	-	51 721 873	100,0%	

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rozkład portfela objętego modelem ratingowym dla segmentu klienta indywidualnego – pożyczki gotówkowe (konsumenckie)

KLASA RATINGOWA	ZAKRES PD	30.06.2018							%PORTFELA
		WARTOŚĆ BILANSOWA					RAZEM		
		KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)			
				ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA				
1	0,00% <= PD < 0,09%	716 806	98 032	-	255	-	815 093	7,5%	
2	0,09% <= PD < 0,18%	1 489 862	148 178	-	301	-	1 638 341	15,0%	
3	0,18% <= PD < 0,39%	2 487 209	236 681	-	1 900	-	2 725 790	25,0%	
4	0,39% <= PD < 0,90%	2 357 673	169 991	-	3 546	-	2 531 210	23,2%	
5	0,90% <= PD < 2,60%	1 514 934	167 892	-	4 697	-	1 687 523	15,5%	
6	2,60% <= PD < 9,00%	766 750	153 111	-	8 584	-	928 445	8,5%	
7	9,00% <= PD < 30,00%	220 972	135 277	-	12 630	-	368 879	3,4%	
8	30,00% <= PD < 100,00%	52 342	123 028	-	26 788	-	202 158	1,9%	
Razem		9 606 548	1 232 190	-	58 701	-	10 897 439	100,0%	

Rozkład portfela objętego modelem ratingowym dla segmentu niefinansowego klienta korporacyjnego

KLASA RATINGOWA	ZAKRES PD	30.06.2018							%PORTFELA
		WARTOŚĆ BILANSOWA					RAZEM		
		KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)			
				ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA				
1	0,00% <= PD < 0,15%	348 099	6 513	-	-	-	354 612	1,7%	
2	0,15% <= PD < 0,27%	1 801 305	90 775	-	-	-	1 892 080	9,2%	
3	0,27% <= PD < 0,45%	2 481 811	269 030	-	-	-	2 750 841	13,4%	
4	0,45% <= PD < 0,75%	4 153 414	195 645	-	-	-	4 349 059	21,1%	
5	0,75% <= PD < 1,27%	4 437 862	319 741	-	-	-	4 757 603	23,1%	
6	1,27% <= PD < 2,25%	2 399 921	618 408	-	-	-	3 018 329	14,7%	
7	2,25% <= PD < 4,00%	616 352	472 121	-	-	-	1 088 473	5,3%	
8	4,00% <= PD < 8,50%	1 140 792	846 358	-	-	-	1 987 150	9,7%	
9	8,50% <= PD < 100,00%	150 595	186 876	38 278	125	-	375 874	1,8%	
Razem		17 530 151	3 005 467	38 278	125	-	20 574 021	100,0%	

Dla ekspozycji z tytułu kredytowania specjalistycznego Grupa stosuje podejście pogrupowania (ang. slotting criteria) w ramach metody wewnętrznych ratingów, polegające na zastosowaniu klas nadzorczych w procesie przypisywania wag ryzyka.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rozkład portfela ekspozycji z tytułu kredytowania specjalistycznego

KLASA NADZORCZA	30.06.2018						%PORTFELA
	WARTOŚĆ BILANSOWA					RAZEM	
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)		
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA			
Wysoka	1 081 044	51 570	-	-	-	1 132 614	20,9%
Dobra	3 649 019	-	-	-	-	3 649 019	67,5%
Zadawalająca	614 942	12 323	-	-	-	627 265	11,6%
Słaba	-	-	-	-	-	-	0,0%
Razem	5 345 005	63 893	-	-	-	5 408 898	100,0%

Podział kredytów i pożyczek udzielonych klientom na objęte i nie objęte wewnętrznymi modelami ratingowymi

	30.06.2018
Objęte wewnętrznym modelem ratingowym:	83 193 333
Kredyty mieszkaniowe	51 721 873
Pożyczki gotówkowe	10 897 439
Kredyty dla klienta korporacyjnego	20 574 021
Ekspozycje z tytułu kredytowania specjalistycznego	5 408 898
Pozostałe, nie objęte wewnętrznym modelem ratingowym	28 902 027
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom podlegające utracie wartości (*)	117 504 258

(*) Kredyty i pożyczki wyceniane wg zamortyzowanego kosztu i wyceniane w wartości godziwej przez kapitał.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Podział ekspozycji z tytułu dłużnych papierów wartościowych według ratingów agencji Fitch według stanu na 30 czerwca 2018 roku

RATING	WARTOŚĆ BILANSOWA						RAZEM	%PORTFELA
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)			
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA				
DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU								
A+ do A-	4 290 163	-	-	-	-	4 290 163	40,0%	
bez ratingu	6 386 137	-	31 143	-	5 669	6 422 949	60,0%	
Razem wartość bilansowa brutto	10 676 300	-	31 143	-	5 669	10 713 112	100,0%	
Odpis	-34 103	-	-31 143	-	-	-65 246	-	
Wartość bilansowa netto	10 642 197	-	-	-	5 669	10 647 866	-	
DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ								
AAA	936 219	-	-	-	-	936 219	3,0%	
A+ do A-	21 396 408	-	-	-	-	21 396 408	69,6%	
BBB+ do BBB-	50 952	-	-	-	-	50 952	0,2%	
bez ratingu	8 371 602	-	-	-	-	8 371 602	27,2%	
Razem wartość bilansowa	30 755 181	-	-	-	-	30 755 181	100,0%	
Odpis (*)	-29 671	-	-	-	-	-29 671	-	
DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU								
A+ do A-						1 251 579	94,8%	
BBB+ do BBB-						6 141	0,5%	
bez ratingu						61 730	4,7%	
Razem wartość bilansowa						1 319 450	100,0%	

(*) Odpis dotyczący dłużnych papierów wartościowych wycenianych wg wartości godziwej przez kapitał jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej.

Podział aktywów z tytułu instrumentów pochodnych według ratingów agencji Fitch według stanu na 30 czerwca 2018 roku

	INSTRUMENTY POCHODNE PRZEZNACZONE DO OBROTU			INSTRUMENTY POCHODNE ZABEZPIECZAJĄCE			RAZEM	% PORTFELA
	BANKI	POZOSTAŁE INSTYTUCJE FINANSOWE	PODMIOTY NIEFINANSOWE	BANKI	POZOSTAŁE INSTYTUCJE FINANSOWE	PODMIOTY NIEFINANSOWE		
AA+ do AA-	33 017	-	-	-	-	-	33 017	2,4%
A+ do A-	343 774	48 963	-	33 112	-	-	425 849	30,8%
BBB+ do BBB-	188 915	41	13 734	4 764	-	-	207 454	15,0%
BB+ do BB-	1 391	-	-	-	-	-	1 391	0,1%
B+ do B-	1 402	-	-	-	-	-	1 402	0,1%
bez ratingu	129 531	233 267	242 048	3 397	103 203	-	711 446	51,6%
Razem	698 030	282 271	255 782	41 273	103 203	-	1 380 559	100,0%

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Modele ratingowe – dane porównawcze na dzień 31 grudnia 2017 roku

Od 1 stycznia 2018 roku. Grupa przyjęła do stosowania Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej nr 9 „Instrumenty Finansowe” (dalej „MSSF 9”). Grupa skorzystała z zapisów MSSF 9 umożliwiających zwolnienie z obowiązku przekształcania danych porównawczych dla okresów wcześniejszych w odniesieniu do zmian wynikających z klasyfikacji i wyceny (w tym z tytułu utraty wartości). MSSF 9 istotnie zmienił też wymogi MSSF 7 „Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji”. Ujawnienia za okres porównawczy stanowią powtórzenie ujawnień przedstawionych w poprzednich okresach.

Rozkład portfela objętego modelem ratingowym dla segmentu klienta indywidualnego (bez utraty wartości) – kredyty mieszkaniowe (zabezpieczone hipotecznie)

KLASA RATINGOWA	ZAKRES PD	31.12.2017	
		WARTOŚĆ BILANSOWA	%PORTFELA
1	0,00% <= PD < 0,06%	10 308 122	21,1%
2	0,06% <= PD < 0,19%	5 220 016	10,7%
3	0,19% <= PD < 0,35%	21 828 654	44,8%
4	0,35% <= PD < 0,73%	8 464 383	17,4%
5	0,73% <= PD < 3,50%	1 553 153	3,2%
6	3,50% <= PD < 14,00%	627 941	1,3%
7	14,00% <= PD < 100,00%	722 811	1,5%
Razem		48 725 080	100,0%

Rozkład portfela objętego modelem ratingowym dla segmentu klienta indywidualnego (bez utraty wartości) – pożyczki gotówkowe (konsumenckie)

KLASA RATINGOWA	ZAKRES PD	31.12.2017	
		WARTOŚĆ BILANSOWA	%PORTFELA
1	0,00% <= PD < 0,09%	763 055	7,4%
2	0,09% <= PD < 0,18%	1 597 102	15,5%
3	0,18% <= PD < 0,39%	2 555 301	24,7%
4	0,39% <= PD < 0,90%	2 423 887	23,5%
5	0,90% <= PD < 2,60%	1 603 023	15,5%
6	2,60% <= PD < 9,00%	854 202	8,3%
7	9,00% <= PD < 30,00%	335 767	3,2%
8	30,00% <= PD < 100,00%	194 236	1,9%
Razem		10 326 573	100,0%

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rozkład portfela objętego modelem ratingowym dla segmentu niefinansowego klienta korporacyjnego (bez utraty wartości)

KLASA RATINGOWA	ZAKRES PD	31.12.2017	
		WARTOŚĆ BILANSOWA	%PORTFELA
1	0,00% <= PD < 0,15%	618 103	3,0%
2	0,15% <= PD < 0,27%	1 400 964	6,9%
3	0,27% <= PD < 0,45%	2 802 868	13,7%
4	0,45% <= PD < 0,75%	6 073 391	29,7%
5	0,75% <= PD < 1,27%	3 468 286	17,0%
6	1,27% <= PD < 2,25%	2 494 294	12,2%
7	2,25% <= PD < 4,00%	1 244 813	6,1%
8	4,00% <= PD < 8,50%	2 246 694	11,0%
9	8,50% <= PD < 100,00%	84 549	0,4%
Razem		20 433 962	100,0%

Dla ekspozycji z tytułu kredytowania specjalistycznego Grupa stosuje podejście pogrupowania (ang. slotting criteria) w ramach metody wewnętrznych ratingów, polegające na zastosowaniu klas nadzorczych w procesie przypisywania wag ryzyka.

Rozkład portfela ekspozycji z tytułu kredytowania specjalistycznego (bez utraty wartości)

KLASA NADZORCZA	31.12.2017	
	WARTOŚĆ BILANSOWA	%PORTFELA
Wysoka	1 105 911	15,3%
Dobra	4 863 113	67,1%
Zadowolająca	1 271 661	17,5%
Słaba	7 080	0,1%
Razem	7 247 765	100,0%

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Podział kredytów i pożyczek udzielonych klientom na objęte i nie objęte wewnętrznymi modelami ratingowymi

	31.12.2017
KREDYTY I POŻYCZKI BEZ ROZPOZNANEJ UTRATY WARTOŚCI:	129 764 165
Kredyty i pożyczki dla ludności:	62 073 320
Objęte wewnętrznym modelem ratingowym:	59 051 653
Kredyty mieszkaniowe	48 725 080
Pożyczki gotówkowe	10 326 573
Pozostałe, nie objęte wewnętrznym modelem ratingowym	3 021 667
Kredyty i pożyczki dla przedsiębiorstw:	67 690 845
Objęte wewnętrznym modelem ratingowym	20 433 962
Ekspozycje z tytułu kredytowania specjalistycznego	7 247 765
Dłużne papiery wartościowe, nie objęte wewnętrznym modelem ratingowym	12 657 973
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu, nie objęte wewnętrznym modelem ratingowym	-
Pozostałe, nie objęte wewnętrznym modelem ratingowym	27 351 145
Kredyty i pożyczki z rozpoznaną utratą wartości	2 536 250
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom (*)	132 300 415

(*) Kwoty kredytów i pożyczek udzielonych klientom uwzględniają należności z tytułu leasingu finansowego.

Podział ekspozycji z tytułu dłużnych papierów wartościowych według ratingów agencji Standard & Poor's według stanu na 31 grudnia 2017 roku

RATING	DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE				RAZEM
	PRZEZNACZONE DO OBROTU	DOŚTĘPNE DO SPRZEDAŻY	UTRZYMYWANE DO TERMINU WYMAGALNOŚCI	NABYTE W RAMACH TRANSAKCJI Z PRZYRZECZENIEM ODSPRZEDAŻY (***)	
AA+ do AA-	-	722 151	-	-	722 151
A+ do A-	1 646 758	20 835 674	3 450 338	492 419	26 425 189
bez ratingu	79 100	11 718 765 (*)	31 453 (**)	-	11 829 318
Razem	1 725 858	33 276 590	3 481 791	492 419	38 976 658

(*) W tym bony pieniężne NBP o wartości 11 066 168 tys. zł.

(**) W tym bony pieniężne NBP o wartości 31 453 tys. zł.

(***) Wartość godziwa dłużnych papierów wartościowych nabytych w ramach transakcji z przyrzeczeniem odsprzedaży.

Podział aktywów z tytułu instrumentów pochodnych według ratingów agencji Standard & Poor's według stanu na 31 grudnia 2017 roku

RATING	INSTRUMENTY POCHODNE PRZEZNACZONE DO OBROTU			INSTRUMENTY POCHODNE ZABEZPIECZAJĄCE			RAZEM
	BANKI	POZOSTAŁE INSTYTUCJE FINANSOWE	PODMIOTY NIEFINANSOWE	BANKI	POZOSTAŁE INSTYTUCJE FINANSOWE	PODMIOTY NIEFINANSOWE	
AAA	129	-	-	-	-	-	129
AA+ do AA-	59 784	-	-	-	-	-	59 784
A+ do A-	588 677	102 882	-	40 143	-	-	731 702
BBB+ do BBB-	40 019	-	-	-	-	-	40 019
bez ratingu	224 868	66 941	265 747	36 653	182 600	-	776 809
Razem	913 477	169 823	265 747	76 796	182 600	-	1 608 443

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Charakterystyka modelu tworzenia odpisów aktualizacyjnych

W Grupie, od 1 stycznia 2018 roku, odpisy aktualizacyjne tworzone są zgodnie z Międzynarodowym Standardem Sprawozdawczości Finansowej nr 9 Instrumenty Finansowe („MSSF 9”). MSSF 9 zakłada kalkulację odpisów z tytułu utraty wartości w oparciu o oczekiwane straty kredytowe oraz z uwzględnieniem prognoz i spodziewanych przyszłych warunków ekonomicznych w kontekście oceny ryzyka kredytowego ekspozycji.

Model oczekiwanych strat kredytowych

Model utraty wartości stosuje się do składników aktywów finansowych zakwalifikowanych, zgodnie z postanowieniami MSSF 9, jako aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie lub w wartości godziwej przez inne dochody całkowite, z wyjątkiem instrumentów kapitałowych.

Model utraty wartości zgodnie z MSSF 9 opiera się na podziale ekspozycji na 3 Koszyki w zależności od zmian dotyczących jakości kredytowej w porównaniu do początkowego ujęcia aktywów w księgach. Sposób kalkulacji odpisu z tytułu utraty wartości zależy od koszyka:

KOSZYK	KRYTERIUM KLASYFIKACJI DO KOSZYKA	SPOSÓB KALKULACJI ODPISU Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI
Koszyk 1	Ekspozycje, dla których od momentu początkowego ujęcia do daty bilansowej nie zidentyfikowano znacznego wzrostu ryzyka kredytowego i nie stwierdzono utraty wartości	12-miesięczna oczekiwana strata kredytowa
Koszyk 2	Ekspozycje, dla których od momentu początkowego ujęcia do daty bilansowej zidentyfikowano znaczny wzrost ryzyka kredytowego i nie stwierdzono utraty wartości	Oczekiwana strata kredytowa w horyzoncie dożywotnym
Koszyk 3	Ekspozycje, dla których stwierdzono utratę wartości	

Ponadto aktywa finansowe, które zostały zaklasyfikowane jako POCI w momencie początkowego ujęcia (tj. aktywa z rozpoznaną utratą wartości na dzień nabycia lub udzielenia), traktowane są jako POCI we wszystkich następujących okresach do momentu ich wyksięgowania. Zasada ta obowiązuje nawet wtedy, gdy w międzyczasie doszło do uzdrowienia aktywa. Innymi słowy, aktywa raz rozpoznane jako POCI pozostają w tym statusie niezależnie od przyszłych zmian szacunków dotyczących generowanych przez nie przepływów pieniężnych.

W przypadku instrumentów o statusie POCI straty kredytowe ujmowane są w wysokości life-time ECL przez cały okres życia tych instrumentów.

Kalkulacja oczekiwanych strat kredytowych

Kalkulacja oczekiwanych strat kredytowych w horyzoncie dożywotnym wymaga zastosowania wieloletnich parametrów ryzyka.

Na potrzeby kalkulacji straty kredytowej zgodnie z MSSF 9 Grupa porównuje przepływy pieniężne, które powinien otrzymać zgodnie z umową z kredytobiorcą, z szacowanymi przez Grupę przepływami, które spodziewa się otrzymać. Tę różnicę Grupa dyskontuje pierwotną efektywną stopą procentową, a w przypadku aktywów POCI – pierwotną efektywną stopą procentową skorygowaną o ryzyko kredytowe.

Oczekiwane straty kredytowe wyznaczone są w okresie kontraktowej wymagalności z wyjątkiem produktów spełniających kryteria MSSF 9 par. 5.5.20, dla których Grupa wyznacza oczekiwane straty w okresie, w którym jest narażony na ryzyko kredytowe (tj. w ekonomicznym okresie zapadalności).

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Metodyka kalkulacji parametrów grupowych – PD, RR oraz EAD.

Wieloletnie parametry PD stanowią ocenę prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia default w kolejnych rocznych interwałach w okresie dożywotnim. Wieloletnia krzywa PD dla danej ekspozycji uzależniona jest od bieżącej wartości parametru 12M PD (i właściwej klasy ratingowej) wyznaczonej w oparciu o wewnętrzne modele PD Grupy. W procesie estymacji Grupa:

- a) estymuje nieobciążone parametry PD bez uwzględnienia dodatkowych marż konserwatywno (MSSF 9 par. 5.5.17(a)),
- b) uwzględnia bieżące jak i prognozowane warunki makroekonomiczne (MSSF 9 par. 5.5.17(c)).

Kalkulacja oczekiwanych stóp odzysku (RR) oparta jest o model „poolowy”, w którym w ramach homogenicznych grup kalkulowane są średnie wartości miesięcznych odzysków warunkowo względem miesiąca od identyfikacji defaultu (MSD). Homogeniczne grupy rachunków zostały wyodrębnione na podstawie następujących charakterystyk:

- typu kredytobiorcy,
- typu produktu,
- przedziałów wartości parametru LTV (dla kredytów hipotecznych i pożyczek mieszkaniowych).

W ramach zdefiniowanych homogenicznych grup kalkulowane są średnie miesięczne stopy odzysku, na które składają się spłaty i odzyski z windykacji wynikające zarówno z części zabezpieczonej jak i niezabezpieczonej ekspozycji, ważone wartością zaległego kapitału obserwowaną na początek danego MSD.

Dla produktów, dla których jest dostępny harmonogram spłat Grupa wyznacza wartość ekspozycji na moment wystąpienia defaultu (EAD, Exposure at Default) oraz kapitału na moment wystąpienia defaultu (PAD, Principal at Default) w okresie dożywotnim (tj. dla przyszłych spłat) bazując na kontraktowych harmonogramach płatności oraz uwzględniając następujące efekty:

- efekt zaległych rat kapitału i odsetek związany z oczekiwanym brakiem płatności ostatnich rat przed wystąpieniem defaultu,
- efekt występowania zaległych płatności (kapitału i odsetek) na datę kalkulacji rezerwy,
- efekt rozliczenia korekty z tytułu ESP w czasie.

Dla produktów, dla których nie jest dostępny harmonogram spłat Grupa wyznacza wartości wieloletnich EAD i PAD wykorzystując parametry CCF (Credit Conversion Factor) oraz PADf (PAD factor). Parametr CCF, stanowiący oszacowanie procentu wykorzystania pozostałej części limitu w okresie 12 miesięcy przed oczekiwanym momentem wystąpienia zdarzenia defaultu, wykorzystywany jest do wyznaczenia oczekiwanej wartości parametrów PAD i EAD w okresie 12M od daty referencyjnej. Parametr PADf wykorzystywany jest do wyznaczenia oczekiwanej wartości parametrów PAD i EAD od 12M po dacie referencyjnej do daty zapadalności rachunku.

Dla ekspozycji, dla których nie jest możliwe wyznaczenie parametrów ryzyka na podstawie wewnętrznych modeli, Grupa przyjmuje podejście polegające na zastosowaniu parametrów z innych portfeli o zbliżonych charakterystykach.

Modele i parametry wykorzystywane do tworzenia odpisów są poddawane okresowej walidacji.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Kryterium niskiego ryzyka kredytowego

Zgodnie z par. 5.5.10 Standardu MSSF 9 ekspozycje, które na datę sprawozdawczą są uznawane za ekspozycje o niskim ryzyku kredytowym, mogą pozostać w Koszyku 1, niezależnie od skali względnego pogorszenia jakości kredytowej od momentu początkowego ujęcia. Zgodnie z par. B.5.5.22 standardu MSSF 9 ryzyko kredytowe instrumentu finansowego uznaje się za niskie gdy:

- instrument finansowy wiąże się z niskim ryzykiem niewykonania zobowiązania,
- pożyczkobiorca ma wysoką krótkoterminową zdolność spełniania swych obowiązków w zakresie wynikającym z umowy,
- niekorzystne zmiany warunków gospodarczych i biznesowych w dłuższej perspektywie mogą – lecz nie muszą – ograniczyć zdolność pożyczkobiorcy do wypełniania jego obowiązków w zakresie wynikającym z umowy.

Grupa stosuje kryterium niskiego ryzyka kredytowego (Low Credit Risk) dla trzech portfeli: ekspozycji wobec banków, ekspozycji wobec jednostek samorządu terytorialnego oraz ekspozycji wobec Skarbu Państwa i NBP.

Aktywa finansowe ze zidentyfikowanym istotnym wzrostem ryzyka kredytowego

Aktywa finansowe, dla których na datę bilansową Grupa zidentyfikuje istotny wzrost ryzyka kredytowego od momentu początkowego ujęcia, klasyfikowane są do koszyka 2. Grupa uznaje, że dla danego aktywa został zidentyfikowany istotny wzrost ryzyka kredytowego jeśli zostanie spełnione kryterium ilościowe lub jakościowe lub jeśli przeterminowanie przekroczy 30 dni, przy czym wystąpienie danego kryterium jest weryfikowane na poziomie ekspozycji.

Kryteria ilościowe

Biorąc pod uwagę wymogi standardu, Grupa zdefiniowała trzy podstawowe charakterystyki modelu ilościowego:

- miarę, na podstawie której dokonywana jest alokacja do koszyków,
- miarę istotności pogorszenia jakości kredytowej,
- kwantyfikację poziomu istotnego pogorszenia.

Miarę, na podstawie której dokonywana jest alokacja do koszyków, Grupa wyznaczyła jako stosunek:

- bieżącej oceny ryzyka kredytowego określonej jako dożywnie PD w horyzoncie od daty sprawozdawczej do daty zapadalności wyznaczone na podstawie charakterystyk obowiązujących na datę sprawozdawczą,
- pierwotnej oceny ryzyka kredytowego określonej jako dożywnie PD w okresie od daty sprawozdawczej do daty zapadalności wyznaczone na podstawie charakterystyk obowiązujących na datę początkowego ujęcia.

Ocena istotnego pogorszenia ryzyka kredytowego przeprowadzana jest przez porównanie obserwowanej wartości relatywnej zmiany w ocenie ryzyka z wartością teoretyczną, która stanowi próg, powyżej którego Grupa uznaje iż nastąpiło istotne pogorszenie ryzyka kredytowego.

Próg alokacji na poziomie pojedynczej ekspozycji wyznaczany jest poprzez model statystyczny w oparciu m.in. o informacje na temat oceny ryzyka kredytowego na datę początkowego ujęcia oraz czas od daty początkowego ujęcia ekspozycji.

Kryteria jakościowe

W wyniku przeprowadzanego przez Grupę procesu monitoringu identyfikowane są kryteria jakościowe alokacji do Koszyka 2 takie jak:

- wystąpienie opóźnienia w spłacie powyżej 30 dni (30 DPD),
- wystąpienie statusu forbearance,
- ekspozycja znajduje się na liście Watch.

Poza powyższymi, Grupa określiła szereg specyficznych kryteriów jakościowych dla różnych typów portfeli, takich jak między innymi zmiany wewnętrznej oceny ratingowej Grupy specyficznej dla klientów danego segmentu, zmiany klas nadzorczych dla wybranych segmentów (np. specjalistyczne finansowanie), sygnały ostrzegawcze identyfikowane w systemie służącym do monitorowania i zarządzania ryzykiem kredytowym bądź wyniki indywidualnego monitoringu.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Aktywa finansowe ze zidentyfikowaną utratą wartości

Aktywa finansowe, dla których na datę bilansową Grupa zidentyfikowała wystąpienia zdarzenia default klasyfikowane są do koszyka 3. Grupa uznaje, że dla danego aktywa został zidentyfikowany default jeśli wystąpiła co najmniej jedna z przesłanek:

- kwota zaległości powyżej zadanego progu materialności przez ponad 90 dni,
- ekspozycja w trakcie procesu restrukturyzacji,
- zajęcie indywidualnej przesłanki utraty wartości.

Dla segmentów SME i korporacyjnego default jest identyfikowany na poziomie klienta, natomiast dla segmentu detalicznego na poziomie klient/grupy produktowej. Kryterium dni i kwoty opóźnień również definiowane jest na poziomie identyfikacji. Analogicznie, jeżeli dla którejkolwiek z umów w ramach agregowanej grupy zaszła przesłanka default, wszystkie umowy z tej grupy traktowane są jako default.

Grupa stosuje 6-miesięczny okres kwarantanny obowiązujący od momentu ustania wszystkich przesłanek default.

Uwzględnienie oczekiwań odnośnie przyszłych warunków makroekonomicznych

MSSF 9 nakłada na Grupę obowiązek uwzględnienia oczekiwań w zakresie sytuacji makroekonomicznej w kalkulacji oczekiwanych strat kredytowych. Zgodnie z wymogiem MSSF 9 par. 5.5.4, Grupa koryguje parametry ryzyka w celu uwzględnienia prognozowanych przyszłych informacji makroekonomicznych (takich jak: PKB, stopa bezrobocia, WIBOR, kursy walutowe, inflacja), dla portfeli, dla których zidentyfikował zależność. Źródłem informacji o wartościach czynników makroekonomicznych są prognozy sporządzane przez analityków ekonomicznych Grupy.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Poniższe tabele przedstawiają zmiany poziomu odpisów oraz wartości bilansowej brutto aktywów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik w podziale na klasy aktywów finansowych:

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
NALEŻNOŚCI OD BANKÓW WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WG STANU NA 1.01.2018	2 626 260	1 071	21 014	113	-	2 648 458
Transfer do Koszyka 1	150	-149	-	-1	-	-
Transfer do Koszyka 2	-141	179	-	-38	-	-
Transfer do Koszyka 3	-3	-48	-	51	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	1 471 046	-	-	-	-	1 471 046
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu	-872 888	-288	-	-31	-	-873 207
Aktywa finansowe spisane z bilansu (*)	-	-	-4 943	-	-	-4 943
Modyfikacje nieskutkujące wyłączeniem z bilansu	-	-	-	-	-	-
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	256 962	-7	-6 723	-10	-	250 222
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WG STANU NA 30.06.2018	3 481 386	758	9 348	84	-	3 491 576
ODPIS						
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 1.01.2018	213	-	21 127	-	-	21 340
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	361	-	-	-	-	361
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu	-171	-	-	-	-	-171
Aktywa finansowe spisane z bilansu (*)	-	-	-4 943	-	-	-4 943
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wylączając transfery między koszykami)	235	-	-	-	-	235
Zmiany w konstrukcji modeli i parametrów ryzyka	-	-	-	-	-	-
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	932	-	-6 836	-	-	-5 904
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 30.06.2018	1 570	-	9 348	-	-	10 918

(*) W tym wartość odsetek umownych podlegających częściowemu odpisaniu w kwocie 4 943 tys. zł.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WG STANU NA 1.01.2018	89 734 902	20 981 569	7 423 047	3 327 030	82 304	121 548 852
Transfer do Koszyka 1	2 159 178	-2 154 384	-525	-4 269	-	-
Transfer do Koszyka 2	-4 872 016	5 080 423	-4 495	-203 912	-	-
Transfer do Koszyka 3	-264 821	-429 197	274 291	419 727	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	15 119 037	-	-	-	-	15 119 037
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu	-9 167 812	-2 119 511	-165 443	-123 363	-	-11 576 129
Aktywa finansowe spisane z bilansu (*)	-	-	-2 702 760	-1 207 865	-7	-3 910 632
Modyfikacje nieskutkujące wyłączeniem z bilansu	-	-	-	-	-	-
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	615 810	59 303	673 892	-80 994	4 288	1 272 299
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WG STANU NA 30.06.2018	93 324 278	21 418 203	5 498 007	2 126 354	86 585	122 453 427
ODPIS						
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 1.01.2018	352 945	647 779	5 433 356	2 793 537	37 157	9 264 774
Transfer do Koszyka 1	66 984	-64 765	-51	-2 168	-	-
Transfer do Koszyka 2	-25 468	123 793	-478	-97 847	-	-
Transfer do Koszyka 3	-24 440	-55 040	23 207	56 273	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	85 743	-	-	-	-	85 743
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu	-49 149	-24 501	-24 811	-1	-	-98 462
Aktywa finansowe spisane z bilansu (*)	-	-	-2 702 760	-1 207 865	-7	-3 910 632
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyłączając transfery między koszykami)	-67 083	100 397	107 025	134 672	-7 444	267 567
Zmiany w konstrukcji modeli i parametrów ryzyka	-	-	-	-	-	-
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	15 859	15 665	565 117	-47 040	-6 208	543 393
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 30.06.2018	355 391	743 328	3 400 605	1 629 561	23 498	6 152 383

(*) W tym wartość odsetek umownych podlegających częściowemu odpisaniu w kwocie 3 694 252 tys. zł.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU LEASINGU FINANSOWEGO						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WG STANU NA 1.01.2018	4 090 628	208 808	51 859	173 772	-	4 525 067
Transfer do Koszyka 1	125 306	-123 648	-	-1 658	-	-
Transfer do Koszyka 2	-85 815	88 210	-1 668	-727	-	-
Transfer do Koszyka 3	-9 749	-23 438	14 283	18 904	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	987 997	21 661	145	303	-	1 010 106
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu	-626 271	-15 576	-6 061	-4 900	-	-652 808
Aktywa finansowe spisane z bilansu	-	-	-	-	-	-
Modyfikacje nieskutkujące wyłączeniem z bilansu	-	-	-	-	-	-
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	-14 660	-8 164	-	-6 537	-	-29 361
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WG STANU NA 30.06.2018	4 467 436	147 853	58 558	179 157	-	4 853 004
ODPIS						
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 1.01.2018	4 342	3 125	26 966	142 779	-	177 212
Transfer do Koszyka 1	2 154	-1 910	-	-244	-	-
Transfer do Koszyka 2	-189	433	-181	-63	-	-
Transfer do Koszyka 3	-19	-324	-	343	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	1 851	1 639	3 341	5 480	-	12 311
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu	-1 436	-240	-511	-602	-	-2 789
Aktywa finansowe spisane z bilansu	-	-	-	-	-	-
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyluczając transfery między koszykami)	-1 623	-1 376	-531	-1 577	-	-5 107
Zmiany w konstrukcji modeli i parametrów ryzyka	-	-	-	-2 464	-	-2 464
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	-1 229	1 162	34	2 413	-	2 380
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 30.06.2018	3 851	2 509	29 118	146 065	-	181 543

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ						
WARTOŚĆ BILANSOWA						
WARTOŚĆ BILANSOWA WG STANU NA 1.01.2018	1 555 964	-	-	-	-	1 555 964
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	-	-	-	-	-	-
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu	-402 349	-	-	-	-	-402 349
Aktywa finansowe spisane z bilansu	-	-	-	-	-	-
Modyfikacje nieskutkujące wyłączeniem z bilansu	-	-	-	-	-	-
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	49 599	-	-	-	-	49 599
WARTOŚĆ BILANSOWA WG STANU NA 30.06.2018	1 203 214	-	-	-	-	1 203 214
ODPIS (*)						
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 1.01.2018	18 159	-	-	-	-	18 159
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	-	-	-	-	-	-
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu	-1 305	-	-	-	-	-1 305
Aktywa finansowe spisane z bilansu	-	-	-	-	-	-
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyłączając transfery między koszykami)	-3 022	-	-	-	-	-3 022
Zmiany w konstrukcji modeli i parametrów ryzyka	-	-	-	-	-	-
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	1	-	-	-	-	1
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 30.06.2018	13 833	-	-	-	-	13 833

(*) Odpis dotyczący kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez kapitał jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej kredytów.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
DLUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO						
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WG STANU NA 1.01.2018	11 527 804	-	30 031	-	-	11 557 835
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	711 909	-	-	-	-	711 909
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu	-1 634 843	-	-	-	-	-1 634 843
Aktywa finansowe spisane z bilansu	-	-	-	-	-	-
Modyfikacje nieskutkujące wyłączeniem z bilansu	-	-	-	-	-	-
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	71 430	-	1 112	-	5 669	78 211
WARTOŚĆ BILANSOWA BRUTTO WG STANU NA 30.06.2018	10 676 300	-	31 143	-	5 669	10 713 112
ODPIS						
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 1.01.2018	27 667	-	30 031	-	-	57 698
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	1 923	-	-	-	-	1 923
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu	-191	-	-	-	-	-191
Aktywa finansowe spisane z bilansu	-	-	-	-	-	-
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyłączając transfery między koszykami)	4 474	-	-	-	-5 669	-1 195
Zmiany w konstrukcji modeli i parametrów ryzyka	-	-	-	-	-	-
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	230	-	1 112	-	5 669	7 011
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 30.06.2018	34 103	-	31 143	-	-	65 246

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA		
DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ						
WARTOŚĆ BILANSOWA						
WARTOŚĆ BILANSOWA WG STANU NA 1.01.2018	38 031 871	-	-	-	-	38 031 871
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	65 678 117	-	-	-	-	65 678 117
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu	-73 535 055	-	-	-	-	-73 535 055
Aktywa finansowe spisane z bilansu	-	-	-	-	-	-
Modyfikacje nieskutkujące wyłączeniem z bilansu	-	-	-	-	-	-
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	580 248	-	-	-	-	580 248
WARTOŚĆ BILANSOWA WG STANU NA 30.06.2018	30 755 181	-	-	-	-	30 755 181
ODPIS (*)						
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 1.01.2018	24 311	-	-	-	-	24 311
Transfer do Koszyka 1	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 2	-	-	-	-	-	-
Transfer do Koszyka 3	-	-	-	-	-	-
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	11 831	-	-	-	-	11 831
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu, inne niż spisania z bilansu	-803	-	-	-	-	-803
Aktywa finansowe spisane z bilansu	-	-	-	-	-	-
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyluczając transfery między koszykami)	-5 694	-	-	-	-	-5 694
Zmiany w konstrukcji modeli i parametrów ryzyka	-	-	-	-	-	-
Inne, w tym zmiany wynikające z kursów walutowych	26	-	-	-	-	26
SALDO ODPISÓW WG STANU NA 30.06.2018	29 671	-	-	-	-	29 671

(*) Odpis dotyczący dłużnych papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez kapitał jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej papierów wartościowych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Praktyki "forbearance"

Proces identyfikacji ekspozycji „forborne” nie uległ zmianie w stosunku do zasad opisanych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku.

Udział ekspozycji forborne w portfelu kredytowym Grupy

	30.06.2018					31.12.2017	
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POC)	RAZEM	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA			
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane wg zamortyzowanego kosztu, w tym:	92 968 889	20 674 874	2 097 401	496 793	63 087	116 301 044	127 949 307
Ekspozycje forborne brutto	491 419	204 562	3 183 983	354 960	23 442	4 258 366	3 987 737
Odpis z tytułu utraty wartości	-6 543	-19 698	-1 810 677	-188 526	-194	-2 025 638	-1 786 125
Ekspozycje forborne netto	484 876	184 864	1 373 306	166 434	23 248	2 232 728	2 201 612
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane wg wartości godziwej przez kapitał, w tym:	1 203 214	-	-	-	-	1 203 214	X
Ekspozycje forborne						-	X
Odpis z tytułu utraty wartości (*)						-	X
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane wg wartości godziwej przez wynik, w tym:						335 242	X
Ekspozycje forborne						1 898	X
Należności z tytułu leasingu finansowego od klientów wyceniane wg zamortyzowanego kosztu, w tym:	4 463 585	145 344	29 440	33 092	-	4 671 461	4 351 352
Ekspozycje forborne brutto	4 152	5 243	28 961	4 912	-	43 268	49 104
Odpis z tytułu utraty wartości	-10	-64	-6 646	-3 110	-	-9 830	-9 079
Ekspozycje forborne netto	4 142	5 179	22 315	1 802	-	33 438	40 025

(*) Odpis dotyczący kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez kapitał jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej kredytów.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Kredyty w CHF dla ludności

Bank Pekao S.A. nie udziela kredytów w CHF dla ludności od 2003 roku. Niemal cały portfel kredytów w CHF dla ludności był udzielony przed sierpniem 2006 roku przez Bank BPH S.A., a następnie przejęty przez Bank Pekao S.A. w wyniku połączenia.

Poniższa tabela przedstawia strukturę i jakość portfela kredytów w CHF dla ludności.

Struktura kredytów w CHF dla ludności

	30.06.2018					31.12.2017	
	KOSZYK 1 (12M ECL)	KOSZYK 2 (LIFETIME ECL BEZ UTRATY WARTOŚCI)	KOSZYK 3 (LIFETIME ECL Z UTRATĄ WARTOŚCI)		NABYTE LUB UDZIELONE Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)	RAZEM	RAZEM
			ANALIZA INDYWIDUALNA	ANALIZA GRUPOWA			
Wartość bilansowa brutto ekspozycji, w tym:	224 845	3 021 053	71 275	130 944	737	3 448 854	3 467 081
ekspozycje denominowane w CHF	224 845	3 003 767	71 275	130 161	737	3 430 785	3 447 189
ekspozycje indeksowane do CHF	-	17 286	-	783	-	18 069	19 892
Odpisy aktualizujące wartość ekspozycji, w tym:	-148	-40 818	-16 759	-64 380	-178	-122 283	-77 018
ekspozycje denominowane w CHF	-148	-40 716	-16 759	-64 052	-178	-121 853	-76 732
ekspozycje indeksowane do CHF	-	-102	-	-328	-	-430	-286
Wartość bilansowa netto ekspozycji, w tym:	224 697	2 980 235	54 516	66 564	559	3 326 571	3 390 063
ekspozycje denominowane w CHF	224 697	2 963 051	54 516	66 109	559	3 308 932	3 370 457
ekspozycje indeksowane do CHF	-	17 184	-	455	-	17 639	19 606

Na dzień 30 czerwca 2018 roku średnie LTV dla portfela kredytów hipotecznych w CHF dla ludności należącego do Grupy wyniosło 45,4% (na 31 grudnia 2017 roku 46,3%), przy średnim wskaźniku LTV dla całego portfela wynoszącym 62,5% (na 31 grudnia 2017 roku 64,3%).

Kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych

Ujawnienia w tabelach poniżej obejmują aktywa i zobowiązania finansowe, które podlegają egzekwowalnym porozumieniom ramowym lub podobnym porozumieniom dotyczącym kompensowania, niezależnie od tego, czy są one kompensowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

Porozumienia dotyczące kompensowania zawierane przez Grupę to:

- umowy ramowe ISDA oraz inne umowy ramowe dotyczące instrumentów pochodnych,
- globalne umowy ramowe (GMRA) dotyczące transakcji zakupu/sprzedaży papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu.

Porozumienia dotyczące kompensowania zawierane przez Grupę nie spełniają kryteriów kompensowania w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Zapisy takich porozumień dają bowiem prawo do kompensaty ujętych kwot, które jest wykonalne tylko w przypadkach niewywiązania się z płatności, niewypłacalności lub upadłości jednego z kontrahentów. Na dzień bilansowy nie wystąpiły przypadki kompensaty aktywów i zobowiązań finansowych z tytułu wymienionych porozumień.

Grupa otrzymała i złożyła zabezpieczenia w postaci depozytów zabezpieczających i płynnych papierów wartościowych w odniesieniu do następujących transakcji:

- instrumentów pochodnych,
- transakcji zakupu/sprzedaży papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zabezpieczenia te ustanowione są na standardowych warunkach branżowych. Zabezpieczenia w postaci depozytów zabezpieczających wynikają m.in. z tzw. Credit Support Annex (CSA) – stanowiących załącznik do umów ramowych ISDA.

Papiery wartościowe otrzymane/złożone jako zabezpieczenie w ramach transakcji z przyrzeczeniem odkupu mogą być zastawione lub sprzedane na czas trwania transakcji, ale muszą być oddane w dacie zapadalności transakcji. Warunki umów również dają prawo każdej ze stron transakcji do rozwiązania powiązanych transakcji w przypadku braku możliwości zwrotu zabezpieczenia.

Aktywa i zobowiązania finansowe, które podlegają egzekwowalnym porozumieniom ramowym lub podobnym porozumieniom dotyczącym kompensowania i które mogą potencjalnie podlegać kompensacie w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

30.06.2018	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW FINANSOWYCH PREZENTOWANA W SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ	POTENCJALNE KWOTY KOMPENSATY		WARTOŚĆ NETTO	
		INSTRUMENTY FINANSOWE (ZAWIERA OTRZYMANE ZABEZPIECZENIA NA PAPIERACH WARTOŚCIOWYCH)	OTRZYMANE ZABEZPIECZENIA PIENIĘŻNE		
AKTYWA FINANSOWE					
	Instrumenty pochodne	1 175 159	-798 230	-226 796	150 133
	RAZEM	1 175 159	-798 230	-226 796	150 133

30.06.2018	WARTOŚĆ BILANSOWA ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH PREZENTOWANA W SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ	POTENCJALNE KWOTY KOMPENSATY		WARTOŚĆ NETTO	
		INSTRUMENTY FINANSOWE (ZAWIERA ZŁOŻONE ZABEZPIECZENIA NA PAPIERACH WARTOŚCIOWYCH)	ZŁOŻONE ZABEZPIECZENIA PIENIĘŻNE		
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE					
	Instrumenty pochodne	2 181 527	-1 106 029	-965 764	109 734
	RAZEM	2 181 527	-1 106 029	-965 764	109 734

31.12.2017	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW FINANSOWYCH PREZENTOWANA W SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ	POTENCJALNE KWOTY KOMPENSATY		WARTOŚĆ NETTO	
		INSTRUMENTY FINANSOWE (ZAWIERA OTRZYMANE ZABEZPIECZENIA NA PAPIERACH WARTOŚCIOWYCH)	OTRZYMANE ZABEZPIECZENIA PIENIĘŻNE		
AKTYWA FINANSOWE					
	Instrumenty pochodne	1 328 535	-902 102	-265 808	160 625
	RAZEM	1 328 535	-902 102	-265 808	160 625

31.12.2017	WARTOŚĆ BILANSOWA ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH PREZENTOWANA W SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ	POTENCJALNE KWOTY KOMPENSATY		WARTOŚĆ NETTO	
		INSTRUMENTY FINANSOWE (ZAWIERA ZŁOŻONE ZABEZPIECZENIA NA PAPIERACH WARTOŚCIOWYCH)	ZŁOŻONE ZABEZPIECZENIA PIENIĘŻNE		
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE					
	Instrumenty pochodne	2 575 961	-1 476 984	-954 537	144 440
	RAZEM	2 575 961	-1 476 984	-954 537	144 440

Ujawnione powyżej wartości aktywów i zobowiązań finansowych prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej:

- aktywa i zobowiązania finansowe z tytułu instrumentów pochodnych – na bazie wartości godziwej,
- aktywa i zobowiązania finansowe z tytułu transakcji zakupu/sprzedży papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu – na bazie wartości według zamortyzowanego kosztu.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rekoncyliacja wartości bilansowej aktywów i zobowiązań finansowych, które podlegają egzekwowalnym porozumieniom ramowym lub podobnym porozumieniom dotyczącym kompensowania, z wartościami prezentowanymi w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

30.06.2018	WARTOŚĆ BILANSOWA NETTO	POZYCJA SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ	WARTOŚĆ BILANSOWA POZYCJI ZE SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ	WARTOŚĆ BILANSOWA POZYCJI NIE PODLEGAJĄCYCH UJAWNIENIU W NOCIE DOTYCZĄCEJ KOMPENSOWANIA	NOTA
AKTYWA FINANSOWE					
Instrumenty pochodne	1 133 886	Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	1 236 083	102 197	27
	41 273	Instrumenty zabezpieczające	144 476	103 203	30
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE					
Instrumenty pochodne	1 174 576	Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	1 450 668	276 092	27
	1 006 951	Instrumenty zabezpieczające	1 012 635	5 684	30

31.12.2017	WARTOŚĆ BILANSOWA NETTO	POZYCJA SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ	WARTOŚĆ BILANSOWA POZYCJI ZE SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ	WARTOŚĆ BILANSOWA POZYCJI NIE PODLEGAJĄCYCH UJAWNIENIU W NOCIE DOTYCZĄCEJ KOMPENSOWANIA	NOTA
AKTYWA FINANSOWE					
Instrumenty pochodne	1 251 739	Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	1 349 047	97 308	27
	76 796	Instrumenty zabezpieczające	259 396	182 600	30
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE					
Instrumenty pochodne	1 717 556	Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	2 030 103	312 547	27
	858 405	Instrumenty zabezpieczające	862 331	3 926	30

7.2 Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe księgi handlowej

Model pomiaru ryzyka rynkowego nie uległ istotnym zmianom w stosunku do opisanego w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017.

Kształtowanie się ekspozycji ryzyka rynkowego portfela handlowego Grupy w ujęciu miary Value at Risk w okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2018 roku oraz w 2017 roku przedstawiają poniższe tabele:

	30.06.2018	WIELKOŚĆ MINIMALNA	WIELKOŚĆ ŚREDNIA	WIELKOŚĆ MAKSYMALNA
ryzyko walutowe	33	9	164	1 232
ryzyko stopy procentowej	815	472	1 033	1 722
Portfel handlowy	820	526	1 041	2 362

	31.12.2017	WIELKOŚĆ MINIMALNA	WIELKOŚĆ ŚREDNIA	WIELKOŚĆ MAKSYMALNA
ryzyko walutowe	739	13	364	1 918
ryzyko stopy procentowej	791	496	1 013	1 925
Portfel handlowy	975	614	1 152	3 046

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Ryzyko stopy procentowej księgi bankowej

Proces zarządzania ryzykiem stopy procentowej księgi bankowej nie uległ istotnym zmianom w stosunku do opisanego w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku. Wprowadzono natomiast pewne usprawnienia. W miarach stosowanych na potrzeby zarządzania wewnętrznego w pomiarze EVE uwzględniony został profil ryzyka funduszy własnych oraz dodatkowe scenariusze stóp procentowych zakładające zmianę poziomu i kształtu krzywej dochodowości. Zmieniono też zasady agregacji wyników zakładając brak, bądź ograniczone możliwości kompensacji wyników scenariuszy między poszczególnymi walutami.

W poniższej tabeli przedstawiono wrażliwość kontraktową NII na zmianę stóp procentowych o 100 p.b. oraz wrażliwość EVE na zmianę stóp procentowych o 200 p.b. (scenariusz standardowy nie uwzględniający profilu ryzyka funduszy własnych) według stanu na 30 czerwca 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku.

WRAŻLIWOŚĆ W %	30.06.2018	31.12.2017
NII	-8,66	-8,14
EVE	-4,27	0,79

Ryzyko walutowe

Proces zarządzania ryzykiem walutowym nie uległ istotnym zmianom w stosunku do opisanego w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017.

Kształtowanie się ryzyka walutowego Grupy w ujęciu miary Value at Risk i pozycji walutowej przedstawiają poniższe tabele.

Value at Risk

WALUTA	30.06.2018	31.12.2017
Waluty razem (*)	377	727

(*) VaR zaprezentowany w pozycji „Waluty razem” stanowi obliczenie wielkości VaR dla całego portfela, a więc uwzględnia zależności korelacyjne pomiędzy walutami.

Pozycja walutowa

30.06.2018	OPERACJE BILANSOWE		OPERACJE POZABILANSOWE - INSTRUMENTY POCHODNE		POZYCJA NETTO
	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA	POZYCJA DŁUGA	POZYCJA KRÓTKA	
EUR	21 466 169	19 599 399	11 099 085	12 914 659	51 196
USD	4 953 086	8 446 898	8 131 487	4 639 323	-1 648
CHF	3 566 093	909 244	3 298 740	5 960 237	-4 648
GBP	269 593	944 810	895 688	219 777	694
HUF	281 514	308 751	155 378	128 241	-100
NOK	200 161	42 706	30 935	188 928	-538
CZK	56 428	41 529	149 057	164 059	-103
Pozostałe waluty	159 277	239 716	223 332	141 303	1 590
RAZEM	30 952 321	30 533 053	23 983 702	24 356 527	46 443

31.12.2017	OPERACJE BILANSOWE		OPERACJE POZABILANSOWE - INSTRUMENTY POCHODNE		POZYCJA NETTO
	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA	POZYCJA DŁUGA	POZYCJA KRÓTKA	
EUR	19 567 142	20 121 199	12 724 337	12 223 771	-53 491
USD	4 773 014	8 156 208	9 025 991	5 582 828	59 969
CHF	3 646 120	931 055	3 212 318	5 928 833	-1 450
GBP	267 038	945 805	786 010	104 930	2 313
CZK	188 269	336 573	158 242	9 956	-18
Pozostałe waluty	326 179	229 077	147 429	243 119	1 412
RAZEM	28 767 762	30 719 917	26 054 327	24 093 437	8 735

Noty objaśniające (cd.)

7.3 Ryzyko płynności

Proces zarządzania ryzykiem płynności nie uległ istotnym zmianom w stosunku do opisanego w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017.

Tabele poniżej przedstawiają urealnioną lukę płynności oraz strukturę terminową zobowiązań finansowych.

Urealniona luka płynności

30.06.2018	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
Aktywa bilansowe	38 830 073	5 316 801	24 672 739	58 212 803	56 471 083	183 503 499
Pasywa bilansowe	15 567 000	7 910 100	21 714 077	19 844 025	118 468 297	183 503 499
Zobowiązania/należności pozabilansowe (netto)	-5 178 955	-1 007 539	-550 780	2 794 410	3 190 213	-752 651
Luka okresowa	18 084 118	-3 600 838	2 407 882	41 163 188	-58 807 001	-752 651
Luka skumulowana	-	14 483 280	16 891 162	58 054 350	-752 651	-

31.12.2017	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
Aktywa bilansowe	44 331 276	5 616 950	24 338 476	55 530 078	55 648 790	185 465 570
Pasywa bilansowe	19 514 831	10 388 117	23 351 313	22 738 502	109 472 807	185 465 570
Zobowiązania/należności pozabilansowe (netto)	-5 931 269	97 029	-410 093	2 359 200	3 209 552	-675 581
Luka okresowa	18 885 176	-4 674 138	577 070	35 150 776	-50 614 465	-675 581
Luka skumulowana	-	14 211 038	14 788 108	49 938 884	-675 581	-

Struktura zobowiązań finansowych według umownych terminów zapadalności

30.06.2018	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
ZOBOWIĄZANIA BILANSOWE (*)						
Zobowiązania wobec banków (**)	1 991 267	57 387	968 932	2 004 303	509 651	5 531 540
Zobowiązania wobec klientów	109 454 711	14 455 222	18 935 091	499 670	91 190	143 435 884
Emisje własne	547 834	852 708	1 103 736	1 388 061	107 052	3 999 391
Zobowiązania podporządkowane	-	-	41 612	203 837	1 527 848	1 773 297
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	-	-	11 119	38 432	376 352	425 903
Razem	111 993 812	15 365 317	21 060 490	4 134 303	2 612 093	155 166 015
ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE (*)						
Udzielone zobowiązania pozabilansowe dotyczące finansowania	34 218 276	-	-	-	-	34 218 276
Udzielone zobowiązania pozabilansowe gwarancyjne	12 943 316	-	-	-	-	12 943 316
Razem	47 161 592	-	-	-	-	47 161 592

(*) Dla zobowiązań bilansowych, udzielonych zobowiązań pozabilansowych dotyczących finansowania oraz udzielonych zobowiązań gwarancyjnych kwoty ekspozycji zostały przypisane najwcześniejszym tenorom, w których na podstawie zawartych przez Grupę umów możliwy jest wypływ środków z Grupy. Jednakże w rzeczywistości oczekiwane przez Grupę wypływy środków są istotnie niższe niż wynikałoby to z powyższego zestawienia. Dzieje się tak ze względu na znaczną dywersyfikację zobowiązań względem klientów oraz stadium życia poszczególnych umów. Monitorowanie i zarządzanie ryzykiem wypływu środków odbywa się w Grupie w sposób ciągły. Grupa szacuje również bardziej prawdopodobne wypływy, które zostały odzwierciedlone w tabelach opisanych jako „Urealniona luka płynności”.

(**) Łącznie z Bankiem Centralnym.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Struktura zobowiązań finansowych według umownych terminów zapadalności

31.12.2017	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
ZOBOWIĄZANIA BILANSOWE (*)						
Zobowiązania wobec banków (**)	1 864 915	17 813	172 101	1 950 047	984 629	4 989 505
Zobowiązania wobec klientów	112 901 631	14 836 699	18 398 928	398 424	41 901	146 577 583
Emisje własne	162 660	363 837	1 056 673	1 140 615	159 958	2 883 743
Zobowiązania podporządkowane	-	-	35 606	180 573	1 526 158	1 742 337
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	-	-	-	309 328	160 120	469 448
Razem	114 929 206	15 218 349	19 663 308	3 978 987	2 872 766	156 662 616
ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE (*)						
Udzielone zobowiązania pozabilansowe dotyczące finansowania	33 879 984	-	-	-	-	33 879 984
Udzielone zobowiązania pozabilansowe gwarancyjne	11 498 681	-	-	-	-	11 498 681
Razem	45 378 665	-	-	-	-	45 378 665

(*) Dla zobowiązań bilansowych, udzielonych zobowiązań pozabilansowych dotyczących finansowania oraz udzielonych zobowiązań gwarancyjnych kwoty ekspozycji zostały przypisane najwcześniejszym tenorom, w których na podstawie zawartych przez Grupę umów możliwy jest wypływ środków z Grupy. Jednakże w rzeczywistości oczekiwane przez Grupę wypływy środków są istotnie niższe niż wynikałoby to z powyższego zestawienia. Dzieje się tak ze względu na znaczną dywersyfikację zobowiązań względem klientów oraz stadium życia poszczególnych umów. Monitorowanie i zarządzanie ryzykiem wypływu środków odbywa się w Grupie w sposób ciągły. Grupa szacuje również bardziej prawdopodobne wypływy, które zostały odzwierciedlone w tabelach opisanych jako „Urealniona luka płynności”.

(**) Łącznie z Bankiem Centralnym.

Przepływy finansowe dotyczące pochodnych transakcji pozabilansowych

Poniżej przedstawiono zobowiązania oraz przepływy finansowe dotyczące pochodnych transakcji pozabilansowych rozliczanych odpowiednio w kwotach netto i brutto.

Do pochodnych transakcji pozabilansowych rozliczanych w kwotach netto Grupa zalicza:

- Swapy stopy procentowej (IRS),
- Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA),
- Opcje walutowe i opcje na złoto,
- Opcje na stopę procentową (Cap / Floor),
- Transakcje oparte na kapitałowych papierach wartościowych i indeksach giełdowych,
- Transakcje oparte na towarach i metalach szlachetnych.

Do pochodnych transakcji pozabilansowych rozliczanych w kwotach brutto Grupa zalicza:

- Walutowe swapy stopy procentowej (CIRS),
- Forwardy walutowe,
- Swapy walutowe (FX-Swap),
- Forwardy na papiery wartościowe.

Zobowiązania z tytułu pochodnych transakcji pozabilansowych rozliczanych w kwotach netto

	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
30.06.2018	64 744	122 523	324 702	598 154	223 759	1 333 882
31.12.2017	32 892	27 031	649 423	834 010	285 318	1 828 674

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Przepływy dotyczące pochodnych transakcji pozabilansowych rozliczanych w kwotach brutto

	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
30.06.2018						
Wpływy	21 023 143	4 946 924	8 658 370	4 892 463	2 212 821	41 733 721
Wyływy	21 123 488	5 014 710	8 959 529	5 126 926	2 377 658	42 602 311
31.12.2017						
Wpływy	20 996 756	8 816 296	6 701 443	5 583 512	2 601 848	44 699 855
Wyływy	21 001 290	8 855 192	6 812 448	5 992 032	2 657 321	45 318 283

7.4 Ryzyko operacyjne

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym nie uległ istotnym zmianom w stosunku do opisanego w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku.

7.5 Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy

Wycena do wartości godziwej instrumentów finansowych, dla których dostępne są wartości rynkowe z aktywnego rynku, opiera się na rynkowych kwotowaniach danego instrumentu (mark-to-market).

Wycena do wartości godziwej pozagieldowych instrumentów pochodnych oraz instrumentów cechujących się ograniczoną płynnością (tj. dla których wartości kwotowań rynkowych są nieosiągalne regularnie) dokonywana jest na podstawie kwotowań innych instrumentów aktywnego rynku poprzez ich replikację z wykorzystaniem szeregu technik wyceny, w tym szacowania wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych (mark-to-model).

Na 30 czerwca 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku Grupa dokonała klasyfikacji aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej na trzy kategorie według następującej hierarchii:

- Poziom 1: wycena mark-to-market, dotyczy papierów wartościowych kwotowanych na aktywnym rynku,
- Poziom 2: wycena mark-to-model z parametryzacją modeli na podstawie kwotowań z aktywnego rynku dla danego typu instrumentu, dotyczy niepłynnych papierów skarbowych, komunalnych, korporacyjnych oraz Banku Centralnego, liniowych i nieliniowych instrumentów pochodnych rynków stopy procentowej (w tym transakcji terminowych na papiery wartościowe), kapitałowych, towarowych oraz wymiany walut, za wyjątkiem tych przypadków, które spełniają kryteria przynależności do Poziomu 3,
- Poziom 3: wycena mark-to-model z częściową parametryzacją modelu na podstawie estymowanych czynników ryzyka, dotyczy kredytów i pożyczek, korporacyjnych i komunalnych papierów wartościowych oraz liniowych i nieliniowych instrumentów pochodnych rynków stopy procentowej, kapitałowych, towarowych oraz wymiany walut, dla których wpływ nieobserwowalnych parametrów (np. czynników ryzyka kredytowego) na wycenę jest uznawany za istotny.

Wycena do wartości godziwej wykonywana jest bezpośrednio przez jednostkę organizacyjną w ramach Pionu Zarządzania Ryzykami, niezależną od jednostek zawierających transakcje. Metodyka wyceny do wartości godziwej, w tym zmiany jej parametryzacji, podlegają akceptacji przez Komitet Aktywów, Pasywów i Ryzyka (ALCO). Adekwatność metod wyceny podlega bieżącej analizie oraz cyklicznym przeglądom w ramach zarządzania ryzykiem modeli. W ramach tej samej jednostki organizacyjnej wykonywana jest ocena adekwatności oraz istotności czynników ryzyka w zakresie przypisania modeli wycen do odpowiedniego poziomu hierarchii wyceny do wartości godziwej zgodnie z ustalonymi zasadami klasyfikacji.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zestawienie aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej w podziale na poziomy hierarchii wyceny do wartości godziwej

30.06.2018	POZIOM 1	POZIOM 2	POZIOM 3	RAZEM
Aktywa:	20 147 727	8 601 120	6 497 631	35 246 478
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1 159 134	142 083	26 728	1 327 945
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych, w tym:	-	1 234 444	1 639	1 236 083
- Banki	-	696 391	1 639	698 030
- Klienci	-	538 053	-	538 053
Instrumenty zabezpieczające, w tym:	-	144 476	-	144 476
- Banki	-	41 273	-	41 273
- Klienci	-	103 203	-	103 203
Papiery wartościowe wyceniane wg wartości godziwej przez kapitał	18 988 593	7 080 117	4 930 808	30 999 518
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane wg wartości godziwej przez kapitał	-	-	1 203 214	1 203 214
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane wg wartości godziwej przez wynik	-	-	335 242	335 242
Zobowiązania:	425 944	2 463 262	-	2 889 206
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	425 903	-	-	425 903
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych, w tym:	41	1 450 627	-	1 450 668
- Banki	-	616 790	-	616 790
- Klienci	41	833 837	-	833 878
Instrumenty zabezpieczające, w tym:	-	1 012 635	-	1 012 635
- Banki	-	1 006 951	-	1 006 951
- Klienci	-	5 684	-	5 684

31.12.2017	POZIOM 1	POZIOM 2	POZIOM 3	RAZEM
Aktywa:	19 838 234	16 173 785	750 871	36 762 890
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	1 629 449	86 756	14 211	1 730 416
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych, w tym:	19	1 347 810	1 218	1 349 047
- Banki	-	912 259	1 218	913 477
- Klienci	19	435 551	-	435 570
Instrumenty zabezpieczające, w tym:	-	259 396	-	259 396
- Banki	-	76 796	-	76 796
- Klienci	-	182 600	-	182 600
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	18 208 766	14 479 823	735 442	33 424 031
Zobowiązania:	456 512	2 905 370	-	3 361 882
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	456 510	12 938	-	469 448
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych, w tym:	2	2 030 101	-	2 030 103
- Banki	-	815 493	-	815 493
- Klienci	2	1 214 608	-	1 214 610
Instrumenty zabezpieczające, w tym:	-	862 331	-	862 331
- Banki	-	858 274	-	858 274
- Klienci	-	4 057	-	4 057

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zmiana stanu wartości godziwej aktywów finansowych, dla których Grupa stosuje wycenę do wartości godziwej na Poziomie 3

I PÓŁROCZE 2018	AKTYWA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU	AKTYWA Z TYTUŁU POCHODNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH	KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ	KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ
Stan na początek okresu	14 211	1 218	-	-	735 442
Zastosowanie MSSF 9 po raz pierwszy	-	-	1 555 964	365 137	4 336 613
Stan na początek okresu – przekształcony	14 211	1 218	1 555 964	365 137	5 072 055
Zwiększenia, w tym:	197 226	421	58 792	4 786	55 921
Reklasyfikacja	392	-	-	-	-
Transakcje zawarte w 2018 r.	-	-	-	1 872	-
Zakup	196 442	-	-	-	37 940
Przychód z instrumentów finansowych	392	421	58 792	2 914	17 981
ujęty w rachunku zysków i strat	392	421	18 093	2 914	16 966
ujęty w kapitale z aktualizacji wyceny	-	-	40 699	-	1 015
Zmniejszenia, w tym:	-184 709	-	-411 542	-34 681	-197 168
Reklasyfikacja	-	-	-	-	-52 339
Rozliczenie / wykup	-448	-	-9 193	-29 647	-26 053
Sprzedaż	-183 988	-	-402 349	-	-115 000
Strata z instrumentów finansowych	-273	-	-	-5 034	-3 776
ujęta w rachunku zysków i strat	-273	-	-	-5 034	-
ujęty w kapitale z aktualizacji wyceny	-	-	-	-	-3 776
Stan na koniec okresu	26 728	1 639	1 203 214	335 242	4 930 808
Niezrealizowany wynik na instrumentach finansowych utrzymywanych w portfelu na koniec okresu, ujęty w :	-124	421	58 792	-2 120	9 650
Rachunku zysków i strat w pozycji:	-124	421	18 093	-2 120	11 338
wynik z tytułu odsetek	146	-	14 363	-5 034	11 338
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe	-	-	3 730	-	-
wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu	-270	421	-	2 914	-
Innych składnikach całkowitych dochodów	-	-	40 699	-	-1 688

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zmiana stanu wartości godziwej aktywów finansowych, dla których Grupa stosuje wycenę do wartości godziwej na Poziomie 3

2017	AKTYWA FINANSOWE PRZEZNACZONE DO OBROTU	AKTYWA Z TYTUŁU POCHODNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH	PAPIERY WARTOŚCIOWE DOSTĘPNE DO SPRZEDAŻY
Stan na początek okresu	66 113	-	341 199
Zwiększenia, w tym:	1 388 818	2 353	717 283
Reklasyfikacja	-	-	674 519
Zakup	1 387 394	-	-
Rozliczenie	-	-	-
Transakcje pochodne zawarte w 2017	-	2 353	-
Przychód z instrumentów finansowych	1 424	-	42 764
ujęty w rachunku zysków i strat	1 424	-	41 152
ujęty w kapitale z aktualizacji wyceny	-	-	1 612
Zmniejszenia, w tym:	-1 440 720	-1 135	-323 040
Reklasyfikacja	-	-	-
Rozliczenie / wykup	-1 020	-	-290 030
Sprzedaż	-1 439 693	-	-
Strata z instrumentów finansowych	-7	-1 135	-33 010
ujęta w rachunku zysków i strat	-7	-1 135	-10 054
ujęta w kapitale z aktualizacji wyceny	-	-	-22 956
Stan na koniec okresu	14 211	1 218	735 442
Niezrealizowany wynik na instrumentach finansowych utrzymywanych w portfelu na koniec okresu, ujęty w :	400	-1 135	2 853
Rachunku zysków i strat w pozycji:	400	-1 135	23 456
wynik z tytułu odsetek	178	-	23 456
wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu	222	-1 135	-
Innych składnikach całkowitych dochodów	-	-	-20 603

Przeniesienie instrumentów między poziomami hierarchii wartości godziwej następuje na podstawie zmian w dostępności kwotowań z aktywnego rynku wg stanu na koniec okresów sprawozdawczych.

W okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2018 roku dokonano następujących przeniesień instrumentów finansowych między poziomami hierarchii wyceny do wartości godziwej:

- z Poziomu 2 do Poziomu 1 przeniesiono obligację skarbową denominowaną w PLN, dla której dostępne były kwotowania na aktywnym rynku,
- z Poziomu 3 do Poziomu 2 przeniesiono obligacje municypalne, dla których dokonano wyceny przy użyciu rynkowych informacji o cenach porównywalnych instrumentów finansowych oraz transakcję pochodną rynku kapitałowego z uwagi na brak istotnego wpływu nieobserwowalnego czynnika (korelacji) na wycenę,
- z Poziomu 2 do Poziomu 3 przeniesiono obligacje korporacyjne i municypalne, dla których wpływ szacowanych parametrów kredytowych na wycenę był istotny oraz instrumenty pochodne rynku kapitałowego, dla których wpływ szacowanego parametru (korelacji) miał istotny wpływ na wycenę.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wpływ parametrów estymowanych na wycenę do wartości godziwej instrumentów finansowych, dla których Grupa stosuje wycenę do wartości godziwej na Poziomie 3 na dzień 30 czerwca 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku jest następujący:

AKTYWO/ ZOBOWIĄZANIE FINANSOWE	WARTOŚĆ GODZIWA NA 30.06.2018	TECHNIKA WYCENY	CZYNNIK NIEOBSERWOWALNY	ZAKRES ALTERNATYWNY CZYNNIKÓW (ŚREDNIA WAŻONA)	WPŁYW NA WARTOŚĆ GODZIWA NA 30.06.2018	
					SCENARIUSZA POZYTYWNEGO	SCENARIUSZA NEGATYWNEGO
Korporacyjne i municypalne papiery wartościowe	4 741 972	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych	Spread kredytowy	0,67% - 1,18%	51 192	-51 192
Skarbowe papiery wartościowe	17 980	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych	Spread do obligacji referencyjnej	0,04% - 0,36%	389	-389
Instrumenty pochodne rynku kapitałowego	1 639	Model Black Scholes	Korelacja	0 - 1	674	-653
Kredyty i pożyczki wyceniane przez wynik finansowy	335 242	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych	Spread kredytowy	0,64% - 1,07%	1 984	-1 964
Kredyty i pożyczki wyceniane przez inne dochody całkowite	1 203 214	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych	Spread kredytowy	2,01% - 2,42%	3 326	-3 077

AKTYWO/ ZOBOWIĄZANIE FINANSOWE	WARTOŚĆ GODZIWA NA 31.12.2017	TECHNIKA WYCENY	CZYNNIK NIEOBSERWOWALNY	ZAKRES ALTERNATYWNY CZYNNIKÓW (ŚREDNIA WAŻONA)	WPŁYW NA WARTOŚĆ GODZIWA NA 31.12.2017	
					SCENARIUSZA POZYTYWNEGO	SCENARIUSZA NEGATYWNEGO
Municipalne papiery wartościowe	652 597	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych	Spread kredytowy	0,45% - 0,87%	3 856	-3 856
Skarbowe papiery wartościowe	14 211	Model zdyskontowanych przepływów pieniężnych	Spread do obligacji referencyjnej	0,09% - 0,46%	448	-448
Instrumenty pochodne rynku kapitałowego	1 219	Model Black Scholes	Korelacja	0 - 1	966	-578

Instrumenty finansowe nie wyceniane w wartości godziwej w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy

W Grupie znajdują się instrumenty finansowe, które w sprawozdaniu nie są prezentowane w wartości godziwej. Wartość godziwa stanowi cenę, którą otrzymano by za sprzedaż składnika aktywów lub zapłacono by za przeniesienie zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach między uczestnikami rynku na dzień wyceny.

Na 30 czerwca 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku Grupa dokonała klasyfikacji szacunków wartości godziwej dla instrumentów nie wycenianych w wartości godziwej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na następujących poziomach:

- Poziom 1: wycena mark-to-market, dotyczy skarbowych papierów wartościowych kwotowanych na płynnym rynku,
- Poziom 2: wycena mark-to-model z parametryzacją modeli na podstawie kwotowań z aktywnego rynku dla danego typu instrumentu, dotyczy lokat międzybankowych, dłużnych papierów wartościowych własnej emisji, niepłynnych skarbowych papierów wartościowych, komunalnych, korporacyjnych oraz Banku Centralnego,
- Poziom 3: wycena mark-to-model z częściową parametryzacją modelu na podstawie estymowanych czynników ryzyka, dotyczy korporacyjnych i komunalnych papierów wartościowych oraz kredytów i depozytów, dla których ujęty w modelu wyceny czynnik ryzyka kredytowego (parametr nieobserwowalny) jest na poziomie istotnym.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

W przypadku pewnych grup instrumentów finansowych, utrzymywanych według wartości wymaganej zapłaty z uwzględnieniem utraty wartości, przyjęto że wartość godziwa jest zgodna z wartością bilansową. Dotyczy to w szczególności środków pieniężnych oraz pozostałych aktywów i zobowiązań finansowych.

Dla kredytów kwotowane wartości rynkowe są nieosiągalne, stąd prezentowane wartości godziwe są ogólnie szacowane przy zastosowaniu technik wyceny z uwzględnieniem założenia, iż na moment udzielenia kredytu wartość godziwa równa jest wartości bilansowej. Wartość godziwa kredytów bez rozpoznanej utraty wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych na daną datę bilansową pomniejszonych o oczekiwaną stratę kredytową. Stopa dyskontująca przepływy jest odpowiednią stopą rynkową wolną od ryzyka powiększoną o marżę na ryzyko płynności oraz bieżącą marżę ze sprzedaży dla danej grupy produktowej kredytu. Marża wyznaczana jest w podziale na grupy produktowe i termin zapadalności.

Dla celów szacowania wartości godziwej kredytów walutowych wykorzystywana jest marża dla kredytów w PLN skorygowana o kwotowania transakcji FX-Swap i basis-swap. Wartość godziwa kredytów o rozpoznanej utracie wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych odzysków zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej jako, iż średnie oczekiwane odzyski uwzględniają w pełni element ryzyka kredytowego. W przypadku kredytów nieposiadających harmonogramu spłat (kredyty w rachunku bieżącym, overdrafty oraz karty kredytowe) przyjmuje się, że wartość godziwa równa jest wartości bilansowej.

Dla depozytów kwotowane wartości rynkowe są nieosiągalne, stąd prezentowane wartości godziwe są ogólnie szacowane przy zastosowaniu technik wyceny z uwzględnieniem założenia, iż na moment przyjęcia depozytu wartość godziwa równa jest wartości bilansowej. Wartość godziwa depozytów terminowych jest równa sumie przyszłych oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych na daną datę bilansową. Stopa dyskontująca przepływy jest odpowiednią stopą rynkową wolną od ryzyka powiększoną o marżę ze sprzedaży. Marża wyznaczana jest na podstawie depozytów przyjętych w ostatnim kwartale w podziale na grupy produktowe i termin zapadalności. W przypadku depozytów krótkoterminowych (depozytów bieżących, overnight oraz w rachunku oszczędnościowym) za wartość godziwą przyjęto wartość bilansową.

Wartość godziwa depozytów i kredytów, za wyjątkiem kredytów gotówkowych oraz hipotecznych udzielonych w walutach PLN i CHF objętych modelem przedpłat, została wyznaczona w oparciu o ich kontraktowe przepływy.

Wycena mark-to-model instrumentów dłużnych własnej emisji opiera się na metodzie dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych. Przepływy zmienne są estymowane na podstawie stawek odpowiednich rynków (zależnie od warunków emisji). Do dyskontowania przepływów pieniężnych, zarówno ustalonych jak i implikowanych przepływów pieniężnych wykorzystywane są stawki międzybankowego rynku pieniężnego.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zestawienie aktywów i zobowiązań nie wycenianych w wartości godziwej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w podziale na poziomy hierarchii wyceny do wartości godziwej

30.06.2018	WARTOŚĆ BILANSOWA	WARTOŚĆ GODZIWA	W TYM:		
			POZIOM 1	POZIOM 2	POZIOM 3
Aktywa					
Kasa, należności od Banku Centralnego	8 014 221	8 012 968	2 657 022	5 355 946	-
Należności od banków	3 480 658	3 482 345	-	1 998 500	1 483 845
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	116 301 044	116 362 530	-	-	116 362 530
Należności z tytułu leasingu finansowego	4 671 461	4 745 267	-	-	4 745 267
Papiery wartościowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	10 647 866	10 679 245	4 101 528	652 960	5 924 757
Aktywa razem	143 115 250	143 282 355	6 758 550	8 007 406	128 516 399
Zobowiązania					
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	6 028	6 033	-	-	6 033
Zobowiązania wobec innych banków	5 458 120	5 415 721	-	1 114 846	4 300 875
Zobowiązania wobec klientów	142 933 248	143 166 919	-	648 905	142 518 014
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	3 882 304	3 898 418	-	3 898 418	-
Zobowiązania podporządkowane	1 257 013	1 257 190	-	1 257 190	-
Zobowiązania razem	153 536 713	153 744 281	-	6 919 359	146 824 922

31.12.2017	WARTOŚĆ BILANSOWA	WARTOŚĆ GODZIWA	W TYM:		
			POZIOM 1	POZIOM 2	POZIOM 3
Aktywa					
Kasa, należności od Banku Centralnego	5 236 318	5 236 318	2 686 583	2 549 735	-
Należności od banków	2 627 327	2 627 266	-	1 101 422	1 525 844
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	127 949 307	127 027 425	-	8 153 945	118 873 480
Należności z tytułu leasingu finansowego	4 351 352	4 416 054	-	-	4 416 054
Papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności	3 481 791	3 516 116	3 484 665	31 451	-
Aktywa razem	143 646 095	142 823 179	6 171 248	11 836 553	124 815 378
Zobowiązania					
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	6 079	6 080	-	-	6 080
Zobowiązania wobec innych banków	4 981 291	4 909 701	-	671 642	4 238 059
Zobowiązania wobec klientów	146 186 268	146 367 007	-	788 437	145 578 570
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	2 771 399	2 786 177	-	2 786 177	-
Zobowiązania podporządkowane	1 257 188	1 257 349	-	1 257 349	-
Zobowiązania razem	155 202 225	155 326 314	-	5 503 605	149 822 709

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

8. Informacje dotyczące segmentów działalności

Prezentacja informacji według segmentów branżowych oparta jest o stosowany model zarządczy, w którym głównym kryterium podziału sprawozdawczości Grupy na segmenty jest klasyfikacja klienta w zależności od jego profilu i modelu obsługi.

Model zarządczy w obszarze budżetowania i monitorowania wyników segmentów obejmuje wszystkie składowe rachunku zysków i strat do poziomu zysku brutto. Oznacza to, że poszczególnym segmentom przypisane są zarówno dochody uzyskane w ramach działalności tego segmentu, jak również koszty operacyjne związane z tą działalnością (zarówno koszty bezpośrednie, jak i koszty alokowane, zgodnie z przyjętym modelem alokacji), a także pozostałe składowe rachunku zysków i strat.

Grupa rozlicza transakcje między segmentami w taki sposób, jakby dotyczyły one podmiotów niepowiązanych, przy zastosowaniu bieżących cen rynkowych. Przepływy środków pomiędzy segmentami Banku zajmującymi się obsługą klientów detalicznych, klientów bankowości prywatnej, bankowością korporacyjną i inwestycyjną a obszarem Zarządzania Aktywami i Pasywami i pozostałe, wyceniane są w oparciu o ceny rynkowe dla danej waluty oraz termin wymagalności / zapadalności z uwzględnieniem marż płynnościowych.

Segmenty branżowe

Segmentacja Grupy obejmuje następujące obszary:

- Bankowość Detaliczną - pełny zakres działalności bankowej dotyczący obsługi klientów indywidualnych (z wyłączeniem klientów z obszaru Bankowości Prywatnej) i mikro firm o obrotach rocznych do 5 mln złotych oraz wyniki spółek Grupy, konsolidowanych metodą pełną i udziały w zyskach spółek konsolidowanych metodą praw własności przypisanych do działalności detalicznej,
- Bankowość Średnich i Małych Przedsiębiorstw – pełny zakres działalności bankowej dotyczący obsługi firm o obrotach rocznych od 5 do 50 mln złotych, oraz poniżej 5 mln w przypadku firm prowadzących pełną rachunkowość,
- Bankowość Prywatną - pełny zakres działalności bankowej dotyczący obsługi najbardziej zamożnych klientów indywidualnych,
- Bankowość Korporacyjną i Inwestycyjną - pełny zakres działalności bankowej dotyczący obsługi firm średnich i dużych, zaangażowanie Banku na rynku międzybankowym, w dłużne papiery wartościowe i inne instrumenty, a także wyniki spółek Grupy konsolidowanych metodą pełną przypisanych do działalności korporacyjnej i inwestycyjnej,
- Zarządzanie Aktywami i Pasywami i pozostałe – obejmuje nadzór i monitoring przepływów środków finansowych, pozostałe obszary zarządzane centralnie, wyniki spółek konsolidowanych metodą pełną i udziały w zyskach spółek wycenianych metodą praw własności, które nie są przypisane innym segmentom.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Sprawozdawczość według segmentów branżowych za okres od 1 stycznia do 30 czerwca 2018 roku

	BANKOWOŚĆ DETALICZNA	BANKOWOŚĆ PRYWATNA	BANKOWOŚĆ KORPORACYJNA I INWESTYCYJNA	BANKOWOŚĆ MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW	ZARZĄDZANIE AKTYWAMI I PASYWAMI ORAZ POZOSTAŁE	RAZEM
Wynik z tytułu odsetek	1 309 840	18 674	671 636	86 870	373 987	2 461 007
Wynik pozaodsetkowy	698 235	24 737	458 694	125 508	12 613	1 319 787
Dochody z działalności operacyjnej	2 008 075	43 411	1 130 330	212 378	386 600	3 780 794
Wynagrodzenia i inne świadczenia pracownicze	-577 827	-19 744	-137 716	-43 153	-276 733	-1 055 173
Pozostałe koszty administracyjne	-557 441	-19 334	-187 319	-116 656	360 220	-520 530
Amortyzacja i odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych	-68 865	-1 175	-11 102	-9 619	-86 912	-177 673
Koszty działalności operacyjnej	-1 204 133	-40 253	-336 137	-169 428	-3 425	-1 753 376
Zysk operacyjny brutto	803 942	3 158	794 193	42 950	383 175	2 027 418
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania	-152 321	580	-64 412	-21 647	-13 093	-250 893
Zysk operacyjny netto	651 621	3 738	729 781	21 303	370 082	1 776 525
Wynik z tytułu pozostałych rezerw	335	-2 412	-465	-	-11 525	-14 067
Oplaty na rzecz funduszy gwarancyjnych	-82 783	-292	-76 441	-4 199	-40 581	-204 296
Podatek od niektórych instytucji finansowych	-	-	-	-	-276 894	-276 894
Zysk z działalności inwestycyjnej	12	6	41	-	-3 999	-3 940
Zysk brutto	569 185	1 040	652 916	17 104	37 083	1 277 328
Podatek dochodowy	-	-	-	-	-	-345 026
Zysk netto	-	-	-	-	-	932 302
Przypadający na akcjonariuszy Banku	-	-	-	-	-	932 140
Przypadający na udziały niedające kontroli	-	-	-	-	-	162
Aktywa alokowane	71 081 597	294 189	100 569 656	3 385 368	-810 121	174 520 689
Aktywa niealokowane	-	-	-	-	-	8 982 810
Aktywa ogółem	-	-	-	-	-	183 503 499
Pasywa alokowane	79 664 247	8 594 155	59 922 222	10 344 464	-3 529 711	154 995 377
Pasywa niealokowane	-	-	-	-	-	28 508 122
Pasywa ogółem	-	-	-	-	-	183 503 499

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Sprawozdawczość według segmentów branżowych za okres od 1 stycznia do 30 czerwca 2017 roku

	BANKOWOŚĆ DETALICZNA	BANKOWOŚĆ PRYWATNA	BANKOWOŚĆ KORPORACYJNA I INWESTYCYJNA	BANKOWOŚĆ MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW	ZARZĄDZANIE AKTYWAMI I PASYWAMI ORAZ POZOSTAŁE	RAZEM
Wynik z tytułu odsetek	1 168 651	20 682	673 952	76 577	351 319	2 291 181
Wynik pozaodsetkowy	637 260	13 303	379 435	109 803	80 470	1 220 271
Dochody z działalności operacyjnej	1 805 911	33 985	1 053 387	186 380	431 789	3 511 452
Wynagrodzenia i inne świadczenia pracownicze	-519 538	-12 383	-128 215	-39 395	-252 787	-952 318
Pozostałe koszty administracyjne	-511 138	-13 882	-174 624	-108 655	336 222	-472 077
Amortyzacja i odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych	-67 864	-671	-10 742	-9 571	-80 719	-169 567
Koszty działalności operacyjnej	-1 098 540	-26 936	-313 581	-157 621	2 716	-1 593 962
Zysk operacyjny brutto	707 371	7 049	739 806	28 759	434 505	1 917 490
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania	-109 379	-383	-95 372	-26 710	1 870	-229 974
Zysk operacyjny netto	597 992	6 666	644 434	2 049	436 375	1 687 516
Wynik z tytułu pozostałych rezerw	-2 212	-	239	-	-12 029	-14 002
Oplaty na rzecz funduszy gwarancyjnych	-76 181	-314	-59 607	-3 618	-83 941	-223 661
Podatek od niektórych instytucji finansowych	-	-	-	-	-252 685	-252 685
Zysk z działalności inwestycyjnej	-150	-	114	-	102	66
Zysk brutto	519 449	6 352	585 180	-1 569	87 822	1 197 234
Podatek dochodowy	-	-	-	-	-	-312 243
Zysk netto						884 991
Przypadający na akcjonariuszy Banku						884 778
Przypadający na udziały niedające kontroli						213
Aktywa alokowane	64 285 661	254 880	96 760 272	3 129 807	-2 043 638	162 386 982
Aktywa niealokowane						8 143 121
Aktywa ogółem						170 530 103
Pasywa alokowane	72 849 777	8 663 538	56 086 615	9 603 844	-5 444 354	141 759 420
Pasywa niealokowane						28 770 683
Pasywa ogółem						170 530 103

Uzgodnienie dochodów działalności operacyjnej segmentów sprawozdawczych

	I PÓLROCZE 2018	I PÓLROCZE 2017
Dochody działalności operacyjnej segmentów sprawozdawczych ogółem	3 780 794	3 511 452
Udział w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych ujmowanych metodą praw własności	-	-20 554
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	-25 720	-47 892
Refundacja kosztów administracyjnych	-	1 251
Dochody działalności operacyjnej	3 755 074	3 444 257

Segmenty geograficzne

Grupa Kapitałowa Banku Pekao S.A. koncentruje swoją działalność na rynku krajowym.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

9. Przychody i koszty z tytułu odsetek

Przychody z tytułu odsetek

	II KWARTAŁ 2018			RAZEM	II KWARTAŁ 2017
	AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ	AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY		
Z tytułu kredytów i pożyczek oraz pozostałych należności od klientów	1 205 686	7 094	1 951	1 214 731	1 161 816
Z tytułu lokat w innych bankach	11 885	-	-	11 885	20 316
Z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	7 256	-	-	7 256	6 968
Z tytułu inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych	74 655	169 429	-	244 084	164 949
Z tytułu pochodnych instrumentów zabezpieczających	-	-	34 332	34 332	32 338
Z tytułu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	-	-	3 622	3 622	6 179
Razem	1 299 482	176 523	39 905	1 515 910	1 392 566

	I PÓŁROCZE 2018			RAZEM	I PÓŁROCZE 2017
	AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ	AKTYWA FINANSOWE WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY		
Z tytułu kredytów i pożyczek oraz pozostałych należności od klientów	2 373 555	13 369	3 946	2 390 870	2 283 586
Z tytułu lokat w innych bankach	22 880	-	-	22 880	39 526
Z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	12 076	-	-	12 076	18 715
Z tytułu inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych	150 852	351 805	-	502 657	348 629
Z tytułu pochodnych instrumentów zabezpieczających	-	-	61 210	61 210	67 043
Z tytułu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	-	-	4 781	4 781	10 034
Razem	2 559 363	365 174	69 937	2 994 474	2 767 533

Koszty z tytułu odsetek

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Z tytułu depozytów klientów	-232 621	-466 248	-224 621	-452 475
Z tytułu depozytów innych banków	-4 467	-7 789	-4 450	-9 224
Z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	-10 077	-17 819	-17 119	-33 800
Z tytułu zaciągniętych kredytów	-2 299	-4 546	-2 197	-4 563
Z tytułu dłużnych papierów wartościowych	-30 909	-56 845	-7 997	-16 262
Razem	-280 373	-553 247	-256 384	-516 324

Wykazane powyżej kwoty kosztów odsetkowych dotyczą zobowiązań finansowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

10. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat

Przychody z tytułu prowizji i opłat

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Z tytułu obsługi rachunków bankowych, zleceń płatniczych oraz operacji gotówkowych	155 306	305 840	150 075	300 719
Z tytułu kart płatniczych	145 540	280 999	144 874	282 355
Z tytułu kredytów i pożyczek	97 434	181 555	112 278	212 588
Z tytułu marży na transakcjach walutowych z klientami	119 761	224 190	109 897	216 030
Z tytułu pośrednictwa w sprzedaży produktów inwestycyjnych	125 977	257 920	67 404	131 490
Z tytułu operacji papierami wartościowymi	16 940	40 702	18 700	45 844
Z działalności powierniczej	14 229	28 132	16 665	33 293
Z tytułu obsługi funduszy emerytalnych i inwestycyjnych	7 909	15 797	12 960	25 282
Z tytułu gwarancji, akredytyw i podobnych operacji	13 753	28 055	13 133	26 197
Pozostałe	10 218	19 305	13 118	27 280
Razem	707 067	1 382 495	659 104	1 301 078

Koszty z tytułu prowizji i opłat

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Z tytułu kart płatniczych	-61 878	-121 720	-56 613	-105 714
Z tytułu przelewów i przekazów	-5 118	-10 328	-5 337	-10 468
Z tytułu operacji papierami wartościowymi i pochodnymi instrumentami finansowymi	-6 998	-13 736	-7 123	-14 680
Z tytułu usług pośrednictwa	-8 697	-18 163	-1 193	-2 271
Z działalności powierniczej	-4 206	-8 113	-3 850	-7 356
Z tytułu obsługi rachunków bankowych	-1 139	-2 040	-1 429	-2 539
Z tytułu zarządzania funduszami emerytalnymi i inwestycyjnymi	-875	-1 219	-572	-675
Pozostałe	-883	-1 849	-701	-1 607
Razem	-89 794	-177 168	-76 818	-145 310

11. Przychody z tytułu dywidend

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Od emitentów papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	X	X	16	16
Od emitentów papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	X	X	19 253	19 402
Od emitentów papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	7	164	X	X
Od emitentów instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez kapitał	19 616	19 616	X	X
Razem	19 623	19 780	19 269	19 418

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

12. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Wynik z wyceny kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych obowiązkowo w wartości godziwej przez wynik finansowy	-9	-4 215	X	X
Wynik z wyceny papierów wartościowych wycenianych obowiązkowo w wartości godziwej przez wynik finansowy	6 075	8 485	X	X
Wynik z wymiany	-12 694	-15 448	-16 628	-23 281
Wynik z instrumentów pochodnych	17 355	35 612	12 650	22 654
Wynik z papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu	5 812	11 230	4 836	9 500
Razem	16 539	35 664	858	8 873

13. Zysk (strata) wynikający z zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy

Zrealizowane zyski

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	172	172	X	X
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez kapitał	27 095	50 948	X	X
Razem	27 267	51 120	X	X

Zrealizowane straty

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Zobowiązania finansowe niewyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy	-22	-43	X	X
Razem	-22	-43	X	X

Zrealizowany zysk netto	27 245	51 077	X	X
--------------------------------	---------------	---------------	----------	----------

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

14. Zysk (strata) na sprzedaży aktywów i zobowiązań finansowych

Zrealizowane zyski

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Kredyty i inne należności finansowe	X	X	27	93
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży – instrumenty dłużne	X	X	4 944	5 753
Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności	X	X	176	176
Razem	X	X	5 147	6 022

Zrealizowane straty

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	X	X	-29	-80
Razem	X	X	-29	-80

Zrealizowany zysk netto	X	X	5 118	5 942
--------------------------------	----------	----------	--------------	--------------

15. Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018
Kredyty i pożyczki oraz pozostałe aktywa finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu (*)	-118 842	-259 689
Dłużne papiery wartościowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	-493	-536
Kredyty i pożyczki wyceniane wg wartości godziwej przez kapitał	-589	4 326
Dłużne papiery wartościowe wyceniane wg wartości godziwej przez kapitał	-8 211	-5 334
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	4 203	10 340
Razem aktywa finansowe oraz zobowiązania pozabilansowe	-123 932	-250 893

(*) Pozycja obejmuje również odpisy dotyczące należności od banków oraz należności z tytułu leasingu finansowego.

	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Należności od banków wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	-5	-22
Należności od klientów wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	-110 728	-233 759
Należności z tytułu leasingu finansowego	-1 521	-2 943
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	-2 594	6 750
Razem aktywa finansowe oraz zobowiązania pozabilansowe	-114 848	-229 974

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

16. Ogólne koszty administracyjne

Wynagrodzenia i inne świadczenia pracownicze

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Wynagrodzenia	-470 393	-884 258	-402 854	-797 292
Ubezpieczenia i inne świadczenia na rzecz pracowników	-78 863	-156 000	-73 297	-145 312
Koszty płatności w formie akcji	-5 571	-14 915	-6 198	-9 714
Razem	-554 827	-1 055 173	-482 349	-952 318

Pozostałe koszty administracyjne

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Koszty rzeczowe	-247 065	-486 871	-223 337	-440 273
Podatki i opłaty	-9 721	-20 401	-9 960	-22 178
Składki i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	-29 983	-205 025	-22 213	-222 717
Składki na pokrycie kosztów nadzoru nad bankami (KNF)	-390	-12 529	-242	-11 821
Podatek od niektórych instytucji finansowych	-138 593	-276 894	-127 531	-252 685
Razem	-425 752	-1 001 720	-383 283	-949 674

Razem ogólne koszty administracyjne	-980 579	-2 056 893	-865 632	-1 901 992
--	-----------------	-------------------	-----------------	-------------------

Od 1 stycznia 2017 roku obowiązują nowe zasady wnoszenia składek na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego (dalej „BFG”), przewidziane Ustawą z dnia 10 czerwca 2016 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (dalej „Ustawa o BFG”).

Zgodnie z Ustawą o BFG, banki są zobowiązane wносить kwartalne składki na fundusz gwarancyjny banków oraz roczną składkę na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków. Składki te nie stanowią kosztów uzyskania przychodów. Zobowiązanie do wniesienia kwartalnej składki na fundusz gwarancyjny banków powstaje z pierwszym dniem każdego kwartału, natomiast zobowiązanie do wniesienia rocznej składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków powstaje z dniem 1 stycznia danego roku.

W wyniku zastosowania wytycznych Interpretacji KIMSF 21 Opłaty do ujęcia powyższych zobowiązań, rachunek wyników Grupy Pekao za I półrocze 2018 roku został obciążony kosztami kwartalnej składki na fundusz gwarancyjny banków w wysokości 60 689 tys. złotych (za I półrocze 2017 – 44 327 tys. złotych) oraz rocznej składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków w wysokości 144 336 tys. złotych (za 2017 – 178 389 tys. złotych).

17. Amortyzacja i odpisy z tytułu utraty wartości środków trwałych i wartości niematerialnych

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Rzeczowe aktywa trwale	-43 124	-85 548	-42 862	-85 352
Nieruchomości inwestycyjne	-173	-395	-198	-468
Wartości niematerialne	-46 596	-91 730	-42 165	-83 747
Razem	-89 893	-177 673	-85 225	-169 567

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

18. Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto

Pozostałe przychody operacyjne

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Czynsze i wynajem	5 761	11 221	4 917	10 229
Przychody uboczne	927	5 583	2 770	5 360
Odzyskane koszty windykacji	3 629	6 383	3 512	6 711
Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i usług	19 797	53 158	18 120	39 818
Zwroty, nadpłaty	688	1 165	643	1 130
Otrzymane odszkodowania, odzyski, kary i grzywny	6 116	12 322	6 874	38 709
Przychody operacyjne związane z działalnością leasingową	218	856	1 010	2 074
Refundacja kosztów administracyjnych	-	-	571	1 251
Przychody z tytułu umorzonych zobowiązań	20	29	2	13
Rozwiązanie odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości należności spornych i innych aktywów	218	472	180	411
Zysk na sprzedaży środków leasingowych na rzecz osób trzecich oraz na sprzedaży pozostałych aktywów	114	140	-	298
Pozostałe	920	1 792	1 357	2 490
Razem	38 408	93 121	39 956	108 494

Pozostałe koszty operacyjne

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Koszty operacyjne związane z działalnością leasingową	-249	-623	-400	-1 140
Koszty z tytułu ubezpieczenia kredytów	-906	-2 260	-2 137	-4 647
Koszty uboczne	-491	-2 574	-2 188	-4 144
Koszty z tytułu zwrotów i niedoborów	-237	-1 127	-401	-2 562
Koszty ze sprzedaży produktów, towarów i usług	-19 108	-51 156	-17 373	-37 134
Koszty z tytułu reklamacji klientów	-152	-376	-306	-563
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości należności spornych i innych aktywów	-675	-900	-641	-1 406
Koszty związane z dochodzeniem należności i roszczeń spornych	-466	-870	-454	-1 535
Zapłacone odszkodowania, kary i grzywny	-329	-517	-115	-218
Strata na sprzedaży środków leasingowych na rzecz	-47	-260	-57	-560
Pozostałe	-3 653	-6 738	-3 731	-6 693
Razem	-26 313	-67 401	-27 803	-60 602
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	12 095	25 720	12 153	47 892

19. Zysk (strata) z jednostek zależnych i stowarzyszonych

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Udział w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych				
Dom Inwestycyjny Xelion Sp. z o.o.	-	-	831	1 440
Pekao Investment Management S.A.	-	-	9 613	19 114
Razem udział w zyskach jednostek stowarzyszonych	-	-	10 444	20 554
Razem zysk (strata) z jednostek zależnych i stowarzyszonych	-	-	10 444	20 554

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

20. Zysk (strata) na sprzedaży rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Zysk na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży	968	3 820	103	720
Zysk (strata) z tytułu zaprzestania ujmowania składników rzeczowego majątku trwałego oraz wartości niematerialnych innych niż przeznaczonych do sprzedaży	-7 831	-7 760	-162	-654
Razem zysk (strata) na sprzedaży rzeczowego majątku trwałego	-6 863	-3 940	-59	66

21. Podstawowe składniki obciążenia podatkowego w rachunku zysków i strat i kapitale własnym

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT				
Bieżący podatek dochodowy	-250 524	-391 081	- 181 171	-274 484
Bieżące obciążenie podatkowe wykazane w rachunku zysków i strat	-250 400	-391 503	-181 016	-277 544
Korekty dotyczące bieżącego podatku z lat ubiegłych	-	601	37	3 298
Pozostałe podatki (np. podatek pobrany u źródła)	-124	-179	-192	-238
Odroczony podatek dochodowy	76 562	46 055	22 957	-37 759
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	76 562	46 055	22 957	-37 759
Obciążenie podatkowe wykazane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	-173 962	-345 026	-158 214	-312 243
KAPITAŁY WŁASNE				
Odroczony podatek dochodowy	13 016	-3 426	-12 721	-44 624
Z tytułu dochodów i kosztów ujętych w innych składnikach całkowitego dochodu:				
przeszacowanie instrumentów finansowych traktowanych jako zabezpieczenia przepływów pieniężnych	671	3 962	5 246	6 099
przeszacowanie aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży – papiery dłużne	X	X	-21 642	-40 530
przeszacowanie aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez kapitał	9 696	-11 069	X	X
przeszacowanie aktywów finansowych z prawem do kapitału	2 649	3 681	3 675	-10 193
Obciążenie podatkowe wykazane w innych składnikach całkowitych dochodów	13 016	-3 426	-12 721	-44 624
RAZEM OBCIĄŻENIE	-160 946	-348 452	-170 935	-356 867

22. Zysk netto przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję obliczany jest w oparciu o zysk przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej poprzez podzielenie zysku, który na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu.

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Zysk netto	539 815	932 140	535 069	884 778
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie	262 470 034	262 470 034	262 470 034	262 470 034
Zysk przypadający na jedną akcję (w złotych na jedną akcję)	2,06	3,55	2,04	3,37

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję obliczany jest w oparciu o zysk przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej poprzez podzielenie zysku, który na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu, skorygowaną o wpływ wszystkich rozwadniających potencjalnych akcji zwykłych.

Na 30 czerwca 2018 roku w Grupie nie występują instrumenty rozwadniające w postaci obligacji zamiennych na akcje.

	II KWARTAŁ 2018	I PÓŁROCZE 2018	II KWARTAŁ 2017	I PÓŁROCZE 2017
Zysk netto	539 815	932 140	535 069	884 778
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie	262 470 034	262 470 034	262 470 034	262 470 034
Średnia ważona liczba akcji zwykłych do wyliczenia zysku rozwodnionego	262 470 034	262 470 034	262 470 034	262 470 034
Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję (w złotych na jedną akcję)	2,06	3,55	2,04	3,37

23. Dywidendy zaproponowane do wypłaty

Dywidendy oraz pozostałe wypłaty na rzecz akcjonariuszy są ujmowane bezpośrednio w kapitałach. Zobowiązanie z tytułu dywidendy nie jest wykazywane do czasu, kiedy jednostka nie ma obowiązku wypłaty dywidendy, tj. do czasu zatwierdzenia wypłaty przez Walne Zgromadzenie.

W dniu 21 czerwca 2018 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku Pekao S.A. podjęło uchwałę w sprawie wypłaty dywidendy za rok 2017. Na dywidendę dla akcjonariuszy została przekazana kwota 2 073 513 268,60 złotych, przy czym kwota dywidendy przypadająca na jedną akcję wyniosła 7,90 złotych. Dzień dywidendy został wyznaczony na 6 lipca 2018 roku.

Dywidenda została wypłacona w dniu 20 lipca 2018 roku.

24. Kasa i operacje z Bankiem Centralnym

KASA I NALEŻNOŚCI OD BANKU CENTRALNEGO	30.06.2018	31.12.2017
Gotówka	2 657 477	2 686 571
Rachunek bieżący w Banku Centralnym	4 870 541	2 264 688
Inne środki	486 658	285 059
Kasa i należności od Banku Centralnego brutto	8 014 676	5 236 318
Odpis z tytułu utraty wartości	-455	-
Kasa i należności od Banku Centralnego netto	8 014 221	5 236 318

ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKU CENTRALNEGO	30.06.2018	31.12.2017
Depozyty terminowe	6 028	6 079
Razem	6 028	6 079

Należności i zobowiązania wobec Banku Centralnego wyceniane są według zamortyzowanego kosztu.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Kasa i operacje z Bankiem Centralnym według walut

30.06.2018	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA
PLN	6 921 061	6 028
EUR	511 247	-
USD	355 469	-
CHF	61 683	-
Pozostałe waluty	164 761	-
Razem	8 014 221	6 028

31.12.2017	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA
PLN	4 352 579	6 079
EUR	463 160	-
USD	168 562	-
CHF	58 882	-
Pozostałe waluty	193 135	-
Razem	5 236 318	6 079

25. Należności od banków

Należności od banków według struktury produktowej

	30.06.2018	31.12.2017
Rachunki bieżące	553 879	335 016
Lokaty międzybankowe	979 081	271 823
Kredyty i pożyczki	19 989	29 528
Zabezpieczenia pieniężne	1 074 079	1 006 332
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	465 496	494 706
Środki pieniężne w drodze	399 052	506 559
Razem brutto	3 491 576	2 643 964
Odpisy aktualizujące wartość należności	-10 918	-16 637
Razem netto	3 480 658	2 627 327

Należności od banków wyceniane są według zamortyzowanego kosztu.

Należności od banków według umownych terminów zapadalności

	30.06.2018	31.12.2017
Należności od banków, w tym:		
do 1 miesiąca	3 363 836	2 588 346
od 1 do 3 miesięcy	6 009	31 579
od 3 miesięcy do 1 roku	107 093	7
od 1 do 5 lat	183	29
powyżej 5 lat	51	50
dla których termin zapadalności upłynął	14 404	23 953
Razem brutto	3 491 576	2 643 964
Odpisy aktualizujące wartość należności	-10 918	-16 637
Razem netto	3 480 658	2 627 327

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Należności od banków według walut

	30.06.2018	31.12.2017
PLN	731 362	702 126
CHF	15 963	23 342
EUR	2 126 127	1 346 256
USD	134 361	209 142
Pozostałe waluty	472 845	346 461
Razem	3 480 658	2 627 327

26. Aktywa oraz zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu

Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu według emitenta i struktury produktowej

	30.06.2018	31.12.2017
AKTYWA FINANSOWE		
Dłużne papiery wartościowe	1 319 450	1 725 858
Kapitałowe papiery wartościowe	8 495	4 558
Aktywa finansowe razem	1 327 945	1 730 416
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE		
Dłużne papiery wartościowe	425 903	469 448
Zobowiązania finansowe razem	425 903	469 448

Aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu wyceniane są do wartości godziwej przez wynik finansowy.

Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu

	30.06.2018	31.12.2017
AKTYWA FINANSOWE		
Papiery wartościowe emitowane przez rządy centralne	1 175 214	1 646 758
bony skarbowe	-	-
obligacje skarbowe	1 175 214	1 646 758
Papiery wartościowe emitowane przez banki	33 813	50 258
Papiery wartościowe emitowane przez przedsiębiorstwa	110 423	28 842
Aktywa finansowe razem	1 319 450	1 725 858
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE		
Papiery wartościowe emitowane przez rządy centralne	425 903	469 448
obligacje skarbowe	425 903	469 448
Zobowiązania finansowe razem	425 903	469 448

Kapitałowe papiery wartościowe przeznaczone do obrotu

	30.06.2018	31.12.2017
Akcje	2 494	208
Jednostki uczestnictwa	6 001	4 350
Razem	8 495	4 558

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu według umownych terminów zapadalności

	30.06.2018	31.12.2017
AKTYWA FINANSOWE		
Dłużne papiery wartościowe, w tym:		
do 1 miesiąca	38 778	123 505
od 1 do 3 miesięcy	3 010	-
od 3 miesięcy do 1 roku	52 882	12 605
od 1 do 5 lat	921 337	1 461 523
powyżej 5 lat	303 443	128 225
termin nieokreślony	-	-
Aktywa finansowe razem	1 319 450	1 725 858
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE		
Dłużne papiery wartościowe, w tym:		
do 1 miesiąca	-	-
od 1 do 3 miesięcy	-	-
od 3 miesięcy do 1 roku	11 119	-
od 1 do 5 lat	38 432	309 328
powyżej 5 lat	376 352	160 120
Zobowiązania finansowe razem	425 903	469 448

Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu według walut

	30.06.2018	31.12.2017
AKTYWA FINANSOWE		
PLN	1 312 855	1 718 202
EUR	4 566	4 542
USD	2 029	3 114
Aktywa finansowe razem	1 319 450	1 725 858
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE		
PLN	425 903	469 448
Zobowiązania finansowe razem	425 903	469 448

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

27. Aktywa oraz zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)

Wartości godziwe handlowych instrumentów pochodnych

30.06.2018	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA
Transakcje stopy procentowej		
swapy stopy procentowej (IRS)	801 123	1 073 071
kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	954	85
opcje	6 171	2 584
pozostałe	782	863
Transakcje walutowe i na złoto		
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	33 407	54 360
forwardy walutowe	106 846	197 610
swapy walutowe (FX-Swap)	169 298	15 798
opcje walutowe i na złoto	50 670	41 506
Transakcje oparte na kapitałowych papierach wartościowych i indeksach giełdowych		
opcje	1 639	1 634
pozostałe	-	41
Transakcje oparte na towarach i metalach szlachetnych		
opcje	30 066	28 444
pozostałe	35 127	34 672
Razem	1 236 083	1 450 668

31.12.2017	AKTYWA	ZOBOWIĄZANIA
Transakcje stopy procentowej		
swapy stopy procentowej (IRS)	967 627	1 530 119
kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	176	-
opcje	6 161	2 252
pozostałe	461	416
Transakcje walutowe i na złoto		
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	54 451	29 255
forwardy walutowe	120 428	185 924
swapy walutowe (FX-Swap)	87 603	173 636
opcje walutowe i na złoto	27 932	24 955
Transakcje oparte na kapitałowych papierach wartościowych i indeksach giełdowych		
opcje	10 225	10 219
pozostałe	19	2
Transakcje oparte na towarach i metalach szlachetnych		
opcje	14 739	14 366
pozostałe	59 225	58 959
Razem	1 349 047	2 030 103

Aktywa oraz zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych wyceniane są do wartości godziwej przez wynik finansowy.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

28. Kredyty i pożyczki udzielone klientom

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według struktury produktowej

	30.06.2018			31.12.2017	
	WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ	WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	RAZEM	RAZEM
Kredyty na nieruchomości	60 352 888	1 203 214	31 190	61 587 292	59 729 689
Kredyty w rachunku bieżącym	11 802 647	-	-	11 802 647	11 028 956
Kredyty operacyjne	12 698 762	-	29 945	12 728 707	12 916 798
Kredyty na inwestycje	18 935 280	-	115 044	19 050 324	18 665 906
Kredyty gotówkowe	12 561 233	-	-	12 561 233	12 190 872
Należności z tytułu kart płatniczych	1 110 442	-	-	1 110 442	1 081 499
Należności faktoringowe	3 572 031	-	-	3 572 031	3 478 545
Pozostałe kredyty i pożyczki	1 377 479	-	159 063	1 536 542	1 386 808
Dłużne papiery wartościowe	-	-	-	-	12 749 288
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	-	-	-	-	-
Środki pieniężne w drodze	42 665	-	-	42 665	79 144
Wartość bilansowa brutto	122 453 427	1 203 214	335 242	123 991 883	133 307 505
Odpisy aktualizujące wartość należności (*)	-6 152 383	-	-	-6 152 383	-5 358 198
Wartość bilansowa	116 301 044	1 203 214	335 242	117 839 500	127 949 307

(*) Odpis dotyczący kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez kapitał w kwocie 13 545 tys. złotych jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej kredytów.

Korporacyjne i municypalne dłużne papiery wartościowe zostały przeniesione do pozycji „Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe. Przed zastosowaniem wymogów MSSF 9, pozycje te prezentowane były jako kredyty i pożyczki udzielone klientom, gdyż były klasyfikowane do kategorii Pożyczki i należności zgodnie z MSR 39.

W związku z zaklasyfikowaniem niektórych kredytów i pożyczek udzielonych klientom (tj. kredytów w części przeznaczonych do syndykacji) do modelu biznesowego, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych, kredyty te są wyceniane w wartości godziwej przez kapitał.

Bank zidentyfikował portfel kredytów nie spełniających testu kryterium SPPI ze względu na występujący w umowach element dźwigni finansowej zwiększający zmienność przepływów pieniężnych, który obejmuje kredyty studenckie, kredyty z dopłatami Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz kilku ekspozycji korporacyjnych. Z tego względu pomimo modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych, dla tych portfeli kredytów występuje konieczność wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Zgodnie z MSSF 9 w momencie rozpoznania utraty wartości odsetki ujmowane w rachunku wyników są liczone od wartości pomniejszonej o odpis na oczekiwane straty kredytowe (netto), natomiast w bilansie odsetki naliczone liczone są od wartości brutto ekspozycji. Różnica jest ujęta w odpisie z tytułu utraty wartości. Wzrost wartości odpisów aktualizujących, oprócz wzrostu wynikającego z uwzględnienia oczekiwanych strat kredytowych odzwierciedlonych w Niepodzielonym wyniku z lat ubiegłych, obejmuje również zmiany odzwierciedlające nowe podejście do ujmowania odsetek.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według struktury podmiotowej

	30.06.2018			31.12.2017	
	WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ	WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	RAZEM	RAZEM
Należności od przedsiębiorstw	50 330 296	1 203 214	64 277	51 597 787	58 841 495
Należności od ludności	67 854 598	-	159 063	68 013 661	64 377 510
Należności od jednostek budżetowych	4 268 533	-	111 902	4 380 435	10 088 500
Wartość bilansowa brutto	122 453 427	1 203 214	335 242	123 991 883	133 307 505
Odpisy aktualizujące wartość należności (*)	-6 152 383	-	-	-6 152 383	-5 358 198
Wartość bilansowa	116 301 044	1 203 214	335 242	117 839 500	127 949 307

(*) Odpis dotyczący kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez kapitał w kwocie 13 545 tys. złotych jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej kredytów.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według umownych terminów zapadalności

	30.06.2018			31.12.2017	
	WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ	WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	RAZEM	RAZEM
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:					
do 1 miesiąca	15 873 297	-	2 644	15 875 941	14 966 833
od 1 do 3 miesięcy	3 698 717	-	15 309	3 714 026	4 657 178
od 3 miesięcy do 1 roku	9 685 046	121 876	52 995	9 859 917	10 286 555
od 1 do 5 lat	36 336 242	440 696	191 767	36 968 705	41 942 265
powyżej 5 lat	51 620 469	640 642	61 873	52 322 984	55 962 982
dla których termin zapadalności upłynął	5 239 656	-	10 654	5 250 310	5 491 692
Wartość bilansowa brutto	122 453 427	1 203 214	335 242	123 991 883	133 307 505
Odpisy aktualizujące wartość należności (*)	-6 152 383	-	-	-6 152 383	-5 358 198
Wartość bilansowa	116 301 044	1 203 214	335 242	117 839 500	127 949 307

(*) Odpis dotyczący kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych w wartości godziwej przez kapitał w kwocie 13 545 tys. złotych jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej kredytów.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według walut

	30.06.2018			31.12.2017	
	WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ	WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK	RAZEM	RAZEM
PLN	98 005 147	49 599	335 242	98 389 988	107 990 654
CHF	3 487 294	-	-	3 487 294	3 561 945
EUR	12 433 889	1 153 615	-	13 587 504	13 688 524
USD	2 053 004	-	-	2 053 004	2 477 434
Pozostałe waluty	321 710	-	-	321 710	230 750
Wartość bilansowa	116 301 044	1 203 214	335 242	117 839 500	127 949 307

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

29. Należności z tytułu leasingu finansowego

Grupa prowadzi działalność leasingową poprzez spółkę zależną Pekao Leasing Sp. z o.o.

Wartość inwestycji leasingowej brutto oraz minimalnych opłat leasingowych należnych wynosiła:

30.06.2018	INWESTYCJA LEASINGOWA BRUTTO	WARTOŚĆ BIEŻĄCA MINIMALNYCH OPŁAT LEASINGOWYCH
Do 1 roku	1 905 171	1 765 640
Od 1 roku do 5 lat	2 943 960	2 786 326
Powyżej 5 lat	307 627	301 038
Razem	5 156 758	4 853 004
Niezrealizowane przychody finansowe	-303 754	
Inwestycja leasingowa netto	4 853 004	
Niegwarantowane wartości końcowe przypadające leasingodawcy	-	
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	4 853 004	
Wartość rezerw	-181 543	
Wartość bilansowa	4 671 461	

31.12.2017	INWESTYCJA LEASINGOWA BRUTTO	WARTOŚĆ BIEŻĄCA MINIMALNYCH OPŁAT LEASINGOWYCH
Do 1 roku	1 711 448	1 576 487
Od 1 roku do 5 lat	2 775 224	2 626 222
Powyżej 5 lat	335 744	322 358
Razem	4 822 416	4 525 067
Niezrealizowane przychody finansowe	-297 349	
Inwestycja leasingowa netto	4 525 067	
Niegwarantowane wartości końcowe przypadające leasingodawcy	-	
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	4 525 067	
Wartość rezerw	-173 715	
Wartość bilansowa	4 351 352	

Grupa zawiera jako leasingodawca transakcje leasingu finansowego, których głównym przedmiotem są środki transportu, maszyny i urządzenia techniczne.

Ponadto, gdy Grupa Kapitałowa jest leasingobiorcą i leasing finansowy odbywa się między spółkami Grupy, wzajemne transakcje z tytułu leasingu finansowego podlegają eliminacji.

Należności z tytułu leasingu finansowego według walut

	30.06.2018	31.12.2017
PLN	2 967 081	2 747 448
CHF	201	467
EUR	1 688 950	1 588 474
USD	15 229	14 963
Razem	4 671 461	4 351 352

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

30. Rachunkowość zabezpieczeń

Grupa podjęła decyzję, aby skorzystać z wyboru, jaki daje MSSF 9, i kontynuuje stosowanie zasad rachunkowości zabezpieczeń zgodnych z MSR 39. Decyzja ta ma zastosowanie do wszystkich relacji zabezpieczających, dla których Grupa stosuje i będzie stosowała rachunkowość zabezpieczeń w przeszłości.

Grupa na dzień 30 czerwca 2018 roku stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej (fair value hedge) oraz przepływów pieniężnych (cash flow hedge).

Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej (fair value hedge)

Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej dla stałokuponowych dłużnych papierów wartościowych denominowanych w walutach PLN, EUR i USD, dla których instrumentami zabezpieczającymi są swapy stopy procentowej (IRS) w tych samych walutach. Grupa zabezpiecza w ten sposób komponent ryzyka stopy procentowej związany ze zmianą wartości godziwej pozycji zabezpieczanej wynikającą wyłącznie ze zmienności rynkowych stóp procentowych (WIBOR, EURIBOR, LIBOR USD). W ramach transakcji IRS Grupa otrzymuje przepływy o zmiennym oprocentowaniu, a płaci przepływy o stałym oprocentowaniu. Zabezpieczany komponent ryzyka odpowiadał w przeszłości za znaczącą część zmian wartości godziwej pozycji zabezpieczanej.

Podejście Grupy do zarządzania ryzykiem rynkowym, w tym ryzykiem stopy procentowej, przedstawione zostało w Nocie 7.2. Szczegóły w zakresie ekspozycji Grupy na ryzyko stopy procentowej ujawniono w Nocie 7.2.

Wykorzystywanie instrumentów pochodnych do zabezpieczania ekspozycji na zmiany poziomu stóp procentowych generuje ryzyko kredytowe kontrahenta transakcji pochodnej. Grupa minimalizuje to ryzyko m.in. poprzez wymaganie od kontrahenta wpłacenia depozytu zabezpieczającego oraz poprzez rozliczanie transakcji na instrumentach pochodnych z udziałem centralnych izb rozliczeniowych (CCP) stosujących szereg mechanizmów pozwalających na systemowe obniżenie ryzyka niewywiązania się stron z zobowiązań wynikających z zawartych transakcji.

Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej względem powiązania zabezpieczającego, jeśli uzasadnione jest oczekiwanie, że zabezpieczenie będzie miało wysoką skuteczność w kompensowaniu zmian wartości godziwej wynikających z zabezpieczanego ryzyka w przyszłości oraz jeśli ocena efektywności zabezpieczenia wskazuje na jego wysoką skuteczność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zostało ustanowione to zabezpieczenie.

Zgodnie z podejściem Grupy, wskaźnik zabezpieczenia wyznaczany jest jako iloraz wartości godziwej pozycji zabezpieczanej oraz wartości godziwej pozycji zabezpieczającej. Relacja zabezpieczająca zostaje uznana za efektywną, jeśli spełnione są wszystkie poniższe kryteria:

- na podstawie porównania podstawowych parametrów transakcji zabezpieczanych i zabezpieczających można spodziewać się, że efektywność zabezpieczenia będzie wysoka.
- w każdym okresie sprawozdawczym wskaźnik zabezpieczenia należy do przedziału od 80% do 125% lub udział kwoty nieefektywności w nominalnej wartości pozycji zabezpieczanej nie przekracza poziomu określonego w dokumentacji powiązania zabezpieczającego, przy czym kwota nieefektywności rozumiana jest jako suma skumulowanych zmian wartości godziwej pozycji zabezpieczanej i zabezpieczającej.
- w każdym okresie sprawozdawczym symulacja wskaźnika zabezpieczenia w zakładanych scenariuszach ewolucji rynkowych stóp referencyjnych należy do przedziału od 80% do 125%.

W zakresie relacji zabezpieczających wartość godziwą głównymi zidentyfikowanymi przez Grupę potencjalnymi źródłami nieefektywności są:

- wpływ ryzyka kredytowego kontrahenta oraz własnego ryzyka kredytowego Grupy na wartość godziwą transakcji zabezpieczających (IRS), które nie jest odzwierciedlone w wartości godziwej pozycji zabezpieczanej;
- różnice pomiędzy terminami zapadalności transakcji IRS a terminami zapadalności dłużnych papierów wartościowych;
- różnice w wysokościach kuponów odsetkowych generowanych przez pozycję zabezpieczaną i instrumenty zabezpieczające.

Swapy stopy procentowej stosowane przez Grupę jako instrumenty zabezpieczające ryzyko stopy procentowej w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej na dzień 30 czerwca 2018 roku oraz na dzień 31 grudnia 2017 roku zostały przedstawione w tabelach poniżej.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wartości nominalne i oprocentowanie instrumentów pochodnych zabezpieczających – zabezpieczenie wartości godziwej

30.06.2018	UMOWNY TERMIN ZAPADALNOŚCI					RAZEM
	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	
RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ						
Swapy stopy procentowej (IRS) zabezpieczające dłużne papiery wartościowe o stałym oprocentowaniu w PLN						
Wartość nominalna	-	-	-	455 000	200 000	655 000
Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	1,8	1,8	1,8
Swapy stopy procentowej (IRS) zabezpieczające dłużne papiery wartościowe o stałym oprocentowaniu w EUR						
Wartość nominalna	-	-	266 058	896 309	848 331	2 010 698
Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	0,2	0,9	0,1	0,4
Swapy stopy procentowej (IRS) zabezpieczające dłużne papiery wartościowe o stałym oprocentowaniu w USD						
Wartość nominalna	-	-	-	370 656	497 053	867 709
Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	5,2	3,6	4,3
Wartość nominalna razem	-	-	266 058	1 721 965	1 545 384	3 533 407

31.12.2017	UMOWNY TERMIN ZAPADALNOŚCI					RAZEM
	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	
RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ						
Swapy stopy procentowej (IRS) zabezpieczające dłużne papiery wartościowe o stałym oprocentowaniu w PLN						
Wartość nominalna	-	115 000	-	510 500	200 000	825 500
Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	1,8	-	1,8	1,8	1,8
Swapy stopy procentowej (IRS) zabezpieczające dłużne papiery wartościowe o stałym oprocentowaniu w EUR						
Wartość nominalna	-	-	-	1 028 127	894 658	1 922 785
Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	0,6	0,2	0,4
Swapy stopy procentowej (IRS) zabezpieczające dłużne papiery wartościowe o stałym oprocentowaniu w USD						
Wartość nominalna	-	-	-	205 397	601 429	806 826
Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	5,6	2,7	3,4
Wartość nominalna razem	-	115 000	-	1 744 024	1 696 087	3 555 111

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wpływ zabezpieczenia wartości godziwej na bilans i wynik finansowy – instrumenty zabezpieczające (ryzyko stopy procentowej)

30.06.2018	RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ		RAZEM
	SWAPY STOPY PROCENTOWEJ (IRS) ZABEZPIECZAJĄCE DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	SWAPY STOPY PROCENTOWEJ (IRS) ZABEZPIECZAJĄCE DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ	
Wartość nominalna	200 000	3 333 407	3 533 407
Wartość bilansowa – aktywa	-	32 845	32 845
Wartość bilansowa – zobowiązania	3 106	145 247	148 353
Nazwa linii w bilansie, w której zaprezentowano instrument zabezpieczający	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające
Kwota zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego wykorzystana jako podstawa do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	-849	29 423	28 574
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat	463	1 536	1 999
Nazwa linii w rachunku zysków i strat, w której ujęto kwotę nieefektywności	Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej

31.12.2017	RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ		RAZEM
	SWAPY STOPY PROCENTOWEJ (IRS) ZABEZPIECZAJĄCE DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	SWAPY STOPY PROCENTOWEJ (IRS) ZABEZPIECZAJĄCE DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ	
Wartość nominalna	255 500	3 299 611	3 555 111
Wartość bilansowa – aktywa	365	16 131	16 496
Wartość bilansowa – zobowiązania	2 357	183 745	186 102
Nazwa linii w bilansie, w której zaprezentowano instrument zabezpieczający	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające
Kwota zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego wykorzystana jako podstawa do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	40	67 191	67 231
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat	20	4 596	4 616
Nazwa linii w rachunku zysków i strat, w której ujęto kwotę nieefektywności	Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wpływ zabezpieczenia wartości godziwej na bilans i wynik finansowy – pozycje zabezpieczone (ryzyko stopy procentowej)

30.06.2018	RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ		RAZEM
	DLUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	DLUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ	
Wartość bilansowa – aktywa	202 239	3 552 356	3 754 595
Skumulowana kwota korekty do wartości godziwej pozycji zabezpieczonej uwzględniona w wartości bilansowej pozycji zabezpieczonej ujętej w bilansie – aktywa	2 536	161 648	164 184
Nazwa linii w bilansie, w której zaprezentowano pozycję zabezpieczoną	Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - 5. Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - 3. Wyceniane w wartości godziwej przez kapitał (instrumenty dłużne)	
Zmiana wartości pozycji zabezpieczonej wykorzystana jako podstawa do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	1 312	-27 887	-26 575
Skumulowana kwota korekty do wartości godziwej pozycji zabezpieczonej pozostająca w bilansie dla tych pozycji zabezpieczonych, dla których zaprzestano korygowania pozycji bilansowej o korekty do wartości godziwej	-	-	-

31.12.2017	RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ		RAZEM
	DLUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU	DLUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE WYCENIANE WG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ KAPITAŁ	
Wartość bilansowa – aktywa	257 067	3 607 290	3 864 357
Skumulowana kwota korekty do wartości godziwej pozycji zabezpieczonej uwzględniona w wartości bilansowej pozycji zabezpieczonej ujętej w bilansie – aktywa	1 224	220 649	221 873
Nazwa linii w bilansie, w której zaprezentowano pozycję zabezpieczoną	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - 6. Dostępne do sprzedaży	
Zmiana wartości pozycji zabezpieczonej wykorzystana jako podstawa do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	-40	-62 575	-62 615
Skumulowana kwota korekty do wartości godziwej pozycji zabezpieczonej pozostająca w bilansie dla tych pozycji zabezpieczonych, dla których zaprzestano korygowania pozycji bilansowej o korekty do wartości godziwej	-	-	-

Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych (cash flow hedge)

Grupa wykorzystuje:

- walutowe swapy stopy procentowej (CIRS) do zabezpieczenia ekspozycji na ryzyko stopy procentowej związane ze zmiennością rynkowych stawek referencyjnych (WIBOR, LIBOR CHF) oraz ekspozycji na ryzyko walutowe. Instrumentami zabezpieczanymi w tym powiązaniu są portfele kredytów o zmiennym oprocentowaniu denominowanych w CHF oraz depozytów w PLN, które ekonomicznie odpowiadają długoterminowemu zobowiązaniu o zmiennym oprocentowaniu. Transakcje CIRS podlegają dekompozycji na składnik zabezpieczający portfel aktywów oraz składnik zabezpieczający portfel zobowiązań,
- swapy stopy procentowej (IRS) do zabezpieczenia ekspozycji na ryzyko stopy procentowej związane ze zmiennością rynkowych stawek referencyjnych (WIBOR) generowane przez portfel kredytów o zmiennym oprocentowaniu denominowanych w PLN,

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

- swapy walutowe (FX swap) do zabezpieczenia ekspozycji na ryzyko stopy procentowej związane ze zmiennością rynkowych stawek referencyjnych (EURIBOR, LIBOR USD) oraz ekspozycji na ryzyko walutowe generowanych przez portfele kredytów o zmiennym oprocentowaniu denominowanych w EUR i USD,
- swapy stopy procentowej (IRS) do zabezpieczenia ekspozycji na ryzyko stopy procentowej związane ze zmiennością rynkowych stawek referencyjnych (WIBOR, EURIBOR) generowane przez portfele depozytów denominowanych w PLN i EUR, które ekonomicznie odpowiadają długoterminowemu zobowiązaniu o zmiennym oprocentowaniu.

Podejście Grupy do zabezpieczania ryzyka stopy procentowej poprzez rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych jest takie same jak opisane powyżej podejście stosowane w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej, tj. zabezpieczany jest komponent ryzyka stopy procentowej związany wyłącznie ze zmiennością rynkowych stóp procentowych (w przypadku rachunkowości przepływów pieniężnych są to: WIBOR, EURIBOR, LIBOR USD, LIBOR CHF). Podejście Grupy do zarządzania ryzykiem rynkowym, w tym ryzykiem stopy procentowej oraz ryzykiem walutowym przedstawione zostało w Nocie 7.2. Szczegóły w zakresie ekspozycji Grupy na ryzyko stopy procentowej oraz ryzyko walutowe ujawniono w Nocie 7.2.

Tak jak w przypadku rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej, wykorzystywanie instrumentów pochodnych do zabezpieczania ekspozycji na ryzyko stopy procentowej i ryzyko walutowe generuje ryzyko kredytowe kontrahenta transakcji pochodnej, które nie jest rekompensowane przez pozycję zabezpieczaną. Grupa zarządza tym ryzykiem w podobny sposób, jak w przypadku rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej.

Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych względem powiązania zabezpieczającego, jeśli uzasadnione jest oczekiwanie, że zabezpieczenie będzie miało wysoką skuteczność w kompensowaniu zmiany w przepływach pieniężnych wynikającej z zabezpieczanego ryzyka w przyszłości oraz jeśli ocena efektywności zabezpieczenia wskazuje na jego wysoką skuteczność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zostało ustanowione zabezpieczenie. Ocena przeprowadzana jest z wykorzystaniem metody derywatu hipotetycznego.

Zgodnie z polityką Grupy, aby relacja zabezpieczająca została uznana za efektywną, powinny zostać spełnione wszystkie poniższe kryteria:

- współczynnik korelacji między rynkową stawką referencyjną instrumentów zabezpieczanych i rynkową stawką referencyjną instrumentów zabezpieczających jest wysoki,
- prognozowane przepływy odsetkowe generowane przez instrumenty zabezpieczane są nie niższe niż prognozowane przepływy odsetkowe generowane przez instrumenty zabezpieczające,
- w każdym okresie sprawozdawczym iloraz wartości godziwej pozycji zabezpieczanej oraz wartości godziwej pozycji zabezpieczającej należy do przedziału od 80% do 125% lub udział kwoty nieefektywności w nominalnej wartości pozycji zabezpieczanej nie powinien przekraczać poziomu określonego w dokumentacji powiązania zabezpieczającego, przy czym kwota nieefektywności rozumiana jest jako suma skumulowanych zmian wartości godziwej pozycji zabezpieczanej i zabezpieczającej,
- w każdym okresie sprawozdawczym iloraz zmian wartości godziwej pozycji zabezpieczanej oraz zabezpieczającej na skutek równoległego przesunięcia krzywej dochodowości o 100 punktów bazowych w górę i dół powinien należeć do przedziału od 80% do 125%.

W przypadku zabezpieczania ryzyka stopy procentowej i ryzyka walutowego portfeli kredytów i depozytów, przyjęto sposób zarządzania tymi portfelami umożliwiający regularne włączanie do relacji zabezpieczającej nowych transakcji oraz wyłączenie z relacji zabezpieczającej transakcji na skutek spłaty lub zaklasyfikowania ich do pozycji zagrożonych. W wyniku tego ekspozycja tych portfeli na ryzyko stopy procentowej i ryzyko walutowe ulega ciągłym zmianom. Ze względu na częste zmiany struktury terminowej portfeli, Grupa uznała za zasadne dynamiczne wyznaczanie pozycji zabezpieczanych oraz dopuszcza ewentualne dopasowywanie pozycji zabezpieczających do tych zmian.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

W zakresie relacji zabezpieczających przepływy pieniężne głównymi zidentyfikowanymi przez Grupę potencjalnymi źródłami nieefektywności są:

- wpływ ryzyka kredytowego kontrahenta oraz własnego ryzyka kredytowego Grupy na wartość godziwą instrumentów zabezpieczających, tj. swapów na stopę procentową (IRS), walutowych swapów na stopę procentową (CIRS basis swap) oraz swapów walutowych (FX swap), które nie jest odzwierciedlone w wartości godziwej pozycji zabezpieczanej,
- różnice pomiędzy częstotliwościami przeszacowania instrumentów zabezpieczających i zabezpieczanych kredytów i depozytów.

Wartości nominalne instrumentów pochodnych zabezpieczających – zabezpieczenie przepływów pieniężnych

30.06.2018	UMOWNY TERMIN ZAPADALNOŚCI					RAZEM
	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	
RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ						
Swapy stopy procentowej (IRS) zabezpieczające portfel kredytów o zmiennym oprocentowaniu w PLN						
Wartość nominalna	-	-	1 600 000	2 000 000	-	3 600 000
Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	3,6	3,7	-	3,7
Swapy stopy procentowej (IRS) zabezpieczające portfel depozytów w PLN ekonomicznie odpowiadających długoterminowemu zobowiązaniu o zmiennym oprocentowaniu						
Wartość nominalna	-	-	-	150 000	207 000	357 000
Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	1,8	1,8	1,8
Swapy stopy procentowej (IRS) zabezpieczające portfel depozytów w EUR ekonomicznie odpowiadających długoterminowemu zobowiązaniu o zmiennym oprocentowaniu						
Wartość nominalna	-	-	-	380 332	-	380 332
Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	-0,3	-	-0,3
RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ / RYZIKO WALUTOWE						
Swapy stopy procentowej (CIRS basis swap) zabezpieczające portfel kredytów o zmiennym oprocentowaniu w CHF i portfel depozytów w PLN ekonomicznie odpowiadających długoterminowemu zobowiązaniu o zmiennym oprocentowaniu						
Wartość nominalna	-	768 458	5 538 409	3 490 105	3 175 560	12 972 532
Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	-	-	-
Średni kurs CHF/PLN	-	-	-	-	-	-
Swapy walutowe (FX swap) zabezpieczające portfel kredytów o zmiennym oprocentowaniu w EUR						
Wartość nominalna	7 372 273	2 128 564	1 528 664	-	-	11 029 501
Średni kurs EUR/PLN	4,3	4,3	4,4	-	-	4,3
Wartość nominalna razem	7 372 273	2 897 022	8 667 073	6 020 437	3 382 560	28 339 365

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wartości nominalne instrumentów pochodnych zabezpieczających – zabezpieczenie przepływów pieniężnych

31.12.2017	UMOWNY TERMIN ZAPADALNOŚCI					RAZEM
	DO 1 MIESIĄCA	OD 1 DO 3 MIESIĘCY	OD 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	OD 1 DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	
RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ						
Swapy stopy procentowej (IRS) zabezpieczające portfel kredytów o zmiennym oprocentowaniu w PLN						
Wartość nominalna	-	-	-	3 600 000	-	3 600 000
Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	3,7	-	3,7
Swapy stopy procentowej (IRS) zabezpieczające portfel depozytów w PLN ekonomicznie odpowiadających długoterminowemu zobowiązaniu o zmiennym oprocentowaniu						
Wartość nominalna	-	-	15 000	-	197 000	212 000
Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	1,8	-	1,8	1,8
Swapy stopy procentowej (IRS) zabezpieczające portfel depozytów w EUR ekonomicznie odpowiadających długoterminowemu zobowiązaniu o zmiennym oprocentowaniu						
Wartość nominalna	-	-	-	363 702	-	363 702
Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	-0,3	-	-0,3
RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ / RYZIKO WALUTOWE						
Swapy stopy procentowej (CIRS basis swap) zabezpieczające portfel kredytów o zmiennym oprocentowaniu w CHF i portfel depozytów w PLN ekonomicznie odpowiadających długoterminowemu zobowiązaniu o zmiennym oprocentowaniu						
Wartość nominalna	-	-	1 635 139	7 842 510	3 431 241	12 908 890
Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	-	-	-	-	-	-
Średni kurs CHF/PLN	-	-	-	-	-	-
Swapy walutowe (FX swap) zabezpieczające portfel kredytów o zmiennym oprocentowaniu w EUR						
Wartość nominalna	602 846	381 072	1 025 307	-	-	2 009 225
Średni kurs EUR/PLN	4,4	4,3	4,4	-	-	4,4
Wartość nominalna razem	602 846	381 072	2 675 446	11 806 212	3 628 241	19 093 817

Wpływ zabezpieczenia przepływów pieniężnych na bilans i wynik finansowy – instrumenty zabezpieczające

30.06.2018	RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ		RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ / RYZIKO WALUTOWE		RAZEM
	SWAPY STOPY PROCENTOWEJ (IRS) ZABEZPIECZAJĄCE PORTFEL KREDYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	SWAPY STOPY PROCENTOWEJ (IRS) ZABEZPIECZAJĄCE PORTFEL DEPOZYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	SWAPY STOPY PROCENTOWEJ (CIRS BASIS SWAP) ZABEZPIECZAJĄCE PORTFEL KREDYTÓW I DEPOZYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	SWAPY WALUTOWE (FX SWAP) ZABEZPIECZAJĄCE PORTFEL KREDYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	
Wartość nominalna	3 600 000	737 332	12 972 532	11 029 501	28 339 365
Wartość bilansowa – aktywa	111 020	343	-	268	111 631
Wartość bilansowa – zobowiązania	-	3 492	788 095	72 695	864 282
Nazwa linii w bilansie, w której zaprezentowano instrument zabezpieczający	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające
Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego stanowiące podstawę wyznaczenia kwoty nieefektywności zabezpieczenia	-22 687	-1 975	3 900	-140	-20 902
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat	-11	6	5	-27	-27
Nazwa linii w rachunku zysków i strat, w której ujęto kwotę nieefektywności	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wpływ zabezpieczenia przepływów pieniężnych na bilans i wynik finansowy – instrumenty zabezpieczające

31.12.2017	RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ		RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ / RYZIKO WALUTOWE		RAZEM
	SWAPY STOPY PROCENTOWEJ (IRS) ZABEZPIECZAJĄCE PORTFEL KREDYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	SWAPY STOPY PROCENTOWEJ (IRS) ZABEZPIECZAJĄCE PORTFEL DEPOZYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	SWAPY STOPY PROCENTOWEJ (CIRS BASIS SWAP) ZABEZPIECZAJĄCE PORTFEL KREDYTÓW I DEPOZYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	SWAPY WALUTOWE (FX SWAP) ZABEZPIECZAJĄCE PORTFEL KREDYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	
Wartość nominalna	3 600 000	575 702	12 908 890	2 009 225	19 093 817
Wartość bilansowa – aktywa	199 832	839	-	42 229	242 900
Wartość bilansowa – zobowiązania	-	1 700	674 529	-	676 229
Nazwa linii w bilansie, w której zaprezentowano instrument zabezpieczający	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające	Instrumenty zabezpieczające
Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego stanowiące podstawę wyznaczenia kwoty nieefektywności zabezpieczenia	-59 492	1 007	23 185	2 207	-33 093
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat	-189	-	-36	-2	-227
Nazwa linii w rachunku zysków i strat, w której ujęto kwotę nieefektywności	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy

Wpływ zabezpieczenia przepływów pieniężnych na bilans i wynik finansowy - pozycje zabezpieczane

30.06.2018	RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ		RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ / RYZIKO WALUTOWE		RAZEM
	PORTFEL KREDYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	PORTFEL DEPOZYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	PORTFEL KREDYTÓW I DEPOZYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	PORTFEL KREDYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	
Kwota zmiany wartości godziwej derywatu hipotetycznego reprezentującego pozycję zabezpieczaną, która to zmiana jest podstawą do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	22 687	1 975	-12 055	80	12 687
Saldo pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych dla relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń będzie kontynuowana po zakończeniu danego okresu sprawozdawczego	78 950	-966	-91 904	-353	-14 273
Saldo pozostające w pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych dla tych relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń nie jest już stosowana	-	-	-	-	-

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Wpływ zabezpieczenia przepływów pieniężnych na bilans i wynik finansowy - pozycje zabezpieczane

31.12.2017	RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ		RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ / RYZIKO WALUTOWE		RAZEM
	PORTFEL KREDYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	PORTFEL DEPOZYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	PORTFEL KREDYTÓW I DEPOZYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	PORTFEL KREDYTÓW O ZMIENNYM OPROCENTOWANIU	
Kwota zmiany wartości godziwej derywatu hipotetycznego reprezentującego pozycję zabezpieczaną, która to zmiana jest podstawą do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	59 492	-1 007	-43 838	-2 191	12 457
Saldo pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych dla relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń będzie kontynuowana po zakończeniu danego okresu sprawozdawczego	101 635	1 008	-95 804	-258	6 581
Saldo pozostające w pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych dla tych relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń nie jest już stosowana	-	-	-	-	-

Zmiany stanu kapitału z aktualizacji wyceny z tytułu wyceny instrumentów pochodnych zabezpieczających w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych (*cash flow hedge*)

	I PÓLROCZE 2018	2017
Stan na początek okresu	6 581	39 724
RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ		
Zyski lub straty wynikające z zabezpieczenia, ujęte w pozostałych całkowitych dochodach w ciągu okresu sprawozdawczego	-24 659	-58 480
Część straty przeniesiona do rachunku zysków i strat w związku z brakiem oczekiwania wystąpienia pozycji zabezpieczanej	-	-56
Kwota przeniesiona z kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych do rachunku zysków i strat jako korekta reklasyfikacyjna, w tym do:	-	-
wyniku z tytułu odsetek	-	-
wyniku z pozycji wymiany	-	-
Kwota przeniesiona z kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych i ujęta jako korekta wartości bilansowej aktywa lub zobowiązania niefinansowego będącego przedmiotem zabezpieczanej transakcji	-	-
RYZIKO STOPY PROCENTOWEJ / RYZIKO WALUTOWE		
Zyski lub straty wynikające z zabezpieczenia, ujęte w pozostałych całkowitych dochodach w ciągu okresu sprawozdawczego	3 805	25 393
Część straty przeniesiona do rachunku zysków i strat w związku z brakiem oczekiwania wystąpienia pozycji zabezpieczanej	-	-
Kwota przeniesiona z kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych do rachunku zysków i strat jako korekta reklasyfikacyjna, w tym do:	-	-
wyniku z tytułu odsetek	-	-
wyniku z pozycji wymiany	-	-
Kwota przeniesiona z kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych i ujęta jako korekta wartości bilansowej aktywa lub zobowiązania niefinansowego będącego przedmiotem zabezpieczanej transakcji	-	-
Stan na koniec okresu	-14 273	6 581

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

31. Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe

	30.06.2018	31.12.2017
Dłużne papiery wartościowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	10 647 866	X
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez kapitał	30 755 181	X
Instrumenty kapitałowe wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez kapitał	244 337	X
Instrumenty kapitałowe obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	65 386	X
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży (AFS)	X	33 276 590
Kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży (AFS)	X	147 441
Utrzymywane do terminu wymagalności	X	3 481 791
Razem	41 712 770	36 905 822

Grupa przeniosła korporacyjne i municypalne dłużne papiery wartościowe do pozycji „Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe z pozycji „Kredyty i pożyczki udzielone klientom”. Przed zastosowaniem wymogów MSSF 9, pozycje te prezentowane były jako kredyty i pożyczki udzielone klientom, gdyż były klasyfikowane do kategorii pożyczki i należności zgodnie z MSR 39.

Dłużne papiery wartościowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu

	30.06.2018	31.12.2017
Papiery wartościowe emitowane przez rządy centralne	4 164 579	X
bony skarbowe	-	X
obligacje skarbowe	4 164 579	X
Papiery wartościowe emitowane przez banki centralne	-	X
Papiery wartościowe emitowane przez przedsiębiorstwa	3 888 944	X
Papiery wartościowe emitowane przez jednostki samorządowe	2 594 343	X
Razem	10 647 866	X
w tym utrata wartości aktywów	-65 246	X

Dłużne papiery wartościowe wyceniane wg wartości godziwej przez kapitał

	30.06.2018	31.12.2017
Papiery wartościowe emitowane przez rządy centralne	22 332 627	X
bony skarbowe	-	X
obligacje skarbowe	22 332 627	X
Papiery wartościowe emitowane przez banki centralne	2 999 646	X
Papiery wartościowe emitowane przez przedsiębiorstwa	1 966 123	X
Papiery wartościowe emitowane przez jednostki samorządowe	3 456 785	X
Razem	30 755 181	X
Odpis z tytułu utraty wartości (*)	-29 671	X

(*) Odpis dotyczący dłużnych papierów wartościowych wycenianych wg wartości godziwej przez kapitał jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży (AFS)

	30.06.2018	31.12.2017
Papiery wartościowe emitowane przez rządy centralne	X	21 557 825
bony skarbowe	X	-
obligacje skarbowe	X	21 557 825
Papiery wartościowe emitowane przez banki centralne	X	11 066 168
Papiery wartościowe emitowane przez przedsiębiorstwa	X	-
Papiery wartościowe emitowane przez jednostki samorządowe	X	652 597
Razem	X	33 276 590
w tym utrata wartości aktywów	X	-

Dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności (HTM)

	30.06.2018	31.12.2017
Papiery wartościowe emitowane przez rządy centralne	X	3 450 338
bony skarbowe	X	-
obligacje skarbowe	X	3 450 338
Papiery wartościowe emitowane przez banki centralne	X	31 453
Razem	X	3 481 791
w tym utrata wartości aktywów	X	-

Instrumenty kapitałowe wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez kapitał

	30.06.2018	31.12.2017
Akcje i udziały	244 337	X
Razem	244 337	X

Instrumenty kapitałowe obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

	30.06.2018	31.12.2017
Akcje	65 386	X
Razem	65 386	X

Kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży (AFS)

	30.06.2018	31.12.2017
Akcje	X	147 404
Certyfikaty inwestycyjne	X	37
Razem	X	147 441
w tym utrata wartości aktywów	X	-1 119

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Dłużne papiery wartościowe inwestycyjne (lokacyjne) według umownych terminów zapadalności

	30.06.2018	31.12.2017
Dłużne papiery wartościowe, w tym:		
do 1 miesiąca	5 310 770	11 112 757
od 1 do 3 miesięcy	78 913	121 753
od 3 miesięcy do 1 roku	6 440 083	6 054 947
od 1 do 5 lat	15 839 672	11 762 697
powyżej 5 lat	13 733 609	7 706 227
Razem	41 403 047	36 758 381

Dłużne papiery wartościowe inwestycyjne (lokacyjne) według walut

	30.06.2018	31.12.2017
PLN	36 021 660	32 997 942
EUR	3 191 336	2 091 122
USD	2 190 051	1 669 317
Razem	41 403 047	36 758 381

32. Aktywa i zobowiązania przeznaczone do sprzedaży

Zgodnie z MSSF 5 „Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana”, Grupa wyodrębniła w pozycji „Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży” aktywa trwale spełniające odpowiednie wymogi MSSF 5 dotyczące klasyfikacji do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży.

Na dzień 30 czerwca 2018 roku do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży zakwalifikowano:

- nieruchomości,
- pozostałe aktywa rzeczowe.

Poniżej przedstawiono aktywa przeznaczone do sprzedaży:

	30.06.2018	31.12.2017
AKTYWA PRZEZNACZONE DO SPRZEDAŻY		
Rzeczowe aktywa trwale	24 897	42 197
Inne aktywa	23 310	23 368
Razem aktywa	48 207	65 565

Rozliczenie sprzedaży pozostałych aktywów przeznaczonych do sprzedaży przedstawia się następująco:

	I PÓŁROCZE 2018	I PÓŁROCZE 2017
Przychody ze sprzedaży	7 146	911
Wartość bilansowa zbytych aktywów netto (łącznie z kosztami sprzedaży)	-3 326	-191
Zysk/strata brutto na sprzedaży	3 820	720

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

33. Wartości niematerialne

	30.06.2018	31.12.2017
Wartości niematerialne, w tym:	743 461	777 997
koszty prac rozwojowych	157	1 073
patenty i licencje	494 984	490 762
inne	175 239	180 407
nakłady na wartości niematerialne	73 081	105 755
Wartość firmy	747 648	747 648
Razem	1 491 109	1 525 645

W okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2018 roku nabyte przez Grupę wartości niematerialne wynoszą 51 273 tys. złotych (w roku 2017 nabyto wartości w kwocie 230 327 tys. złotych).

W okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2018 roku i w 2017 roku nie występowały ograniczenia dotyczące tytułu prawnego do wartości niematerialnych tytułem zabezpieczenia zobowiązań.

Zobowiązania umowne

Na dzień 30 czerwca 2018 roku jednostki wchodzące w skład Grupy zawarły umowy z kontrahentami na nabycie w przyszłości wartości niematerialnych w kwocie 52 313 tys. złotych (na 31 grudnia 2017 roku 33 334 tys. złotych).

34. Rzeczowe aktywa trwałe

	30.06.2018	31.12.2017
Środki trwałe, w tym:	1 288 647	1 327 191
grunty i budynki	944 060	972 863
maszyny i urządzenia	236 017	262 673
środki transportu	47 979	53 983
inne	60 591	37 672
Środki trwałe w budowie oraz zaliczki na środki trwałe w budowie	77 969	98 278
Razem	1 366 616	1 425 469

W okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2018 roku wartość nabytych przez Grupę składników „Rzeczowych aktywów trwałych” wynosi 36 853 tys. złotych (w roku 2017 wyniosła 140 311 tys. złotych), natomiast wartość składników zbytych wynosi 12 663 tys. złotych (w roku 2017 wyniosła 605 tys. złotych).

W okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2018 roku i w 2017 roku nie występowały ograniczenia dotyczące tytułu prawnego do rzeczowych aktywów trwałych tytułem zabezpieczenia zobowiązań.

Zobowiązania umowne

Na dzień 30 czerwca 2018 roku jednostki wchodzące w skład Grupy zawarły umowy z kontrahentami na nabycie w przyszłości rzeczowych aktywów trwałych w kwocie 11 391 tys. złotych (na 31 grudnia 2017 roku - 20 801 tys. złotych).

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

35. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań

Według stanu na dzień 30 czerwca 2018 roku Grupa posiadała w swoim portfelu aktywa finansowe, które stanowią zabezpieczenie zobowiązań

RODZAJ TRANSAKCJI	PRZEDMIOT ZABEZPIECZENIA	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW STANOWIĄCYCH ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ	WARTOŚĆ NOMINALNA AKTYWÓW STANOWIĄCYCH ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ	WARTOŚĆ ZOBOWIĄZAŃ PODLEGAJĄCYCH ZABEZPIECZENIU
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	obligacje	1 064 603	1 043 885	1 064 944
Pokrycie Funduszu ochrony środków gwarantowanych na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	obligacje	795 733	730 200	-
Pokrycie zobowiązań do zapłaty na fundusz gwarancyjny na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	obligacje	52 219	52 000	45 064
Pokrycie zobowiązań do zapłaty na fundusz przymusowej restrukturyzacji na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	obligacje	108 049	107 600	196 740
Kredyt lombardowy i techniczny	obligacje	4 582 237	4 472 733	-
Inne kredyty	obligacje	259 311	247 800	221 545
Emisja hipotecznych listów zastawnych	wierzytelności zabezpieczone hipoteką, obligacje	1 513 959	1 514 836	1 184 199
Pokrycie Funduszu Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Giełdowych na rzecz Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych	obligacje, depozyty pieniężne	44 593	44 429	-
Transakcje pochodne	obligacje	379 692	378 099	307 799

Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku Grupa posiadała w swoim portfelu aktywa finansowe, które stanowią zabezpieczenie zobowiązań

RODZAJ TRANSAKCJI	PRZEDMIOT ZABEZPIECZENIA	WARTOŚĆ BILANSOWA AKTYWÓW STANOWIĄCYCH ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ	WARTOŚĆ NOMINALNA AKTYWÓW STANOWIĄCYCH ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ	WARTOŚĆ ZOBOWIĄZAŃ PODLEGAJĄCYCH ZABEZPIECZENIU
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	obligacje	1 088 646	1 045 716	1 089 876
Pokrycie Funduszu ochrony środków gwarantowanych na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	obligacje	763 927	770 200	-
Pokrycia zobowiązań do zapłaty na fundusz gwarancyjny na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	obligacje	32 488	32 000	26 858
Pokrycie zobowiązań do zapłaty na fundusz przymusowej restrukturyzacji na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	obligacje	63 545	62 600	53 497
Kredyt lombardowy i techniczny	obligacje	4 697 247	4 587 519	-
Inne kredyty	obligacje	320 074	317 300	234 731
Emisja hipotecznych listów zastawnych	wierzytelności zabezpieczone hipoteką, obligacje	1 576 746	1 574 510	1 211 307
Pokrycie Funduszu Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Giełdowych na rzecz Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych	obligacje, depozyty pieniężne	50 593	50 446	-
Transakcje pochodne	obligacje	648 671	653 999	574 882

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

36. Zobowiązania wobec innych banków

Zobowiązania wobec banków według struktury produktowej

	30.06.2018	31.12.2017
Rachunki bieżące	878 192	995 307
Depozyty innych banków i pozostałe zobowiązania	835 714	653 917
Otrzymane kredyty i pożyczki	3 258 842	3 006 353
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	416 038	301 439
Środki pieniężne w drodze	69 334	24 275
Razem	5 458 120	4 981 291

Zobowiązania wobec innych banków wyceniane są według zamortyzowanego kosztu.

Zobowiązania wobec banków według walut

	30.06.2018	31.12.2017
PLN	1 930 915	1 635 684
CHF	605 535	591 405
EUR	2 817 287	2 654 770
USD	85 730	89 288
Pozostałe waluty	18 653	10 144
Razem	5 458 120	4 981 291

37. Zobowiązania wobec klientów

Zobowiązania wobec klientów według struktury podmiotowej i produktowej

	30.06.2018	31.12.2017
Zobowiązania wobec przedsiębiorstw, w tym:	52 280 982	57 397 810
środki na rachunkach bieżących	34 097 482	38 152 471
depozyty terminowe oraz pozostałe zobowiązania	18 183 500	19 245 339
Zobowiązania wobec jednostek budżetowych, w tym:	11 001 524	12 192 129
środki na rachunkach bieżących	6 652 227	9 392 061
depozyty terminowe i pozostałe zobowiązania	4 349 297	2 800 068
Zobowiązania wobec ludności, w tym:	78 635 207	75 576 754
środki na rachunkach bieżących	46 117 301	43 101 222
depozyty terminowe i pozostałe zobowiązania	32 517 906	32 475 532
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	648 906	788 436
Środki pieniężne w drodze	366 629	231 139
Razem	142 933 248	146 186 268

Zobowiązania wobec klientów wyceniane są według zamortyzowanego kosztu.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zobowiązania wobec klientów według walut

	30.06.2018	31.12.2017
PLN	116 966 241	119 945 891
CHF	302 397	336 479
EUR	15 860 334	16 487 441
USD	8 253 397	7 925 639
Pozostałe waluty	1 550 879	1 490 818
Razem	142 933 248	146 186 268

38. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych według rodzaju

	30.06.2018	31.12.2017
Zobowiązania z tytułu obligacji	1 279 240	90 092
Zobowiązania z tytułu emisji certyfikatów depozytowych	1 418 865	1 470 000
Zobowiązania z tytułu emisji listów zastawnych	1 184 199	1 211 307
Razem	3 882 304	2 771 399

Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych wyceniane są według zamortyzowanego kosztu. Grupa terminowo wywiązuje się z zobowiązań z tytułu wykupu własnych dłużnych papierów wartościowych.

Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych według walut

	30.06.2018	31.12.2017
PLN	3 548 104	2 410 014
EUR	334 200	361 385
USD	-	-
Razem	3 882 304	2 771 399

39. Zobowiązania podporządkowane

Stan na dzień 30 czerwca 2018

RODZAJ TRANSAKCJI	WARTOŚĆ NOMINALNA	WALUTA	OPROCENTOWANIE	DATA EMISJI	DATA ZAPADALNOŚCI	WARUNKI	WARTOŚĆ BILANSOWA NA 30.06.2018
Obligacje podporządkowane	1 250 000	PLN	zmiennie, WIBOR 6M + marża	30.10.2017	29.10.2027	opcja call dająca prawo Bankowi do wykupu obligacji w terminie 5 lat od daty emisji, pod warunkiem otrzymania zgody KNF	1 257 013

Stan na dzień 31 grudnia 2017

RODZAJ TRANSAKCJI	WARTOŚĆ NOMINALNA	WALUTA	OPROCENTOWANIE	DATA EMISJI	DATA ZAPADALNOŚCI	WARUNKI	WARTOŚĆ BILANSOWA NA 31.12.2017
Obligacje podporządkowane	1 250 000	PLN	zmiennie, WIBOR 6M + marża	30.10.2017	29.10.2027	opcja call dająca prawo Bankowi do wykupu obligacji w terminie 5 lat od daty emisji, pod warunkiem otrzymania zgody KNF	1 257 188

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

40. Rezerwy

Zmiany w ciągu okresu sprawozdawczego

I PÓŁROCZE 2018	REZERWY NA SPRAWY SPORNE	REZERWY NA PROGRAMY OKREŚLONYCH ŚWIADCZEŃ	REZERWY NA UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA I GWARANCJE	INNE REZERWY	RAZEM
Stan na początek okresu	17 132	300 248	236 909	48 333	602 622
Początkowe zastosowanie MSSF 9	-	-	35 837	-	35 837
Stan na początek okresu - przekształcony	17 132	300 248	272 746	48 333	638 459
Utworzenie/aktualizacja rezerw	14 602	13 816	72 818	16 025	117 261
Wykorzystanie rezerw	-391	-25 032	-	-4 793	-30 216
Rozwiązanie rezerw	-535	-	-83 158	-	-83 693
Różnice kursowe	-	-	1 098	-	1 098
Inne zmiany	16 596	180	-	-	16 776
Stan na koniec okresu	47 404	289 212	263 504	59 565	659 685
Krótkoterminowe	2 478	25 034	19 899	3 675	51 086
Długoterminowe	44 926	264 178	243 605	55 890	608 599

2017	REZERWY NA SPRAWY SPORNE	REZERWY NA PROGRAMY OKREŚLONYCH ŚWIADCZEŃ	REZERWY NA UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA I GWARANCJE	INNE REZERWY	RAZEM
Stan na początek okresu	8 551	294 014	220 983	36 844	560 392
Utworzenie/aktualizacja rezerw	10 428	27 931	71 221	47 861	157 441
Wykorzystanie rezerw	-6 554	-14 068	-	-5 644	-26 266
Rozwiązanie rezerw	-1 329	-41	-53 690	-111	-55 171
Różnice kursowe	-	-	-1 605	-	-1 605
Połączenia jednostek gospodarczych	1 061	974	-	5 382	7 417
Inne zmiany	4 975	-8 562	-	-35 999	-39 586
Stan na koniec okresu	17 132	300 248	236 909	48 333	602 622
Krótkoterminowe	4 281	33 893	50 514	9 354	98 042
Długoterminowe	12 851	266 355	186 395	38 979	504 580

Rezerwy na sprawy sporne

Rezerwy na sprawy sporne dotyczą spraw toczących się w postępowaniach sądowych, administracyjnych oraz innych sporów o charakterze prawnym. Rezerwy na sprawy sporne zostały oszacowane przy uwzględnieniu kwoty prawdopodobnej do zapłaty.

Rezerwy na programy określonych świadczeń

Rezerwa na programy określonych świadczeń obejmuje rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe oraz pośmiertne. Wartość bieżąca tego typu zobowiązań jest ustalana przez niezależnego aktuarusza za pomocą metody prognozowanych uprawnień jednostkowych

Inne rezerwy

Inne rezerwy obejmują w szczególności pozostałe rezerwy na świadczenia pracownicze.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

41. Zobowiązania warunkowe

Sprawy sądowe

Na dzień 30 czerwca 2018 roku z udziałem Grupy toczą się następujące istotne z uwagi na wartość przedmiotu sporu postępowania sądowe o zapłatę:

1) w grupie zobowiązań (przeciwko Grupie):

- z powództwa syndyka spółki akcyjnej w upadłości likwidacyjnej – powództwo o zapłatę odszkodowania za szkodę poniesioną wskutek postawienia przez Bank w stan natychmiastowej wymagalności wierzytelności z tytułu zapłaty ceny z umowy przelewu wierzytelności kredytowej oraz przeprowadzenia egzekucji komorniczej pozostałej do zapłaty części tej ceny, wartość przedmiotu sporu 57 450 130 złotych data wszczęcia postępowania – 30 kwietnia 2015 roku w obecnym stanie faktycznym i prawnym Bank ocenia ryzyko wypływu środków jako znikome,
- z powództwa beneficjenta gwarancji – powództwo o zapłatę roszczenia z gwarancji wystawionej przez Bank, wartość przedmiotu sporu 55 996 064,23 złotych data wszczęcia postępowania – 20 maja 2014 roku w obecnym stanie faktycznym i prawnym Bank ocenia ryzyko wypływu środków jako możliwe,
- z powództwa beneficjenta gwarancji – powództwo o zapłatę roszczenia z gwarancji wystawionej przez Bank, wartość przedmiotu sporu 43 760 219 złotych data wszczęcia postępowania – 29 stycznia 2013 roku. W dniu 27 czerwca 2018 roku. Sąd Apelacyjny w Warszawie wydał wyrok oddalający apelację Banku, w której Bank zaskarżył w całości wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 23 maja 2016 roku zasądzający od Banku kwotę 43 760 219 złotych. W związku z prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego i wezwaniem powoda Bank dokonał zapłaty wykorzystując utworzoną wcześniej rezerwę. Bank wystąpił do Sądu Apelacyjnego z wnioskiem o doręczenie wyroku z uzasadnieniem celem rozważenia zasadności złożenia skargi kasacyjnej,
- z powództwa osoby fizycznej – powództwo o zapłatę przez Bank kwoty pobranej tytułem rozliczenia terminowych operacji finansowych; wartość przedmiotu sporu 38 916 555,18 złotych data wszczęcia postępowania – 2 października 2016 roku w obecnym stanie faktycznym i prawnym Bank ocenia ryzyko wypływu środków jako możliwe,
- z powództwa beneficjenta gwarancji – powództwo o zapłatę roszczenia z gwarancji wystawionej przez Bank, wartość przedmiotu sporu 32 750 000 złotych data wszczęcia postępowania – 14 stycznia 2014 roku w obecnym stanie faktycznym prawnym Bank ocenia ryzyko wypływu środków jako znikome,
- z powództwa beneficjenta gwarancji – powództwo o zapłatę roszczenia z gwarancji wystawionej przez Bank, wartość przedmiotu sporu 29 204 684 złotych data wszczęcia postępowania – 16 stycznia 2015 roku w obecnym stanie faktycznym i prawnym Bank ocenia ryzyko wypływu środków jako możliwe.

2) w grupie wierzytelności (z powództwa Grupy):

- pozew wzajemny Banku o ustalenie wygaśnięcia gwarancji bankowej i zapłatę należności z tytułu przelewu wierzytelności, wartość przedmiotu sporu 133 738 104,92 złotych data wszczęcia postępowania – 28 lutego 2013 roku,
- pozew Banku o zapłatę przeciwko dłużnikowi rzeczowemu z tytułu hipoteki zabezpieczającej spłatę udzielonego kredytu, wartość przedmiotu sporu 132 877 901 złotych data wszczęcia postępowania – 21 stycznia 2016 roku,
- pozew o zapłatę należności kredytowych oraz o ustalenie istnienia wierzytelności Banku, wartość przedmiotu sporu 111 165 487 złotych data wszczęcia postępowania – 29 stycznia 2013 roku.

Żadne z postępowań toczących się w I półroczu 2018 roku przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej nie stwarzało zagrożenia dla płynności finansowej Grupy.

Grupa utworzyła rezerwy na sprawy sporne prowadzone przeciwko podmiotom Grupy, które w opinii prawnej wiążą się z ryzykiem wypływu środków z tytułu wypełnienia obowiązku. Wartość rezerw na dzień 30 czerwca 2018 roku wynosi 47 404 tys. złotych, (na 31 grudnia 2017 roku 17 132 tys. złotych).

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Udzielone zobowiązania finansowe

Udzielone zobowiązania finansowe według podmiotów

	30.06.2018	31.12.2017
Udzielone zobowiązania finansowe, w tym:		
na rzecz podmiotów finansowych	1 260 244	785 430
na rzecz podmiotów niefinansowych	32 036 413	32 495 145
na rzecz podmiotów budżetowych	921 619	599 409
Razem	34 218 276	33 879 984

Udzielone zobowiązania gwarancyjne

Udzielone zobowiązania gwarancyjne według podmiotów

	30.06.2018	31.12.2017
Zobowiązania udzielone na rzecz podmiotów finansowych, w tym:	1 010 019	1 093 608
gwarancje	1 004 387	1 093 608
potwierdzone akredytywy eksportowe	5 632	-
Zobowiązania udzielone na rzecz podmiotów niefinansowych, w tym:	11 508 552	9 970 336
gwarancje	7 921 053	6 726 612
gwarancje subemisji papierów wartościowych	3 464 536	3 070 727
poręczenia	122 963	172 997
Zobowiązania udzielone na rzecz podmiotów budżetowych, w tym:	424 745	434 737
gwarancje	21 830	13 186
gwarancje subemisji papierów wartościowych	402 915	421 551
Razem	12 943 316	11 498 681

Otrzymane zobowiązania pozabilansowe

Otrzymane zobowiązania pozabilansowe według podmiotów

	30.06.2018	31.12.2017
Finansowe, w tym:	1 281 141	384 961
od podmiotów finansowych	1 081 141	384 961
od podmiotów niefinansowych	200 000	-
od podmiotów budżetowych	-	-
Gwarancyjne, w tym:	17 112 799	13 871 406
od podmiotów finansowych	3 624 067	3 116 556
od podmiotów niefinansowych	12 512 274	9 824 811
od podmiotów budżetowych	976 458	930 039
Razem	18 393 940	14 256 367

Ponadto Grupa ma możliwość uzyskania finansowania w Narodowym Banku Polskim pod zastaw posiadanych rządowych papierów wartościowych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

42. Informacje dodatkowe do sprawozdania z przepływów pieniężnych

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	30.06.2018	31.12.2017	30.06.2017
Kasa, należności od Banku Centralnego	8 014 221	5 236 318	6 735 048
Należności od banków z terminem wymagalności do 3 miesięcy	2 966 758	2 108 722	2 939 651
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych prezentowane w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	10 980 979	7 345 040	9 674 699

Wartość środków pieniężnych i ich ekwiwalentów o ograniczonej możliwości dysponowania wyniosła na dzień 30 czerwca 2018 roku 4 991 812 tys. złotych (na dzień 31 grudnia 2017 roku 4 786 930 tys. złotych, na dzień 30 czerwca 2017 roku 4 672 732 tys. złotych).

Zmiany zobowiązań wynikające z działalności finansowej

	STAN NA 1 STYCZNIA 2018 ROKU	ZMIANY WYNIKAJĄCE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ	ZMIANY WYNIKAJĄCE Z OPERACJI O CHARAKTERZE BEZGOTÓWKOWYM				STAN NA 30 CZERWCA 2018 ROKU
			ZMIANY WYNIKAJĄCE Z UZYSKANIA LUB UTRATY KONTROLI NAD JEDNOSTKAMI ZALEŻNYMI LUB INNYMI PRZEDSIĘWZIĘCIAMI	SKUTKI ZMIAN KURSÓW WALUTOWYCH	ZMIANY WARTOŚCI GODZIWYCH	INNE ZMIANY	
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	2 771 399	1 092 969	-	-	-	17 936	3 882 304
Zobowiązania podporządkowane	1 257 188	-	-	-	-	-175	1 257 013
Kredyty otrzymane	3 006 353	81 878	-	172 205	-	-1 594	3 258 842
Razem	7 034 940	1 174 847	-	172 205	-	16 167	8 398 159

	STAN NA 1 STYCZNIA 2017 ROKU	ZMIANY WYNIKAJĄCE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ	ZMIANY WYNIKAJĄCE Z OPERACJI O CHARAKTERZE BEZGOTÓWKOWYM				STAN NA 30 CZERWCA 2017 ROKU
			ZMIANY WYNIKAJĄCE Z UZYSKANIA LUB UTRATY KONTROLI NAD JEDNOSTKAMI ZALEŻNYMI LUB INNYMI PRZEDSIĘWZIĘCIAMI	SKUTKI ZMIAN KURSÓW WALUTOWYCH	ZMIANY WARTOŚCI GODZIWYCH	INNE ZMIANY	
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	1 522 963	-187 337	-	-	-	-21 139	1 314 487
Kredyty otrzymane	3 249 417	-67 963	-	-83 687	-	-96 198	3 001 569
Razem	4 772 380	-255 300	-	-83 687	-	-117 337	4 316 056

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

43. Transakcje z jednostkami powiązаныmi

Transakcje pomiędzy Bankiem a podmiotami powiązаныmi są transakcjami typowymi dla bieżącej działalności operacyjnej prowadzonej przez Bank. Obejmują one głównie kredyty, depozyty, transakcje w walutach obcych oraz gwarancje.

Proces kredytowy w odniesieniu do Kierownictwa Banku oraz podmiotów powiązanych z Bankiem

Zgodnie z ustawą Prawo Bankowe, zawieranie transakcji o charakterze kredytowym z członkami Zarządu i Rady Nadzorczej Banku, osobami zajmującymi stanowiska kierownicze w Banku oraz podmiotami z nimi powiązаныmi kapitałowo lub organizacyjnie, następuje na podstawie Regulaminu uchwalonego przez Radę Nadzorczą Banku.

Regulamin określa szczególne zasady podejmowania decyzji o zawarciu transakcji z wyżej wymienionymi osobami i podmiotami, w tym szczególne decyzyjne uprawnienia do podejmowania decyzji. W szczególności zawarcie transakcji z członkiem Zarządu lub Rady Nadzorczej Banku lub podmiotem z nimi powiązаныm kapitałowo lub organizacyjnie wymaga podjęcia decyzji przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku.

Członkowie Kierownictwa Banku i podmioty z nimi powiązаныe kapitałowo lub organizacyjnie mogą korzystać z oferowanych przez Bank produktów kredytowych według zasad i na warunkach standardowo oferowanych przez Bank. W szczególności w odniesieniu do tych osób i podmiotów Bank nie stosuje korzystniejszych stóp oprocentowania kredytów.

Ocena ryzyka kredytowego dokonywana jest zgodnie z metodologią stosowaną przez Bank, adekwatnie do segmentu klienta i rodzaju transakcji.

W odniesieniu do podmiotów powiązanych z Bankiem stosowany jest standardowy proces kredytowy, przy czym decyzje o zawarciu transakcji podejmowane są wyłącznie przez szczególne decyzyjne na poziomie Centrali Banku.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Transakcje z podmiotami powiązаныmi

Transakcje z jednostkami powiązаныmi na 30 czerwca 2018 roku

NAZWA JEDNOSTKI	NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU KREDYTÓW I LOKAT	PAPIERY WARTOŚCIOWE	NALEŻNOŚCI Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH	POZOSTAŁE NALEŻNOŚCI	ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU KREDYTÓW I DEPOZYTÓW	ZOBOWIĄZANIA Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH	POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	4 752	8 408	-	414 838
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	2 719	-	25 495	4 877	66 055	1 426	1 727
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	466	-	-	-	8 949	-	-
Razem	3 185	-	25 495	9 629	83 412	1 426	416 565

Należności z tytułu kredytów i lokat według umownych terminów zapadalności

30.06.2018	BIEŻĄCE (*)	DO 1 MIESIĄCA	POWYŻEJ 1 MIESIĄCA DO 3 MIESIĘCY	POWYŻEJ 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	POWYŻEJ 1 ROKU DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	-	-	-	-
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	1 599	926	32	102	60	-	2 719
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	-	-	-	9	60	397	466
Razem	1 599	926	32	111	120	397	3 185

(*) Należności bieżące obejmują rachunki Nostro oraz rachunki zabezpieczeń pieniężnych.

Zobowiązania z tytułu kredytów i depozytów według umownych terminów zapadalności

30.06.2018	BIEŻĄCE (*)	DO 1 MIESIĄCA	POWYŻEJ 1 MIESIĄCA DO 3 MIESIĘCY	POWYŻEJ 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	POWYŻEJ 1 ROKU DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	8 408	-	-	-	-	-	8 408
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	29 064	36 991	-	-	-	-	66 055
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	8 949	-	-	-	-	-	8 949
Razem	46 421	36 991	-	-	-	-	83 412

(*) Zobowiązania bieżące obejmują rachunki Loro oraz rachunki zabezpieczeń pieniężnych.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Należności z tytułu kredytów i lokat według walut

30.06.2018	EUR	USD	CHF	PLN	INNE	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A	-	-	-	-	-	-
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	-	-	-	2 719	-	2 719
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A	-	-	398	68	-	466
Razem	-	-	398	2 787	-	3 185

Zobowiązania z tytułu kredytów i depozytów według walut

30.06.2018	EUR	USD	CHF	PLN	INNE	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A	314	-	-	8 094	-	8 408
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	1 386	6 803	1 834	55 349	683	66 055
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A	3 651	453	150	4 689	6	8 949
Razem	5 351	7 256	1 984	68 132	689	83 412

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Transakcje z jednostkami powiązаныmi na 31 grudnia 2017 roku

NAZWA JEDNOSTKI	NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU KREDYTÓW I LOKAT	PAPIERY WARTOŚCIOWE	NALEŻNOŚCI Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH	POZOSTAŁE NALEŻNOŚCI	ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU KREDYTÓW I DEPOZYTÓW	ZOBOWIĄZANIA Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH	POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	1 733	477 485	-	-
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	1 463	-	489	824	489 058	5 062	11
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	458	-	-	-	8 118	-	-
Razem	1 921	-	489	2 557	974 661	5 062	11

Należności z tytułu kredytów i lokat według umownych terminów zapadalności

31.12.2017	BIEŻĄCE (*)	DO 1 MIESIĄCA	POWYŻEJ 1 MIESIĄCA DO 3 MIESIĘCY	POWYŻEJ 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	POWYŻEJ 1 ROKU DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	-	-	-	-
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	900	110	-	192	261	-	1 463
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	-	-	-	6	28	424	458
Razem	900	110	-	198	289	424	1 921

(*) Nostro oraz rachunki zabezpieczeń pieniężnych

Zobowiązania z tytułu kredytów i depozytów według umownych terminów zapadalności

31.12.2017	BIEŻĄCE (*)	DO 1 MIESIĄCA	POWYŻEJ 1 MIESIĄCA DO 3 MIESIĘCY	POWYŻEJ 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	POWYŻEJ 1 ROKU DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	3 978	473 507	-	-	-	-	477 485
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	6 249	482 809	-	-	-	-	489 058
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	5 511	-	2 607	-	-	-	8 118
Razem	15 738	956 316	2 607	-	-	-	974 661

(*) Zobowiązania bieżące obejmują rachunki Loro oraz rachunki zabezpieczeń pieniężnych

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Należności z tytułu kredytów i lokat według walut

31.12.2017	EUR	USD	CHF	PLN	INNE	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A	-	-	-	-	-	-
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	93	-	-	1 370	-	1 463
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A	-	-	387	71	-	458
Razem	93	-	387	1 441	-	1 921

Zobowiązania z tytułu kredytów i depozytów według walut

31.12.2017	EUR	USD	CHF	PLN	INNE	RAZEM
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A	301	-	-	477 184	-	477 485
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	93	1	247	488 717	-	489 058
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A	3 483	185	5	4 442	3	8 118
Razem	3 877	186	252	970 343	3	974 661

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Przychody i koszty dotyczące transakcji z jednostkami powiązаныmi za okres od 1 stycznia do 30 czerwca 2018 roku

NAZWA JEDNOSTKI	PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK	KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK	PRZYCHODY Z TYTUŁU PROWIZJI	KOSZTY Z TYTUŁU PROWIZJI	PRZYCHODY Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH I INNE	KOSZTY Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH I INNE
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	39	-88	846	-	211	-3 661
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A.	170	-265	8 438	-72	2 227	-264
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	1	-28	-	-	-	-
Razem	210	-381	9 284	-72	2 438	-3 925

Przychody i koszty dotyczące transakcji z podmiotami powiązаныmi za okres od 1 stycznia do 30 czerwca 2017 roku

NAZWA JEDNOSTKI	PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK	KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK	PRZYCHODY Z TYTUŁU PROWIZJI	KOSZTY Z TYTUŁU PROWIZJI	PRZYCHODY Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH I INNE	KOSZTY Z WYCENY INSTRUMENTÓW POCHODNYCH I INNE
PZU S.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A. (*)	5	-38	1 855	-	3	-35
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A. (*)	7	-10	729	-10	554	-13
UniCredit S.p.A. - jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A. (**)	154	-153	391	-1 197	1 510	-3 825
Jednostki Grupy UniCredit z wyłączeniem jednostek Grupy Banku Pekao S.A. (**)	3 275	-1 253	3 321	-62	14 472	-1 725
Jednostki stowarzyszone Grupy Banku Pekao S.A.						
Dom Inwestycyjny Xelion Sp. z o.o.	-	-187	20	-	170	-
Pekao Investment Management S.A.	-	-829	5	-	-	-
Pekao TFI S.A. (jednostka zależna PIM S.A.)	-	-715	98 718	-	8	-3
Razem jednostki stowarzyszone Grupy Banku Pekao S.A.	-	-1 731	98 744	-	178	-3
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	93	-163	1	-	-	-
Razem	3 534	-3 348	105 041	-1 269	16 717	-5 601

(*) dane od dnia objęcia kontroli przez PZU S.A.

(**) dane do dnia utraty kontroli przez UniCredit S.p.A.

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zobowiązania pozabilansowe finansowe i gwarancyjne na dzień 30 czerwca 2018 roku

NAZWA JEDNOSTKI	UDZIELONE		OTRZYMANE	
	FINANSOWE	GWARANCYJNE	FINANSOWE	GWARANCYJNE
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	2 789	-	-	-
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Pekao S.A.	555	6 000	-	6 000
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	592	-	-	-
Razem	3 936	6 000	-	6 000

Zobowiązania pozabilansowe według umownych terminów zapadalności

30.06.2018	BIEŻĄCE	DO 1 MIESIĄCA	POWYŻEJ 1 MIESIĄCA DO 3 MIESIĘCY	POWYŻEJ 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	POWYŻEJ 1 ROKU DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE FINANSOWE							
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	-	2 789	-	2 789
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Pekao S.A.	-	20	-	-	535	-	555
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	10	-	-	31	129	422	592
Razem	10	20	-	31	3 453	422	3 936
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE GWARANCYJNE							
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Pekao S.A.	-	-	6 000	-	-	-	6 000
Razem	-	-	6 000	-	-	-	6 000
ZOBOWIĄZANIA OTRZYMANE GWARANCYJNE							
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Pekao S.A.	-	-	6 000	-	-	-	6 000
Razem	-	-	6 000	-	-	-	6 000

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zobowiązania pozabilansowe wg walut

30.06.2018	EUR	USD	CHF	PLN	INNE	RAZEM
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE FINANSOWE						
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	2 789	-	2 789
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Pekao S.A.	-	-	-	555	-	555
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	-	-	-	592	-	592
Razem	-	-	-	3 936	-	3 936
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE GWARANCYJNE						
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Pekao S.A.	-	-	-	6 000	-	6 000
Razem	-	-	-	6 000	-	6 000
ZOBOWIĄZANIA OTRZYMANE GWARANCYJNE						
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Pekao S.A.	-	-	-	6 000	-	6 000
Razem	-	-	-	6 000	-	6 000

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Zobowiązania pozabilansowe finansowe i gwarancyjne na dzień 31 grudnia 2017 roku

NAZWA JEDNOSTKI	UDZIELONE		OTRZYMANE	
	FINANSOWE	GWARANCYJNE	FINANSOWE	GWARANCYJNE
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	2 509	-	-	-
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Pekao S.A.	599	-	-	-
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	553	-	-	-
Razem	3 661	-	-	-

Zobowiązania pozabilansowe według umownych terminów zapadalności

31.12.2017	BIEŻĄCE	DO 1 MIESIĄCA	POWYŻEJ 1 MIESIĄCA DO 3 MIESIĘCY	POWYŻEJ 3 MIESIĘCY DO 1 ROKU	POWYŻEJ 1 ROKU DO 5 LAT	POWYŻEJ 5 LAT	RAZEM
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE FINANSOWE							
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	-	2 509	-	2 509
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Pekao S.A.	-	20	-	-	579	-	599
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	10	-	-	24	126	393	553
Razem	10	20	-	24	3 214	393	3 661

Zobowiązania pozabilansowe wg walut

31.12.2017	EUR	USD	CHF	PLN	INNE	RAZEM
ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE FINANSOWE						
PZU S.A. – jednostka dominująca wobec Banku Pekao S.A.	-	-	-	2 509	-	2 509
Jednostki Grupy PZU S.A. z wyłączeniem jednostek Grupy Pekao S.A.	-	-	-	599	-	599
Kluczowy personel kierowniczy Banku Pekao S.A.	-	-	-	553	-	553
Razem	-	-	-	3 661	-	3 661

Noty objaśniające (cd.)

(w tys. zł)

Koszty wynagrodzeń Zarządu i Rady Nadzorczej Banku

	WARTOŚĆ ŚWIADCZEŃ	
	I PÓŁROCZE 2018	I PÓŁROCZE 2017
Zarząd Banku		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (*)	5 382	6 502
Świadczenia po okresie zatrudnienia	845	-
Świadczenia długoterminowe (**)	3 207	1 438
Płatności na bazie akcji (***)	-	5 460
Razem	9 434	13 400
Rada Nadzorcza Banku		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (*)	788	445
Razem	788	445

(*) Na krótkoterminowe świadczenia pracownicze składają się: wynagrodzenie zasadnicze, premie oraz inne świadczenia, rozliczenie których nastąpi w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

(**) W pozycji "Świadczenia długoterminowe" ujęto rezerwy na odroczone wypłaty premii.

(***) Wartość płatności na bazie akcji stanowi część kosztów wynagrodzeń, ujętych zgodnie z MSSF 2 w okresie sprawozdawczym w rachunku zysków i strat Banku, stanowiących rozliczenie w czasie wartości godziwej instrumentów przypadające na opcje na akcje oraz akcje, w tym akcje, fantomowe, przyznane członkom Zarządu Banku.

Członkowie Zarządu Banku i Rady Nadzorczej Banku w okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2018 roku oraz w okresie od 1 stycznia do 30 czerwca 2017 roku nie otrzymywali wynagrodzeń – w jakiegokolwiek formie, ani nie mieli żadnych należności z tego tytułu od spółek zależnych oraz stowarzyszonych

Koszty wynagrodzeń Członków Zarządów i Rad Nadzorczych spółek zależnych

	WARTOŚĆ ŚWIADCZEŃ	
	I PÓŁROCZE 2018	I PÓŁROCZE 2017
Zarządy Spółek		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	9 897	8 335
Świadczenia po okresie zatrudnienia	138	-
Świadczenia długoterminowe	1 723	-
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	1 603	-
Płatności na bazie akcji	-	808
Razem	13 361	9 143
Rady Nadzorcze Spółek		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	480	126
Razem	480	126

44. Zdarzenia po dacie bilansu

Sprawa sądowa po dniu bilansowym

W dniu 19 lipca 2018 roku. Bankowi doręczono pozew osoby prawnej o zapłatę kwoty 17 521 646 EUR (co na dzień 19 lipca 2018 roku według kursu średniego NBP stanowiło kwotę 75 610 347,81 złotych) tytułem nienależytego wykonania umowy. Bank jest w trakcie przygotowywania odpowiedzi na pozew i szacowania prawdopodobieństwa ryzyka wypływu środków.

Podpisy wszystkich Członków Zarządu

07.08.2018 data	Michał Krupiński imię/nazwisko	Prezes Zarządu Banku stanowisko/funkcja	podpis
07.08.2018 data	Roksana Ciurysek-Gedir imię/nazwisko	Wiceprezes Zarządu Banku stanowisko/funkcja	podpis
07.08.2018 data	Andrzej Kopyrski imię/nazwisko	Wiceprezes Zarządu Banku stanowisko/funkcja	podpis
07.08.2018 data	Tomasz Kubiak imię/nazwisko	Wiceprezes Zarządu Banku stanowisko/funkcja	podpis
07.08.2018 data	Michał Lehmann imię/nazwisko	Wiceprezes Zarządu Banku stanowisko/funkcja	podpis
07.08.2018 data	Marek Lusztyn imię/nazwisko	Wiceprezes Zarządu Banku stanowisko/funkcja	podpis
07.08.2018 data	Tomasz Styczyński imię/nazwisko	Wiceprezes Zarządu Banku stanowisko/funkcja	podpis
07.08.2018 data	Marek Tomczuk imię/nazwisko	Wiceprezes Zarządu Banku stanowisko/funkcja	podpis

Słowniczek

Słowniczek

MSSF – Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (IFRS – International Financial Reporting Standards) to standardy, interpretacje i ich struktura przyjęte przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości RMSR (IASB – International Accounting Standards Board).

MSR – Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (IAS – International Accounting Standards) – starsza nazwa standardów stanowiących część obecnych MSSF.

KIMSF – Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej (IFRIC – International Financial Reporting Interpretations Committee) komitet działający w ramach Rady Międzynarodowych Standardów Rachunkowości publikujący interpretacje MSSF.

CIRS – ang. Currency Interest Rate Swap – swap walutowo-procentowy jest to transakcja wymiany kwot kapitału i płatności odsetkowych w różnych walutach pomiędzy dwoma partnerami.

IRS – ang. Interest Rate Swap – umowa pomiędzy dwiema stronami, na podstawie której strony wypłacają sobie wzajemnie (w określonych odstępach czasu w trakcie trwania kontraktu) odsetki od umownego nominalu kontraktu, naliczane według odmiennej stopy procentowej.

FRA – ang. Forward Rate Agreement – umowa, w ramach której dwaj kontrahenci ustalają wysokość stopy procentowej, która będzie obowiązywała w przyszłości dla określonej kwoty wyrażonej w walucie transakcji dla z góry ustalonego okresu.

CAP – opcja cap na stopy procentowe to umowa finansowa, która ogranicza ryzyko, jakie ponosi pożyczający przy zmiennej stopie procentowej, narażający się na możliwość poniesienia strat w wyniku wzrostu stopy procentowej. Opcja cap to seria opcji call na stopy procentowe, w której wystawca gwarantuje nabywcy, że zrekompensuje mu dodatkowe koszty odsetkowe, które musi on płacić od swojego kredytu, jeśli oprocentowanie kredytu wzrośnie powyżej uzgodnionej stopy procentowej.

FLOOR – opcja floor na stopy procentowe, która ogranicza ryzyko poniesienia strat w wyniku spadku stopy procentowej przez kredytodawcę udzielającego kredytu przy zmiennej stopie oprocentowania. Opcja floor to seria opcji put na stopy procentowe, wystawca gwarantuje odsetki, które musi on zapłacić od kredytu, jeśli oprocentowanie od kredytu spadnie poniżej uzgodnionej stopy procentowej.

IBNR – ang. Incurred But Not Reported – rezerwa na poniesione lecz nieudokumentowane straty kredytowe.

PD – ang. Probability Default – parametr wykorzystywany przy Metodzie Wewnętrznych Ratingów oznaczający prawdopodobieństwo nie wywiązania się dłużnika ze spłaty swojego zobowiązania. PD mówi o tym, z jakim prawdopodobieństwem w horyzoncie jednego roku nastąpi strata kredytowa z nim związana.

LGD – ang. Loss Given Default – część ekspozycji kredytowej banku, która w przypadku zaistnienia zdarzenia niewypłacalności kredytobiorcy (default) zostanie utracona.

EAD – ang. Exposure At Default – wartość ekspozycji kredytowej w momencie niewykonania zobowiązania (default).

EL – ang. Expected Loss – oczekiwana strata na portfelu kredytowym.

CCF – ang. Credit Conversion Factor – współczynnik konwersji kredytowej.

VaR – ang. Value at Risk – wartość zagrożona, miara o jaką wartość rynkowa aktywów lub portfela aktywów może się zmniejszyć przy określonych założeniach, w ustalonym czasie i z zadaniem prawdopodobieństwem.

ICAAP – ang. Internal Capital Adequacy Assessment Process – proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego.